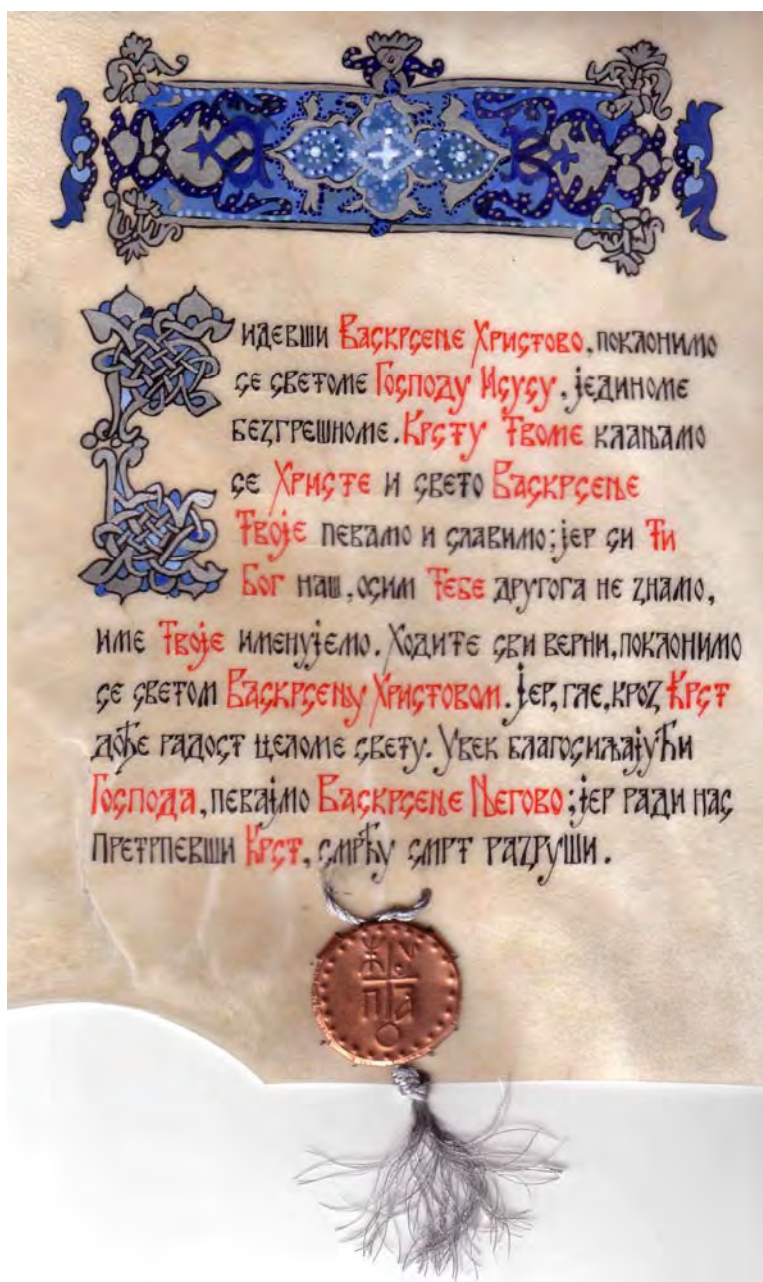

Распеће језика српскога

Ниџшић 2004.

НВУ АКТИВ ПРОФЕСОРА И НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ СРЕДЊИХ И ОСНОВНИХ ШКОЛА - НИКШИЋ

Циљ формирања нашег Актива је организовање и ефикасан отпор неуставној и незаконитој одлуци министра просвјете о преименовању наставног предмета Српски језик и књижевност у новим наставним плановима и програмима, коју доживљавамо као израз безобзирног насиља над нашим професионалним и људским достојанством, а тиме и гажењу наших основних грађанских и националних права. Против те одлуке и за њено темељно разобличавање пред грађанима Црне Горе, ученицима и родитељима, њену правну и моралну дискредитацију, Актив ће се борити свим Уставом дозвољеним средствима. *(Из нашег оснивачког акта)*

Један од видова те борбе је и наша одлука да не изводимо наставу у својим школама све док се спорно питање не ријеша на научној основи. Због тога је нас 27 професора добило отказе, противно Уставу и законима РЦГ. Погажена су наша људска и професионална права. Озбиљно су угрожена дјечија права. Зато са пуном моралном одговорношћу:

- 1. Оптужујемо** министра просвјете Слободана Бацковића због:
 - кршења Устава РЦГ (члан 9);
 - кршења Закона о основним школама, Закона о средњим школама и Закона о Гимназији;
 - кршења педагошких принципа, тј. ширења и продубљивања националне нетрпељивости и подјела међу ученицима;
 - протјеривања научне истине из школа;
 - злоупотребе школе и образовања у дневнополитичке сврхе;
 - ширења фашисоидне идеологије о стварању новог човјека и насилне промјене културног, вјерског, историјског и језичког идентитета већине грађана Црне Горе;
- 2. Опмињемо** сваког професора или наставника српског језика и књижевности у Црној Гори, који прихвати да изводи наставу из тзв. матерњег језика и књижевности да тиме непосредно подржава све горе наведене радње и тако постаје саучесник у незапамћеном духовном злочину према сопственом народу.
- 3. Позивамо** све грађане Црне Горе, без обзира на вјерску, националну и политичку припадност, а у првом реду наше колеге - професоре, наставнике и учитеље, да нам се придруже!?

ПОШТОВАНЕ КОЛЕГЕ, ДОКАЖИМО ПРЕД САДАШЊИМ И БУДУЋИМ ГЕНЕРАЦИЈАМА ДА СМО ДОСТОЈНИ СВОЈЕ ПРОФЕСИЈЕ, ОДУПРИМО СЕ БЕСМИСЛУ, НЕИСТИНИ, МРЖЊИ И ПОДЈЕЛАМА!

ПОШТОВАНИ ГРАЂАНИ, НЕМАМО ПРАВО НА ПРИСТАЈАЊЕ! УЛОГ ЈЕ ВЕЛИКИ. У ПИТАЊУ ЈЕ БУДУЋНОСТ НАШЕ ДЈЕЦЕ! ВЛАСТ РАЧУНА НА НАШУ АПАТИЈУ, НА НАШУ СВАКОДНЕВНУ БОРБУ СА СИРОМАШТВОМ, НА НАШЕ РАЗОЧАРЕЊЕ И ОСЈЕЂАЊЕ БЕЗНАДЕЖНОСТИ.

ПОСТОЈИ И ДРУГИ, ВИШИ И ВРЕДНИЈИ ОБЛИК ЖИВЉЕЊА ОД СИВЕ СВАКОДНЕВИЦЕ, МОГУЋ И ДОСТИЖАН. ЖИВОТ ДОСТОЈАН ЧОВЈЕКА. ПОКАЖИМО ДА СМО ДОСТОЈНИ НАШИХ ВЕЛИКИХ ПРЕДАКА. БУДИМО И МИ ПРИМЈЕР НАШИМ ПОТОМЦИМА!

Причи краја нема...

Вече и опет зебња... На граници времена, бесмислу упркос, тече прича... Прича о смислу и бесмислу, постојању и непостојању, слави и поразу; племенита и проста прича о господству и понижењу народа, чије дрво живота има све плићи корјен. У неком заносу нижу се пред старим здањем, дворцем првог и последњег црногорског краља, озбиљне, истините и опоре ријечи.

Из ноћи у ноћ корачају иста лица, исти кишобрани прекривају исту муку и одлучност да се не посустане. Жеља да се људи, заустављени негдје на другој обали, опомену да се недостатак може исправити, грешка избјећи, пренагљеност укротити, пропуштено надокнадити, јер мудрост је само у истини.

И сваке ноћи, стари Вучина Минић сједа на исту столицу, без ријечи, удубљен у самога себе... Ко зна да ли на дну себе налази неког далеког и јуначког претка или га облије туга при помисли на нејаког унука Симеона, кога је неки непознати и неразумни дух отјерао далеко од дједовог загрљаја да учи лекције живота. Размишља... Како бесловесности показати љепоту фресака, икона и манастира које је створио дух српског језика и озбиљност српске ријечи? Како сачувати достојанство и присебност у народу чије највеће светиње нестају са лица земље? Како преживјети хиландарско згариште, лелек дечанских звона, бомбардовање свега што се креће и дише по Србији, и надасве погано црногорско ћутање, онда кад је ријеч била потребна?

Сваке ноћи и малени Павле, плаветнилом својих очију, одагна страх, освијетли простор и улије наду... Својим безазленим осмејком посвједочи озбиљност времена у коме човјек није имао могућност избора. Он је и страшна опомена људима мале памети и високих политичких положаја који му, од својих заблуда, стварају свијет у којем његови родитељи, да би нормално живјели, морају да се сатру да би угодили дану и тренутку. На срећу, сјутра је одавно пронађено и јасно, и сви су ту под кишобраном који их брани од јесење кише, провинцијализма, незнања и глупости. Будућност је у врлини, она је моћна и на њој се свијет одржава.

Вучина и Павле су два краја за која смо се грчевито ухватили не би ли, у страшној помрачености, нашли оправдање за своје трајање. Био је задњи час да се српски дух прене!

Ходамо, говоримо, постојимо... На мјесту гдје почиње или се завршава град проговорили су сви: ђаци, родитељи, студенти, професори, новинари, академици, радници, пјесници... Свако је хтио и колико је могао бити посредник између извора живе ријечи и народне муке, а ко је хтио ријечи су га саме нашле и препознале. Он их је само изговорио! Био је дјелић једног осјећања свијета, једне духовности која нас је метафизички пронашла, сјединила и обиљежила.

И попут приче о источњачкој љепотици која је причањем продужавала себи живот и ова прича улива живот онима који је причају. И да бисмо постојали, тврдњу да у Црној Гори постоји само српски језик можемо, смијемо и морамо непрестано изрицати!

ИЗ САДРЖАЈА

Причи краја нема	3
ИСКОНСКО СЛОВО	
Завештање Стефана Немање – <i>Из Хиландарске повеље</i>	5
Између језика љубави и језика мржње – <i>др Амфилохије (Радовић)</i>	6
Матерњи је „пиратска верзија српског“ – <i>др Предрај Пийер</i>	8
Терор језичких незналица у Црној Гори – <i>др Михаило Шћећановић</i>	8
Са трибине у Никшићу – <i>др Милош Ковачевић</i>	9
Подршка отпуштенима – <i>академик Мајија Бећковић</i>	10
Матерњи је језик батине – <i>др Бољуб Шијаковић</i>	12
О трбухозборцима и језикословцима – <i>Борис Јовановић</i>	13
ОБРАЋАЊА	
<i>Писма</i>	14
1. Министру просвете	
– <i>универзитетских професора</i>	
– <i>професора српског језика и књижевности</i>	
– <i>студента</i>	
– <i>ученика</i>	
2. Мисији ОЕБС-а за СЦГ.....	22
3. Патријарху.....	28
<i>Саопштења</i>	
<i>Јавни позив на Сабор за одбрану српског језика у Црној Гори</i>	
ШТА КАЖУ ОТПУШТЕНИ ПРОФЕСОРИ, РОДИТЕЉИ, ЂАЦИ	30
МИ И ДАЉЕ ДРЖИМО ЧАС	50
ЈЕЗИЧКЕ ЗАНИМЉИВОСТИ	54
– <i>Писмо директору Гимназије</i>	
– <i>Изводи из шtamпе</i>	
– <i>Саопштење Друштва за одбрану српског језика и писма</i>	

Корице

Молитва – калиграфија (пергамент), рад монахиња Жупског манастира (Никшић).

Иконе: Свети Василије Острошки, Свети Петар Цетињски

Манастири: Горњи Острог, Цетињски Манастир

Оснивачи, издавачи, свакојаки уредници (технички, главни и посебно одговорни) чланови Актива...

Весна, Пуле и Шујо без посла измислише себи посао да, можда, као плату добију ципеле без везица, или да их „прогресивне снаге“ склоне у „заосталу традицију“.

Шетајући улицама и трговима хватамо Слободну Ријеч и желимо да допре до свих оних који је не чуше. Хвала свима који се нађоше да нас подрже, помогну, утјеше нас или насмију.

Ово је само дјелић онога што се дешавало и дешава. Наставак слиједи. За наставак ће се потрудити још 25 „беспослених“ професора.

ИСКОНСКО СЛОВО

ЗАВЕШТАЊЕ СТЕФАНА НЕМАЊЕ

Чувајте, чедо моје мило, језик као земљу. Реч се може изгубити као град, као земља, као душа. А шта је народ изгуби ли језик, земљу, душу?

Не узимајте туђу реч у своја уста. Узмеш ли туђу реч, знај да је ниси освојио, него си себе потуђио. Боље ти је изгубити највећи и најтврђи град своје земље, него најмању и најнезнатнију реч свога језика.

Земље и државе не освајају се само мачевима, него и језицима. Знај да те је туђинац онолико освојио и покорио, колико ти је речи поткрао и својих натурао.

Народ који изгуби своје речи престаје бити народ.

Постоји, чедо моје, болест која напада језик као зараза тело. Памтим ја такве заразе и морије језика. Бива то најчешће на рубовима народа, на додирима једног народа са другим, тамо где се језик једног народа таре о језик другог народа.

Два народа, мило моје, могу се бити и могу се мирити. Два језика никад се помирити не могу. Два народа могу живети у највећем миру и љубави, али њихови језици могу само ратовати. Кад год се два језика сусретну и измешају, они су као две војске у бици на живот и смрт. Док се год у тој борби чује и један и други језик, борба је равноправна, кад почиње да се боље и више чује један од њих, тај ће превладати. Најпосле се чује само један. Битка је завршена. После изгубљеног језика нема народа.

Знај, чедо моје, да та битка између језика не траје дан-два, као битка међу војскама, нити годину-две, као рат међу народима, него век или два, а то је за језик исто тако мала мера времена као за човека трен или два. Зато је, чедо моје, боље изгубити све битке и ратове, него изгубити језик. После изгубљене битке и изгубљених ратова остаје народ. После изгубљеног језика нема народа.

Језик је, чедо моје, тврђи од сваког бедема. Кад ти непријатељ провали све бедеме и тврђаве, ти не очајавај, него гледај и слушај шта је са језиком. Ако је језик остао недирнут, не бој се. Пошаљи уходе и трговце нека дубоко зађу по селима и градовима и нека само слушају. Тамо где одзвања наша реч, где се још глагоља и где се још, као стари златник, обрће наша реч, знај, чедо моје, да је то још наша држава, без обзира ко у њој влада. Цареви се смењују, државе пропадају, а језик и народ су ти који остају, па ће тако освојен део земље и народа кад-тад вратити својој језичкој матици и своме матичном народу.

Из Хиландарске повеље

Др Анфимије (Раловић), Митрополит црногорско-приморски

ИЗМЕЂУ ЈЕЗИКА ЉУБАВИ И ЈЕЗИКА МРЖЊЕ

Још су древни хеленски мудраци знали за унутарњу и изговорену ријеч, скривени и откривени језик. "Језик", по ријечи Христовој: "говори од сувишка срца", а то значи: оно што је у дубинама срца, бића, јавља, открива језик. Човјек из срца свога износи "старо и ново". Све оно што доживи и доживљава појединац: све што се догодило и догађа једном народу - све прастаро, ново и најновије сабира се у језику, открива се језиком. "Немушти" језик свих твари и свих бића

узима човјеков језик за свој, проговара њиме и њиме објављује своју тајну. Језик постаје тако огледало, јављање тајне бића, његове дубине и истине. Но, језик је истовремено како тиме тако и самим својим устројством, надјезичном дубином коју носи у себи и кроз себе проноси - огледало, знак, јављање, откривање вјечног божанског Логоса, предвјечне Божије Рјечи "кроз коју је све постало", и што постоји.

У језику се, дакле, открива Божија тајна свијета и тајна човјека. То јављање тајне увијек бива по мјери, дубини и истинитости човјековог опита, доживљаја те богочовјечне тајне. Некад језик ту тајну открива јасно и разговјетно, некад у разломцима и одломцима, некад онет оцакаћену и помраћену, лажју и обманом замагљену. С друге стране као што, по народној изреци, није сав тис у дијању, тако и сав човјек, народ, није у ономе што кажу, али јесу у ономе

што је у њиховим дубинама, што је скривено у њиховом унутрашњем говору и језику. Језик је, дакле, питање самог бића и начина артикулације, јављања онога што биће јесте и онога што се са њим догађало у историји и што се догађа у времену и простору. Језик је својство човјека, својство бића својство народа.... У њему је вјерни запис о свему ономе што се збивало и што се збива са једним човјеком и са једним народом. Историја може да затаји, памћење да изневјери, језик све памти, све записује.

Но, језик је запис и свједочење не само о божанском и човјечном, него и о демонском у човјеку и његовој историји: запис о демонској лукавствима у човјековом дјелању, разуму и срцу. Језик похрањује у своје ризнице и тамне стране људскога бића и бића појединих народа. Тако смо њиме оно што јесмо и у добром и у рђавом смислу, њиме се препознајемо, њиме опшито са Богом и једни са другима, њиме нас познају ко смо и какви смо. У том погледу политичко, идеоло-

шко или било какво друго манипулисање језиком представља манипулисање човјеком, народом, његовим сабирним памћењем, бићем, истином, идентитетом. Сваки језик својим разноликостима, својим дијалектима чува и јавља богатство душе и зрелост, духовну, културну, једног народа. Притом, обоготворавање једног било којег дијалекта, израза језичког, значи спречавање језика а тиме сакаћење самог бића човјекова и народног, помраћивање ума и душе народа, загађивање видљивог и окултног народног умања. Протлацавање језичког дијекта за целин-

ну значи бјекство од пуноће језика, од пуноће језичког саборног памћења, и тиме представља и затварање у саможивост, бјекство од свјетле истине свога и народног бића, представља уображеност демонског типа, води лажљивости, краткој памети и плиткоумљу које прије или касније постаје злоумље.

Кад се тако нешто догоди једном било којем језику, онда долази до дезинтеграције језика. Та дезинтеграција језика последица је дезинтеграције душе, бића, изданак је умног сљевила и недостатка дубљег познања и љубави. Љубав има за основно својство да обједињује срца, људе, народе и језике. Сваки прави је-

зик је језик љубави и позива на јединство. Језик љубави као говор богољубља и човјекољубља језик је све дубље потраге за јединством са Богом, са народом, са људима и доживљај тог јединства. Језик мржње заснован на унутрашњој дезинтеграцији и сљешилу, носи у себи рат против истине, Бога, људи, представља бјекство од језгровитог језика твари и бића, од своје и народне логосне (словесне) тајне.

Језик или даје живот или убија, исцјељује или трује. Затрована срца су истовремено и затворена срца за истину уопште, па и за истину правог језика. Богоборни језик као по правилу је и човјекоборан, човјекоубилачки језик. Вавилонска пометња, сметеност и смјеша језика увијек је била, па је то и данас последица човјековог и народног отуђења од Бога као јединственог коријена људи и народа као и коријена њихових језика. То и такво отуђење неминовно пораба и отуђење људи и народа једних од других. Солипензам, егзомољубљивост па и језичка, бјекство је у демонски мрак богоотуђености

и човјекоотуђености.

Као по правилу, у времена великих насиља над човјеком и над народима, долази и до насиља над језиком. Лажни језик ствара лажни народ и обратно. Зашто се онда чудити што су се код нас по овим нашим просторима управо у временима великих насиља и непосредно по-

слије њих, почели стварати такозвани нови људи и народи, "нови поретци" и нови језици. Из свега тога се јавља "ново читање" свеукупне стварности, прошлости, наслеђа и бића. Све се то сагласно духовним и моралним законима догађа у тренуцима ерупције идеолошких заблуда, обмана из њих рађане велике мржње, која са своје стране опет рађа дезинтеграције, раснаде и крваве ратове.

Језик који заборавља и мрзи кости и етос својих предака, који израста из свјесна или несвјесног поништавања саборног памћења сопственог народа- знак је насталог осиромашења духа и помрачења ума, срца и душе. Такав језик је по неминовности предзнак изумирања, смрти и ништавила човјека и народа. Тако од језика који је призван да даје живот, свјетлост и просвећење чудом љубави, он постаје језик мржње како према истинском самом

себи, тако и према свом народу, језик пометености, како на плану вертикале постојања, тако и на плану хоризонтале живљења.

Из горе кратко реченог о тајни језика, јасно се види да је проблем језика на првом мјесту сазнајни, духовни и морални проблем, па тек онда лингвистички. То се нарочито види у случајевима стварања идеолошко-политичких језика као што се то догађа у последње вријеме код нас. Обоготворење расе или класе до кога је дошло нарочито у 20. вијеку, дубока криза саборног сазнања и поремећај духа, рађају лажно схватање језика и лажне језике. Управо из једног таквог поремећаја духа и губљења дубљег самопознања рађа се у наше дане и покушај вјештачког стварања тзв. црногорског језика. Отуда само кроз оздрављење духа, кроз повратак целовитости ума, срца и обнављање народног памћења могуће је задобити исцјељење народног бића од свих болести, па и од болести језичке шизофреније од које смо оболели први пут у својој дуговјековној историји.

ИНТЕРВЈУ: ДР ПРЕДРАГ ПИПЕР, ДОПИСНИ АКАДЕМИК САНУ

Матерњи је „шпратска“ верзија српског

Дописни члан САНУ, члан Матерње српске, управник Катедре за славистику Филолошког факултета у Београду, проф. др Предраг Пипер, један је од наших водећих лингвиста и слависта. Написао је око 300 радова, граматика и семантика руског, српског, пољског, словеначког и македонског, као и других словенских језика.

● **Као стручњак ошће лингвистике, а с обзиром на то да сте и слависта, молим Вас да нам објасните како је дошло до тога да се језик именује као српски у Црној Гори?**

– На већину питања о предмету нашег разговора, прецизан одговор тражио би да се напише цијела студија. Прецизност би овдје била јако пожељна. Ипак, речено сасвим кратко, српски народ је одувјек свој језик звао српским, чак и када је он званично називан српскохрватским. Када је дошло до стварања стандардног хрватског и бошњачког језика, путем прво унутрашње на међународне легализације „пиратских“ верзија српскохрватског књижевног језика (насталог на дијалекатској основи која је прије свега – српска), онда је било најприродније да се Срби врате називу српски језик, као називу свог књижевног, односно стандардног језика, што се и десило.

● **Да ли је именовање језика српским, у Црној Гори, „погрешно“?**

– Црногорци су вјековима себе с правом сматрали и називали Србима, а свој језик српским. Можете слиједити традицију горостапног владике Његоша, а можете ићи љигавим путем издајника Дрљевића и Штедимлије. Нека свако

изабере ко му је узор. Гледано лингвистички, српски књижевни језик у Црној Гори исти је као српски књижевни језик у Србији, с безначајно ријетким регионалним разликама, далеко малобројнијим од регионалних разлика многих европских језика, који због тога не мијењају један назив језика у два или три назива.

● **Зајоворници „црногорског“ тврде да ће им се угрозиће људска права ако им се језик не именује као црногорски?**

– Потезање права која помињете најчешће се користи као батина за одабране жртве – мале народе и државе без заштите јачих. Чак и ако би се тренутно највећи борци за људска права – Американци – побунили да су им угрожена језичка права јер се њихов језик зове енглески, а не амерички, што им не пада на памет, насилно преименовање америчке варијанте енглеског језика не би било научни доказ да је то разумно.

● **Ђукановић је подржао одлуку министарства просвете да се српски преименује у матерњи.**

– У најкраћем, покушај да се назив предмета *српски језик* промијени у *матерњи језик* само је дио опаког посла на продубљивању још једног раскола у укупном српском националном идентитету, на поступној промјени националног идентитета Срба у Црној Гори, што застрашивањем, што поткупљивањем. У том злу се, нажалост, доста далеко отишло. А ко се једном постиди својих предака, одрекне свога народа и језика и отпадне од свога стабла, врло ријетко роди довољно јаког потомка који ће ту грешку исправити, као што је то, нпр. учинио велики Меша Селимовић, одбивши могућност да прави лагодну каријеру муслиманског пијца у БиХ. Међу Црногорцима је увијек било доста људи изузетно чврстог и непоткупљивог духа, али било је, и има, као и код других народа, и оних других, за које је у „Горском вијенцу“ тачно речено „Истурчи се плахи и лакоми“. Нисам, разумије се, ни за какве савремене етничке „истраге“, али се стидим свачијег „турчења“.

● **Да ли су зајоворници „црно-**

горског“ у праву када кажу да се иштање именовања језика може „ријешити“ политичким консензусом?

– Наравно, нису. То је логика према којој су историја и наука оно што се договоримо у кабинету или на „праведном“ гласању, а могу нам помоћи и „непоткупљиви“, „независни“ посматрачи, (не)владини експерти итд. На то наседају или сасвим наивни, или они који траже изговор да прихвате оно чега се у себи стиде

● **Стручна јавност у Црној Гори ћути о овом иштању?**

– На исти начин на који бисмо тумачили ћутање под влашћу Јосипа Броза. Можда неко ћути и у незнању, али мислим да је таквих мало. Просто, лијепо је бити министар, амбасадор, или бар на каквој-таквој државној плати, а није лако ризиковати посао, или напредовање у служби, или прилику да се нешто уз власт заради. То је поготову тешко данас када је тако много незапослених људи и породица на само једној плати. Али када је у Црној Гори било лако? А највећи дио ипак није узмицао ни пред коцем ни пред сабљом. Опет се враћам стиху „Истурчи се плахи и лакоми“. Али, постојала је и постоји и друкчија Црна Гора. Она која се стиди политичке дрчке, али памти, ћути и гледа, схватајући да је све мање простора за узмицање.

Ж.ЈАЊУШЕВИЋ

Промјена идентитета Црне Горе

● **Који су по Вама основни разлози за оволику политизацију именовања језика којим се говори у Црној Гори?**

– Најбоље је када се просвјетне власти држе стручних и научних мишљења, али често буде и друкчије или зато што постоји нека (полу)скривена политичка намјера (нпр. о промјени националног идентитета Срба у Црној Гори), или се настоји да се пажња јавности држи даље од неких других такође важних проблема. Иначе, идеја о „црногорском“ језику по научној неутемељености више личи на „језик“ који су себи испословали током недавног рата Муслимани–Бошњаци него на хрватску језичку ситуацију, јер су Хрвати у прошлости ипак имали књижевно–језичку традицију, додуше првенствено чакавску и кајкавску.

„ДАН“ субота 9. октобар 2004.

Мр Михаило Шћејановић, професор дијалектологије

Терор језичких незналица у Црној Гори

Терор који нове црногорске власти, путем језика, данас проводе над српским народом у Црној Гори је нечувен у светској историји. Познати немачки лингвиста Б. Грошел је показао да нема тог правног акта познатог ОУН, УНИСЕФ-у или било којој светској организацији, који омогућује било ком народу да преименује постојећи језик. То и не познаје светска лингвистика. То ни Американци, на које се трком угледамо, не урадише, и свој енглески језик не поамериканише! Тако да овде сви аргументи лингвистике, логике и здраве памети отпадају. Бахатост и кратковидост актуелне просветне власти у Црној Гори, очито осокољена извана, не признаје науку и струку, поништава историјско памћење, прекраја генетск код српског бића, ништи цивилизацијско устројство српског народа на просторима који је одвајкада био српски, гази елементарна људска права као што су топрава на језик и писмо, морално срозава сопствени народ. То су једино радили Шиптари у северној Албанији и усташки клер! Обезглављени, осиромашени и преплашени народ трпи ли трпи. Замислите данашњег кукавног гимназијског директора у Никшићу који не сме да каже на ком му језику студирају синови у Београду!

Са трибине проф. др Милоша Ковачевића

Трибине у сали: проф. др Милош Ковачевић
Трибине на отвореном:

„Проблем данашњег тренутка је на који начин да се у Црној Гори проведе оно што је законски проведено у БиХ и Хрватској и постоје ли услови за то? Настоји се на основу општег имена које не може бити лингвистичко име језика спровести нешто друго. Ученици ће се на крају разреда опредјељивати за назив предмета који ће бити уписан у документу умјесто матерњег. Циљ је да се уписивањем матерњег у дневнике “замаштрака” до свједочанстава, а онда ће се уписивати оно што је циљ оних који желе да ово спроведу.

Српскохрватски језик никад није постојао, једино на нивоу политичке одлуке, а није различит нити другачији од српског вуковског или Вуковог језика. То је само преименовани Вуков језик. И ови садашњи покушаји имају за циљ да се српски на неки начин преименује, без обзира на неусловност тог наума.

Не може држава у име Устава и науке себи дозволити да ништи и Устав и науку да би пропагирала идеје које иду против тога. Све ово око матерњег језика престаће оног тренутка када политичари схвате шта је њихов посао и да не могу бити научници, да не могу говорити у име науке већ је морају слушати. Ако јој се не повинују биће изопштени из ње или ће представљати смијурiju за читав свијет. Надам се да ова власт неће успјети никога да убиједи у нешто што није ни научно ни уставно.“

Бора Ђорђевић

Весна Тодоровић

ПОЛИТИКА

АКАДЕМИК МАТИЈА БЕЋКОВИЋ О СРПСКОМ, МАТЕРЊЕМ, ЦРНОГОРСКОМ, О ЈЕЗИКУ И НАРОДУ

РАЗБИЈЕНО ОГЛЕДАЛО СРПСКО

И ако нестане Црна Гора ће своју последњу реч рећи на српском. Најверодостојније би било испитивање: колико сте година имали када сте први пут проговорили црногорским језиком? Црногорски је једина страна језик који се говори српски

Догорело је до језика! Ако је та вест тачна - догорело је до темеља. Вест је стигла из Црне Горе, коју је језик створио и у којој изван језика нема никога и ничега.

Од болесника се најпре тражи да исплази језик и каже "А". Спасиоци хитају да давленику извуку језик да се језиком не удави. За оног ко је променио светом каже да је прекренуо језиком. Да ли је и Црна Гора прекренула језиком управо се утврђује. Језик најтачније показује не само да ли је један човек, него и да ли је један народ жив или није.

Да је најновије усекованије језиков у Црној Гори испратио мук, знали бисмо да је Црна Гора пала нанатом, разјечена и обезличена. Црна Гора какву знамо може опстати само на језику на којем је и постала. Тицање у живац језика је испитивање њеног или-или, бити или не бити. И ако нестане Црна Гора ће своју последњу реч рећи на српском језику.

Сваки дан умире по један језик, а језик не умире док не умире народ који га говори. У Црној Гори би се могло десити нешто што се још није десило нигде и никоме. Да се сузбија народа и језика раздвоје, па да умире народ који га је говорио а да његов језик остане здрав и жив.

ЧЕТИРИ ИМЕНА

Да се предмет зове матерњи језик бивало је и раније, али оно што је урадило Министарство просвете Црне Горе бива-

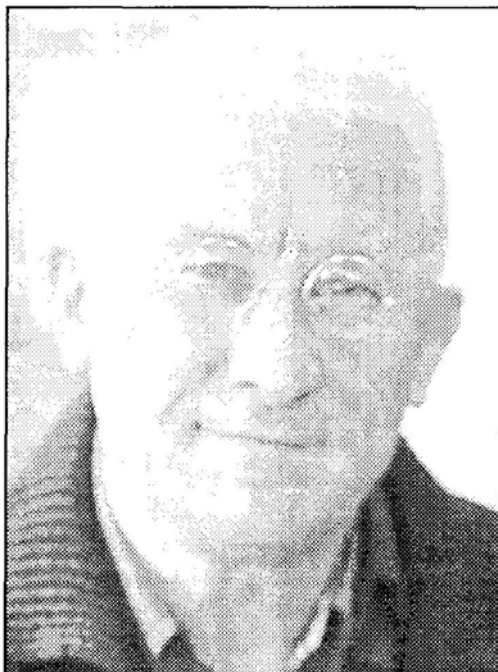
ло није. Наиме, оно је уз матерњи језик додало и како се он зове. И да не би било забуне навело да има четири имена. Али како је сваки човек рођен од мајке логично је да их буде и више. Али ако број матерњих језика не пређе број становника, то опет неће бити неки претерано велики број. Било је око

ке често не говоре истим језиком као њихова деца, а још чешће деца једне мајке припадају различитим нацијама и говоре различитим матерњим језицима.

Кућа се у строј Црној Гори звала кула. У наше време та кула је постала вавилонска и то она после пометенија језиков. Тако би уместо лакоми-сленог закључивања како се зове њихов матерњи језик било веродостојније испитивање у којем бисмо добили одговор на питање: "Колико сте имали година кад сте први пут проговорили црногорским језиком? Да ли сте пре тога говорили неким другим језиком или сте проговорили први пут?" Таквим испитивањем не би била на добитку само лингвистика монте-негрин-материна, него и човечанство, које се обогатило са знањем да људи у озбиљним годинама могу проговорити неким језиком и то истовремено и обавезно, под условом да су из исте партије.

Српски језик, име и писмо забрањивали су у Црној Гори само окупатори. И то у рату. Немогуће је замислити неку домаћу власт, каква год била, која би у миру давала за право окупаторима.

Истина, некада једнојезична и језикопосна Црна Гора данас има све по двојезично од најмањих

20 остео оних који су се на поштену становника изјаснили да говоре црногорским језиком. Случајно се тај проценат покљонио и са процентом неписмених и никако их не бисмо смели доводити у везу. Из те изјаве изведен је закључак да је то и њихов матерњи језик, а да мајке нико ништа није питао. А та провера је била неопходна. Приготово у данашњој Црној Гори где мај-

Боже драги, нема већег чуда Но што пишу послјије Његоша?

На врху је само једно мјесто И никад се неће упразнити А горему није краја нема!

Никад није било једне главе Да је могла јаче заманути, Нит ће икад бити љуцке душе Да ће моћи дубље заумити, Покренути велику посијеч, Себе и свој народ изустити И ту ријеч да може покрити Одржати и окријепити!

Само челник има шта да каже, Онда када све тек треба рећи, Српкрилим, првим ријечима, Прволиком невином првином, На наречју љепшем од живота, На коме је Господ свијет ствари. Док немаше другога језика На коме је то боље речено.

Шта ће ново ако имаш старо Прије себе и нас написано, Које ти је свак напамет знао, Па се можеш придружити прцима Исте пјесме истим ријечима И сузама на истим мјестима! Кома треба каква друга књига Тај и није из овог народа!

Ко је једно а сада је друго Нико не зна шта ли ће још бити И своје је мртве погубио! Куд с Његошем послјије Његоша? Да онако није загрмио Могли бисмо муцат испочетка!

ПОДРШКА ОТПУШТЕНИМА

Овај текст Матија Бећковић је написао као подршку професорима Никшићке гимназије, отпуштеним због неприхватања да у својој школи предају матерњи, уместо српског језика.

ЊЕГОШ НА СРПСКОМ

Име ми је Вјерољуб
Презиме ми Родољуб
Црну Гору, родну груду
Камен паше одасвуду
Српски пишем и зборим
Сваком громко говорим
Народност ми србинска
Ум и душа славјанска.

ЊЕГОШ НА МАТЕРЊЕМ

Име ми је Вјеролом
а презиме Родомир
Мавро Вуну црну груду
глупост паше одасвуду
нит роморим нити зборим
са три слова мрморим
народност ми туђинска
ум и душа паганска.

ЈЕЗИК И ИМЕ

ЦРНА Гора се на српском језику зове Црна Гора. Црногорци се на српском језику зову Црногорци. Црногорски језик се, чак и по важећем уставу Црне Горе зове српски језик ијекавског изговора. На другим матерњим језицима Црна Гора се зове друкчије, па би они који хоће да јој промене језик најпре морали променити и њено име. Тих имена има у изобиљу: Карадаг, Малезез, Монтенегро, Мавро Вуко... "Горски вијенац" се само на српском тако зове док је "Луча микрокозма" смо на српском луча, а микрокозма на свим језицима.

европских народа једини је који припада двема нацијама. Из тог двојства настају и два језика и две историје и две цивилизације. А те историје и цивилизације, цркве и нације, јављају се у једној кући, међу браћом и сестрама, па је неко рекао - да би им се по важећим законима и теоријама ваљало међусобно узимати - женити и удавати.

Што је све по двоје никога не забрињава јер упркос томе о свему одлучују само једни, и што их је мање тим више и чвршће.

И тако подвојена Црна Гора и даље остаје огледало српско. Истина, разбијено.

**ЛУДНИЦА
ОТВОРЕНОГ ТИПА**

СА свих говорница се у демократској Црној Гори свакодневни понавља да свако може свој језик да зове како хоће и да је то једино од основних људских права. Нажалост, или можда срећом, такво право нигде у цивилизованом свету не постоји, ако је икада нигде и постојало. Тако би само Драго Драговић, који је некад био једини центар "у печатњи слободне црногорске", проширио своје надлежности и добио нова овлашћења. Кад би јурисдикција Драга Драговића била прихваћена у лингвистици, зашто не би и у физици и математици. Међу онима чија је главна

девиза: "Хоћу и драго ми је!" имао би велики број присталица а незнанице би коначно дочекале ослобођење од свих стегу.

Разуме се да је једино од основних људских права пемати појма ни о чему, али још није било државе која је то право унела у

црногорски. До нашег времена није се знало да се може говорити један језик и бити полиглота. И то је један од лингвистичких феномена који је свет добио са нашег терена.

Да ли је могуће да је језик у Црној Гори до сад чекао да му баш садашња власт намене име?

Било би трагично кад би се питање српског језика тинало само професора никшићке гимназије и остало у надлежности законца о радним односима и завода за запошљавање Црне Горе. Отказе су добили не само професори српског језика него и електроничењери, професори биологије, филозофије, физике, математике, историје, руског језика, па чак и кафе куварница. А тако може да про-

ТРИ СЛОВА

ЗАНИМЉИВО је да за постојање црногорског језика нема писаних доказа. Нити они који тврде да њиме говоре имају нешто написано. Кажу да за сад има само име и три слова. Али с тим словима се лакше квичи, шишти и вршти него што се говори. Чудно да пре данашњих Црногораца није било Црногораца који су говорили црногорским језиком. Зато је њихов језик црногорскији од црногорског, како је казао један од најистакнутијих лингвиста. Црногорски без муке учи се по речницама, граматици, правопису, приручницима за српски језик чији су аутори, опет, већином Црногорци.

школски програм. Кад би то било могуће онда би свака власт имала право да своју територију издвоји из надлежности било које науке, а незаконце стави под заштиту полиције. Зар се већ нешто слично није догодило у Никшићу где су професоре који су поштовали устав отпустили са посла.

Црногорски је једини страни језик који се предаје на српском језику. Уз то, црногорски језик је једини страни језик који се српски говори, чита и пише. И ко правилније говори српски, што има бољу дикцију и прецизније осећање за мелодију и акцен-те српског језика, то тежи-није и изворије говори

ће свако ко се слепо држи устава Црне Горе.

Било је оригиналнијих и добронамернијих предлога да се као излаз из оваквог замешатељства у Црној Гори као службени језик uvede енглески. То би био први случај да се у једној земљи за службени језик узме онај који нико не говори. Или га говори тако и толико да би службени језик могао бити и неумшти.

Било како било, тако се Црна Гора и Србија претварају у лудницу отвореног типа. Кад би била затворена не би имао ко ни да је закључа ни да нашије кошуља.

ИНТЕРВЈУ: ПРОФ. ДР БОГОЉУБ ШИЈАКОВИЋ

Мајтерњи је језик бајшине

- **Нажалост, у Црној Гори полицијска станица је постала институт за примјену лингвистике**
- **Наводно право да свако именује језик по свом националном имену и осјећању уопште не постоји**

Протест професора и бака лекцијске гимназије „Стојан Церовић“ против преименовања наставног предмета Српски језик и књижевност у Матерњи, а на основу одлуке црногорског Министарства просвете и науке, није остао усамљен и несвакидан. Придружили су му се бројни грађани, родитељи дјеце која похађају црногорске школе, студенти нивеошког Филозофског факултета, интелектуалци, уметници, лингвисти. Професор др Богољуб Шијаковић осетио је потребу да подржи отпор професора, бака и студената, што је доказао изјављујући на притесњеним окупацијама.

● **Због чега сте се прикључили овим протестима?**

— Зато што се на нама потпује па у Црној Гори а даље постоје људи који господаре својом вољом, одлукама и мишљењем. Они који су слуге занах гошћара не могу да схвате да постоје људи који за господара не признају ни једног смртника, већ најчест, правду и истину. Професори не само да бране српски језик, него и част црногорског национализма, и то наспрот њеним директорима наредителјима, који се понашају као војни угарници поворених домова. Они наредителјима не директорству зато што знају да други знају, јер шта знају зашто не знају којим језиком говоре они и њихова дјеца. Да би неко данас у Црној Гори био директор школе мора да испуни парничаријелу услов — да не зна, а не смјере да зна, којим језиком говори.

● **Како да ови протести вијесу самоникнатијатива, већ да иза њих „стоје“ неке политичке партије и Српска ортодоксавна црква.**

— Овама иза којих стоје стоје сви господари прилиба се да иза нас који бранимо Устав,

др Богољуб Шијаковић

прво и достојанство мора да стоји нашо. Из сваког од нас је свијест, а свако од нас је иза свог образа, који се што и залази са предње стране. Тачно је, овом тога, да има ко да стане иза нас — шта нас је Са Петар Цетински, који је своје „Поставање“ Црногорца и Брњавима торио и зборно српским језиком. Из нас је и Његов, сачиница. „Огледала српског“, у коме се ми и данас оседамо ко је ајера, а ко нејера, Његов који је чинио својим типичним језиком. Сваком српском говорим, српски интим и зборно“. И свако у нашем народу ко је чувен по томе што је за најбоље оруже изабрао ријеч — студија сада из и испред нас и брани српски језик.

● **Студенти факултета на којем предајете прикључили су се**

протестима. Међутим, го се во „свађа“ деклари. Како то коментаришете?

— Дужност студента је и професора филозофског факултета, на коју их обавезује научно и стручно знање, јесте да устану у одбрану српског језика. Управи тиме потврђују аутономију својственог универзитета и академских грађанима, аутономију исподу да би се у независним државним мјестима јавно израба став јавке и струке, став независног, неуспешног интелектуалног мишљења. Протекли година често смо би-

● **Да ли су на истом фону и одлуке Министарства просвете о имену „матерњи“?**

— У плавираном суктобу са српским језиком знаст у Црној Гори је прекршила важећа Устав у којем пише: „У Црној Гори у службеној употреби је српски језик ијеквалског изговора“. Власт је игнорисала компетитно научно и стручно мишљење засновано на темељу стручних ставова Одјека

— О чињеницама се не може гласати, он тако не о језичким чињеницама. Нико нема право да један постојећи језик именује по свом нахођењу, јер је језик чињеница лингвистичке стварности прве, сваког закона и орошиса. Закон и прописи су могући тек ако већ постоји језик на ком су исказани. Ни Устав нема ту надлежност да проишере име језика, јер не нормира његов назив. Устав

Колективна „солидарност“

● **Шта рећи о онима који су дошли на мјеста професора које су добили отказе?**

— Нека се стиде они који на нечестан начин прихватају радна мјеста изгнаних професора. Они не разумеју језик колективна солидарности, језик морала, српски језик Марка Миљанова.

ли бомбардовања поручилим подршкани коју су евалуацијски услужно давали властима. Такви поступци неспосредствени су израва интелектуалцима, чирј нокап да се супротстављају апсолутизму, тариници, да се боре против ошарошене власти.

Говори ли се швајцарски?

● **Да ли има основа у аргументацији да се име језик обавезно подудар са именом народа који њиме говори?**

— Наводно право да свако именује језик по свом националном имену и осјећању уопште не постоји, ни као писано правило ни као језичка пракса. Ако би било другачије, онда би јединствени српски језик могао да има двоштрени број имену постојећих народа који њиме говори, а исто тако би четри званична језика у Швајцарској могли добити једно једино, и то непостојеће име — швајцарски. У нашој ситуацији, апсурд је рећи да је то исти тај језик, наиме српски, само ћемо га ми звати другачије, јер нам се то више допада.

за српски језик и књижевност. Научно-наставно вијеће Филозофског факултета је 30. марта 2004. заузеле став да сагласно Уставу и закону језик мора бити именован као српски и да термин матерњи језик уопште не треба употребљавати јер је вишеструко проблематичан. Власт је при том догнала дилеме професора српског језика стемени на државном универзитету, на Одјеку за српски језик и књижевност. Власт је погнала и народну вољу, изражени у на попису, ижењајући назив језика без друштвеног консензуса, а позивајући се на непостојеће право да свако именује свој језик по свом националном имену и осјећању. Проглашавају српски језик ова власт је презрела здраво разум.

● **Треба ли се можда о имену језика референдумски питањавати?**

привуше службено употребу језика означавајући га као гоувој објективну лингвистичку чињеницу. Међутим, ова власт предузима намера над чињеницама. Она се бави конструкцијом и националном идентитетом, измјетанем лажне ајере и због тога које па и клоунажем на својим примјенима и име језика. Ко год мало боље знаме, зна да су ове конструкције лаж. На жалост, у Црној Гори полицијска станица је постала шалтер за регистравање лажне ајере, а сада и институт за примјену лингвистике. Патам се само на ком језику су саслушавали професоре српског. Ко су били револуцији и тумачи? Зато је јасно да „матерњи“ збирно језик наслика, притиска и обичне, универзални језик сваке огућене и ошарошене власти.

Ж.ЈАНУШЕВИЋ

„ДАН“ уторак 9. новемар 2004.

Карикатура: Горан Штекић

О ТРБУХОЗБОРЦИМА И ЈЕЗИКОСЛОВЦИМА

Рођен сам октобра, шеснаестог. Сигуран сам у ту чињеницу. Могу се заклет и да је то јесењи дан. Дошло на свијет здраво мушко дијете. Чедо којем су се обрадовали. Комесарска памет здружена са ревнорном службеничком мудрошћу преиспитаће можда и ту чињеницу. Није их Монтењ учио да сумњају, њихове сумње и немају упоришта. Они само слуте да су изабараници који свим расположивим методама, а репертоар њихових оркестрирања је поголем, треба да промијене свијест. Потреба насилних промјена најприје убија савјест надриреформатора. Човјек без савјести постаје биолошка јединка, крпена лутка, марионета у аматерском театру.

Сигуран сам и да сам рођен и да постојим. У Црмој Гори. Господа у пелеринама сумња и у ту чињеницу. Црна Гора по њима нема достојанство имена, понос историје, право на претрајавање. Медитерански клавириштери опијени свјетским лахорима су јој смислили ново име. Монтенегро им гарантује национално, породично и лично достојанство. Самарције су обавили посао, нашли су се и мајстори за стељу па су насамарили Црну Гору, зауларили старог клецавог хата и потјерали галопом. Јахачи су изучили цокејске вјештине дуго одрађујући приправнички стаж у бившим царским ергелам. Монтенегро је прегојени, уплашени, научени липицанер елегантнор дјевојачког хода кога истовремено јашу и Курта и Мурта.

Када сам постао свјестан националног идентитета заволио сам државу, рођења и трајања. Поносио сам њеном древношћу. Црна Гора је у мојој свијести постојала као српска кошница у којој је многа медоносних пчеларадлица. Капао је мед из српског благословеног саћа.

Медвјед шапом у улиште, повриједи пчелиње станиште, надости се меда али увијек иза њега остаје клица новог живота, кристал осиијане слаткоће. Монтенегринци нијесу дивље звијери. Створили су државу која није кошница него осиињак, разљућен, распомамљен, усиијан потребом да се оса прогласи пчелом, а пчела стршљеном или мувом-зунзаром. И кад им је горко у души и блутаво на језику, и кад их спопадне дроњак савјести и преплаши накрада разбијеног сопства, они ће узвикнути *Dolce vita, Montenegro*, коцкице шећера!

И ове зиме сам се стресао од језе кад је загрмјело око Савиндана. Слутио сам невољу молећи Бога да слутња не исклија у страх, а страх не донесе бол и тугу. Монтењегринци су ионако затиснули уши парафином, јер восак презиру, па су у својој глухоћи чули једино себе.

Пламен је гутао српско хиландарско саће, опрљио је душу и нагаравио срце својих поданика. Хиландарски пепео није утрунио око ниједном Монтенегринцу. Бојим се да су се неки загријали светогорским пожаром. Усијано ђаволе клушко је заждио и сажегло манастире, куће, кућишта, небо косовско-метохијско. Монтењегринци су молили паликуће да опросте погорелцима. Пламен се није зауставио, запалацала је ватрена језичина с намјером да оближе језик наш насущни.

Трбухозборци су запријетили језикословцима. Монтенегринска филхармонија је заурлала реквијем. Пикавацем може да сагори и богомољу, као што трбухозборци могу да прогутају језикословце. Опет су молили да језикословци буду милостиви јер трбухозборци знају да се до свијетле будућности долази када су уста пуна земље и када у срцу нема језика.

Вране су заграткале и заглушиле јек српских пјесника. Богородица Тројеручица не смије бити брза помоћница, са старих икона не веје нова туга јер су Монтењегринци икону спознали као огарављену сличицу без смисла и користи. Вук, рођен под овим небом, одавно је прохлашен за хромог сексолога из Тршића. Варваризам трбухозборца дирнуо је и у ђивот језика. Јер у почетку не бјеше слово ни ријеч. У почетку је Монтенегро без краја, рај за неоварваризам, посласица која се нуди да буде смазана, испреживана, испљувана.

Тако су нас извели на пустолину, огрављених лица и заплаканог срца и натакли нам матерњу омчу на врат. Имамо ли право на последњу жељу? Или на макар последња питања? На ком језику наш Матија пјева и који језик мој Матија сриче? До Његоша не можемо доћи. Одавно је заметен и слећен у монтенегринском саркофагу. На ком језику су тужилице тужиле, лелекчи лелекали, свети оци молили, свештеници појали? Поезију нећемо помињати. Песма мора да буде цела лепа, а накараднор замуцкивање трбухозборца не може ништа ни унизити, а камоли опјевати. Зар није достојанственије бити бедник, а не обични унижени биједник који скрнави вријеме кад је већ биједа наша једина стварност у монтенегринском рају? Вођу трбухозборца бих још упитао: Тко си ти? Па бих му рекао ко сам ја.

Ни на пустолини се не може побјећи од одјека. Роје се ријечи, медоносне, осиијане, спасоносне, свете: Зато је, чедо моје, боље изгубити све битке и ратове, него изгубити језик. После изгубљене битке и изгубљених ратова остаје народ. После изгубљеног језика нема народа.

То ће остати иза језикословаца. Трбухозборци ће црвене папирнате заставице прогласити за побједничке барјаци.

Омча је на врату, али српски језик је у срцу. Само ти, министре, ради свој посао.

Борис Јовановић, ошћушћени професор и књижевник

ОБРАЋАЊА

Писмо

које су у мају Министарству просвете упутили универзитетски професори

*Савјету за опште образовање,
Министарству науке и просвете Црне Горе*

Ових дана свједоци смо још једног насртаја на српски језик и његово име. Наиме, новоформирани Савјет за опште образовање (о коме је већина сазнала да постоји тек приликом „давања иницијативе“) „предложио“ је (у име кога и за чију добробит?!) да се избрише име српском језику и књижевности те да „остане“ општи бесадржајни назив матерњи језик и књижевност (ово је за почетак, планирано за „наставне планове и програме за основну школу и гимназију“).

У вези са овим истичемо следеће:

1. Име језика може бити предметом језичке политике као лингвистичке гране (и то је тако у свеколиком свијету – па и у Европи). Међутим, језичка политика, а везано за то и именовање језика, треба да проистиче из језичке суштине, односно из бића језика и његовог структурно – генетског кода), да буде у складу са традиционално – друштвеним и културно историјским знањем, да их прати и да из њих проистиче.

2. Назив језика може бити и уставно - правна категорија, али последице лингвистичке експертизе, и на основу тога, политичког договора. Оштепознато је да Устав име језика не прописује директно (не нормира службени назив језика, него службену употребу језика означену називом који је уобичајен, али посебно одабран вољом одређеног друштвеног колектива. Нормалан поредак ствари је: лингвистика, друштвено-политички амбијент, па тек онда право. Насупрот овоме, тамо гдје се не уважава наука и струка, покушава се створити представа да је језик (његово планирање и именовање) превасходно уставно-правна категорија, и тиме се настоји да се језик пребаци из сфере науке о језику (којом се бави првенствено лингвистика) и социолингвистике (која проучава суоднос језика и друштва, друштвену употребу језика у коју спада језичка политика) у сферу готово чисте политике, при чему пријети опасност од административне интервенције по диктату тренутних политичких околности.

3. Овако размишља и размишљала би (и) компетентна светска лингвистика.

4. Примijeњено на нашу језичку стварност ово би значило:

а) Ако узмемо у обзир научни критеријум, сувишно је и говорити да се у Црној Гори и Србији (а и шире) говори (и одувјек се говорило) један исти језик (у службеној и јавној употреби, и дијалекти тог истог језика на дијалекатској равни) који се увијек и једино звао српски (осим периода имена српскохрватски, иако се и тада у народу звао српски). То му је име и сада у Уставу Црне Горе записано, име које одговара његовој суштини и које га прати од искони наше писане (а самим тим и усмене) ријечи.

б) Како се нијесу стекли ни лингвистички (јер не постоје), нити социолингвистички, тј. друштвено политички (изостаје воља друштвене групе, а самим тим и друштвени договор што су показали и резултати пописа, питање није ни доспјело на дневни ред скупштинске расправе) услови, то се као једини „излаз“ појавио Савјет за опште образовање, а онда његова иницијатива.

5. Таква иницијатива о увођењу „термина“ матерњи језик и књижевност није у складу ни са једним валидним (ваљаним) критеријумима лингвистике (и језичке политике), друштва и што је најважније права! Ако се не уважавају никакви критеријуми, питамо се онда, - на шта то све људи имају право?!

Да би парадокс добио „немогуће“ димензије – нигдје у свијету језик није именован као матерњи, зато што сваки језик има своје име, тј. назив матерњи језик, јасно је и лаику, јесте општелингвистички појам, општа категорија, а не име језика и не значи ништа више од обезличеног језичког система и субјективног одређивања језика који у науци не значи ништа. Поставља се питање коме и зашто смета језик, а не називи и имена нечега другог. Према тој „логици“ могло би се у Црној Гори обезименити све (тако испада према ријечима представника Министарства науке и просвете да је „можда дошло вријеме да се назив језика не прописује, стручњаци ће рећи која му је лингвистичка основа, а грађани могу да га зову како желе /?/). Како нпр. назвати стручњаке за српски језик и књижевност, граматике и уџбенике и на који језик (матерњи?!) преводити са одговарајућег страног језика.

Подсјећамо да на Филозофском факултету Универзитета Црне Горе постоји Одсјек за српски језик и књижевност и да се на њему изучавају предмети струке: Савремени српски језик (стандардизација и правопис), Фонетика и фонологија српског језика, Морфологија српског језика, Синтакса српског језика, Дијалектологија са акцентологијом. Питамо како бисте и себи и свијету објаснили разлоге неименовања, ако се на највишој инстанци учи и проучава српски језик. Име српског језика до сада није било сметња да се предају српска и црногорска књижевност и да се полажу као два предмета. Ако имате у виду разлоге друге врсте, политичке, страначке, онда не можете да пренебрегнете чињеницу да се преко шездесет посто грађана Црне Горе служи српским језиком ијекавског нарјечја.

Да ли све то радити по цијену кршења Устава и Закона Црне Горе, јер би се оваквим чином, несумњиво и Устав и Закон прекршили?! Тиме би неко сносио кривичну одговорност.

Надамо се да до тога неће доћи јер такав потез не може никоме донијети добра.

С поштовањем.

П.С. Позивамо наставнике и професоре основних и средњих школа да не крше Устав Црне Горе по прецизно дефинисаном питању о називу и службеној употреби језика.

Професори Универзитета Црне Горе: др Богољуб Шијаковић, Душан Крцуновић, др Борис Брајовић, Гордана Крцуновић, Драган Бојовић, Весна Шијаковић, Срђан Мараш, Радисав Маројевић, проф.др. Радош Булатовић, проф. др. Драган Копривица, проф. др. Драган Вујошевић, др Радоје Головић, мр Миливоје Радовић, Милена Гарчевић, проф. др Биљана Зековић, др Радоје Шћепановић, проф. др Владета Радовић, др Ненад Кажих, проф. др Радоје М. Остојић, Ранко Павићевић, доц. др Владимир Пешић, доц. др Емилија Ненезић, проф. др Војислав Новосел, мр Јелена Ракочевић, Драгана Милошевић, мр Саша Вујошевић, др Слободан Радоњић, мр Драго Перовић, Божидар Самарцић, проф. др Миодраг Јовановић, мр Миомир Абовић, мр Маријана Церовић, Оксана Раичевић, мр Гордана Ђурковић, Весна Вукићевић, Наташа Кривокапић, Горан Ђеранић, мр Татјана Јововић, Нада Петковић, Ана Јањушевић, мр Будимир Алексић, др Новак Ражнатовић, др Јован Чађеновић, Сања Тодоровић, проф. др Радојка Вукчевић, Срђан Тадић, др Милош Вукићевић, др Ратко Р. Божовић, др Слободан Калезић, др Лидија Томић, др Јелица Стојановић, др Милорад Симуновић, др Саво Лаушевић, др Живко Ђурковић, мр Марко Дурутовић, др Веселин Јововић, др М. Дрецун, мр Драга Бојовић, мр Драгана Керкез, мр Мирослав Додеровић, мр Љиљана Вујадиновић, мр Видосава Остојић, Татјана Вујовић, мр Вукашин Влаховић, мр Анђелка Вукићевић, Рада Дамјановић, Ђорђије Маловић, мр Светлана Зечевић, др Вук Церовић, др Љубинка Милошевић, мр Ана Јаничић, Новак Радуловић, Васко Милатовић, мр Гојко Николић, др Страхиња Булајић, мр Владимир Божовић, доц. др Мара Шћепановић, др Борко Вујичић, доц. др Жана Ковијанић, доц. др Свјетлана Терзић, доц. др Мира Вучељић, доц. др Ивана Пићурић, мр Срђан Кадић, доц. др Предраг Станишић, доц. др Стеван Шћепановић, мр Милан Лакићевић, проф. др Милета Р. Ивановић, проф. др Радан Дурковић, проф. др Славољуб Мијовић, мр Данило Мрдак, проф. др Вучић Дашић, др Здравко Вукчевић, проф. др Милисав Лаловић, проф. др Драган Филиповић, проф. др Миливоје Пурић, доц. др Борислав Чолаковић, др Александар Стаматовић, доц. др Марина Мијановић, проф. др Жарко Павићевић, доц. др Миленко Мосуровић, др Љубомир Бјелајац, проф. др Благота Мркајић, др Невенка Антовић, др Јела Шушић, др Спасоје Ђузулан, др Стеван Кордић, Милован Савићевић, Божидар Чуровић, др Марија Косановић, мр Миливоје Бабовић, мр Предраг Милачић и Сретен Милатовић.

Српски - наш матерњи језик

Језик није механички одраз друштва, историје, културе, политике. Ти односи су много тананији и сложенији. Језик се мијења, али не напредује нити се осипа. Осипају се друштва. Отуда нам се велики пјесници, попут Његоша, чине, понекад, још већим него што јесу. То је оптичка варка. Једноставно нијесу они већи, него је свијет који их окружује мањи.

Човјекова историја би се могла свести на историју односа између ријечи и мисли. Сваки период кризе почиње критиком језика. У XIII књизи анала Цу Лу пита Конфучија: „Када би те војвода од Веја позвао да управљаш његовом земљом, коју би мјеру прву предузео?“ Маестров одговор је гласио: „Реформу језика.“

Проучавање језика је најбитнији дио цјелокупне науке о човјеку. „Језик је кућа бића“, каже Хајдегер. Говор је услов, а не предмет човјековог постојања, а није ни неки орган или договорени систем знакова који можемо прихватити или одбацити. Није језик сам по себи правилан, ваљан, отмен, него дух који се оваплоћује у њему. Дух живи у најдубљим слојевим бића, док идеологија и све оно што називамо идејама и мишљењима чини најповршнији слој бића. Заговорнике тзв. „црногорског језика“ не доживљавамо као носиоце духа, већ као заговорнике лоше политичке идеје. Њихова аргументација о изучавању „црногорског језика“ на текстовима Петра I, Петра II Петровића Његоша, Марка Миљанова, Стјепана Митрова Љубише, најсрпскијих међу Црногорцима, је логичка грешка, лингвистички нонсенс, заблуда која њихову теорију чини „забавним штивом“.

Прва реченица Његошевог „Гласа каменштака“ гласи: „Српска пјесма од српског пјесника који радо пјева о ономе што се односи на његов народ“, била би довољан аргумент да, макар, великог пјесника изоставе из своје научничке лакрдије. Није нам познато да је неки француски, њемачки или руски пјесник толико некоме стављао до знања своју националну припадност. Тек нам је ових дана јасно зашто је Његош овако отворено, често „непјеснички“ потомцима остављао своје аманете.

На крају овог прилога обраћамо се својим колегама молбом да не ћуте и да не попуштају пред онима који кажу „да је језик исувише озбиљна ствар да би се препустио лингвистима“. Треба говорити и бити активан, не да би побједили у борби између двије политичке идеје, већ да би се достојанствено одржали на свом мјесту - професора матерњег српског језика; да ли уз већину или уз мањину сасвим је свеједно, али да ли уз истину и науку или лаж и научну лакрдију није свеједно! Тренутак је да проговоримо због генерација које долазе!

Професори српског језика Гимназије „Стијан Церковић“ у Никшићу: Тодоровић Весна, Ковачевић Владенка, Ћираковић Светозар, Симуновић Весна, Јовановић Борис, Тодоровић Драјана, Вујичић Вујица, Даниловић Соња

Писмо, март 2004.

Министарству просвјете Републике Црне Горе
Савјету за опште образовање
Господину Слободану Бацковићу, министру

Запрепашћени намјером Министарства просвјете Републике Црне Горе и господина Слободана Бацковића, ресорног министра, угледног професора физике, који је једини, нама познат, професор физике у свијету који се, без престанка, бави проблематиком језика, о реформи српског језика на незаконит и неуставан начин - ми, доље потписани професори, дижемо свој глас због овог уског и некултурног национализма који је у овој намјери изашао на видјело.

Апсурдно је да комисију за питања језика при Министарству чине професор математике као предсједник, два професора природних наука, социолог, педагог, учитељ, васпитач... као чланови.

Пред Вашим „родољубивим“ идејама господине Министре, сво наше знање из ове, математички прецизне и за логички ум веома јасне, области се претвара у прашину! Пустите мало нас да радимо свој посао, а Ви се и чланови Савјета за опште образовање вратите својим струкама за које сте компетентни! То би, најблаже речено, било поштено. Ваше неразумијевање и незнање, везано за нашу струку, је убитачно!

Подсјећамо Вас, језик није камени блок унапријед нумерисан који ваља ставити поред других блокова. Језик је живи организам, па се дешава да његова организација буде измијењена извјесним детаљима, измијењена, али не и уништена. Увијек је у језику притисак цјелине на детаљ јачи од притиска детаља на цјелину и, ако дође до промјене, она је у језику прихватљива ако не ремети цјелину, ако долазећи из најдубљих слојева духа језик везује појмове у тајанствену цјелину живог израза. „Реформатори“ који не разумију ову његову основну законитост показују немање мјере, укуса, разумијевања за ову, по нашем мишљењу, најважнију област људске спознаје. Име које се даје језику не ствара тај језик, него га одређује у великој породици свјетских језика. Одредити један језик као матерњи, лингвистички гледано је спрдња, јер су сви језици на свијету матерњи! Питамо Вас, господине Министре, како би сте једном Французу који би хтио да учи наш језик објаснили наслов Речник француско-матерњег језика! Он би, претпостављамо, помислио да је наш матерњи језик француски. Рус би помислио руски, Италијан италијански... Господине Министре, не унесите збрку у лингвистику!

Велики сликар Дега је понекад писао и стихове, и међу њима има изврских. Међутим, у том раду који је за њега био мање важан од сликања, откривао је велике тешкоће. Једнога дана рекао је Малармеу: „Ваш занат је страховито тежак. Не полази ми за руком да напишем оно што желим, пун сам идеја...“ Маларме му је одговорио: „Драги мој Дега, за стихове нијесу потребне идеје, већ ријечи.“

На крају, господине Министре, прича о језику је много дубља од политичке приче или идеологије јер је то прича о духу, а дух станује у најдубљим слојевима бића. Надамо се да ћете одустати од овакве сулуде, свијету непознате идеје. А ако, ипак, и упркос нашем упозорењу, остварите своју намјеру она нас неће обавезивати јер је неуставна, а Устав смо дужни да поштујемо и ми, а и Ви господине Министре! Како једном рече Аристотел: „Драг ми је Платон, али Истина још дража!“

Професори српског језика из Никшића: Весна Тодоровић, Драгана Тодоровић, Веселин Матовић, Зора Рудовић, Миланка Оташевић-Ђурђевац, Стојанка Јовановић, Владенка Ковачевић, Периша Маројевић, Станислава Никчевић, Мирјана Станишић, Соња Даниловић, Радован Чолаковић, Милосава Ђордан, Еријета Лакићевић, Драгица Шћекић, Сенка Ђуровић, Борис Јовановић, Зорица Митрић, Бранислав Ђурђевац, Милеса Струњаш, Светозар Ћираковић, Душанка Безмаревић.

Писмо, август 2004.

Господину Слободану Бацковићу, министру просвјете,
Господину Благоју Церовићу, предсједнику Савјета за опште образовање,

Господине министре, господо из Савјета за опште образовање, запрепашћени Вашим најновијим потезом о увођењу српског, црногорског, хрватског и бошњачког језика умјесто српског језика у наставне планове и програме и наставни процес, још једном Вас упозоравамо да је то лудост какву свијет још није видио. Зашто је то лудост објаснили смо и ми, и многи други незадовољни Вашим предлозима и рјешењима много пута раније. И када смо помислили да сте одустали од своје сулуде идеје о матерњем језику, идеја добија облик језичког кентаура и појављује се у још гротескнијем облику потврђујући ону луцидну мисао Данила Киша да је „глупост неуништива као пластична боца.“

Још једном Вам скрећемо пажњу да нас овакве одлуке неће обавезивати јер су: противзаконите, неуставне, ненаучне, неутемељене, политиканске и надасве смијешне. Нема тога језичког стручњака који истовремено може изводити наставу на четири језика. Па, како по Богу,

људи, не схватате да сте ушли у зону апсурда! Било би врло занимљиво да сви чланови Савјета, почев од предсједника, аргументовано образложе свој став у доношењу овакве одлуке. По нашем мишљењу (утемељеном у лингвистици) подизањем руке и служењем дневној политици се не постаје полиглота!

Пошто смо ми искључиво професори српског језика (по Вашем мишљењу, изгледа, најретроградније снаге друштва), не прихватамо (није морално, ни логично, ни поштено) да ми изводимо наставу на српском језику, а да родитељи и ђаци (ако пристану на овакав вид манипулације) онда траже да то буде: бошњачки, црногорски, хрватски, марсовски или неки други језик у свједочанству. Питамо се ко би, у оваквом односу, варао, а ко би био преварени!? И поред најбоље намјере и интелектуалног труда који улажемо, овој небулози не можемо наћи логичко објашњење, нити схватити „језички ум“ који је смислио.

Наравно, да сви људи имају право да се школују на свом језику, ако је тај језик друштвено прихваћен, Уставом прописан и загарантован и лингвистички нормиран и кодификован. Али, тај језик морају предавати стручњаци који одлично познају тај језик, квалификовани, оспособљени и потпомогнути потребном лингвистичком литературом.

Не тражите од нас немогуће!!! Пошто сте и Ви, господине министре, и већина чланова Савјета професори природних наука, морамо Вас подсетити на просту чињеницу да језик није тако озбиљна, прецизна и најдубља област људске спознаје и Ваше научне дисциплине би се расуле у прашину. Као професорима језика никада нам не би пало на памет да предложимо икакву промјену у изучавању и извођењу наставе из ових области.

Ми Вас, господо, упозоравамо, да смо професори српског језика и у школи, и на улици, и у позоришту, и у кафани... И у дневнику, и у наставним плановима и програмима, и у свједочанствима, и на сваком другом документу и мјесту, предмет који предајемо и који ћемо предавати зове се српски језик. За друго нијесмо ни квалификовани, ни заинтересовани, а као искусни педагози и дугогодишњи професори одговорно тврдимо да учионица не трпи егзибиционизам, окултизам и магију, а надасве не трпи политиканство. Снагу да истрајемо у овом чудном, тешком и опасном послу и да одбацимо имитације, копирања, формалности у корист доживљаја, стварања и оригиналности даје нам наше убјеђење и жеља да будемо само оно што у садашњем тренутку јесмо.

Не черечите нас и не очекујте да прихватимо да нас на улазу у учионице дочекује ђачки презир и подсмјех. Превише је!

У име великој броја професора српској језика никшићких основних и средњих школа:

Весна Тодоровић, Борис Јовановић, Веселин Матовић, Владенка Ковачевић, Станка Никчевић, Бранислав Ђурђевац, Мирјана Станишић, Драгана Тодоровић, Милеса Струњаш, Миланка Оташевић-Ђурђевац, Еријета Лакићевић, Периша Маројевић, Милосава Ђордан, Радован Чолаковић

Писмо, септембар 2004.

Министру просвјете и науке Црне Горе, г. Слободану Бацковићу
Савјету за опште образовање, предсједнику г. Благоју Церовићу, н/р

Господиен Церовићу, разочарани смо због тога што нам нијесте изашли у сусрет и Ви нам лично одговорили на захтјеве које смо Вам доставили писаним путем 8. септембра 2004. г. Надали смо се да ћете уважити наш легитимитет и озбиљно и одговорно покушати да заједнички нађемо рјешење у вези са преименовањем предмета Српски језик и књижевност. Истина, добили смо тумачење из Завода за школство, али тамо нема ни помена о ономе што су наши захтјеви. Нарочито је апсурдно да нам из Завода сугеришу да матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки и хрватски) предајемо на службеном, тј. српском језику ијекавског изговора. Како то можемо предавати српски на српском или црногорски на српском? Истичете да се у називу предмета ништа није промијенило, само сте проширили одреднице у програму, а то никако не можемо прихватити јер под овим појмом нема албанског језика, како је раније у про-

грамима стајало: матерњи језик (српски језик и књижевност, албански језик и књижевност). Уколико се ученик или његов родитељ, одлучи за неку од предложених одредница аутоматски се искључује службени, тј. српски језик ијекавског изговора. У складу са овим неће бити ни валидно свједочанство у којем нема службеног језика, а он је главни и обавезни предмет у свим земљама у свијету. На тај начин крши се Устав Црне Горе. Ако сте убијеђени да је увођење матерњег језика (српски, црногорски, бошњачки и хрватски) произашло из демократског права сваког појединца, онда морате знати да је изучавање службеног језика обавеза сваког школског система.

Ми предлажемо да поред предмета матерњи језик као обавезни уведете и службени језик који би предавали професори српског језика, а матерњи они који разумије о чему се ради и који су квалификовани за то. Наш логички ум нас учи да садржај одређује форму, а Ви нас упорно убјеђујете да се формално ништа не мијења и не крши Устав Црне Горе. Садржај који нам намећете нико не разумије. По ко зна који пут се надамо да ћете истински прихватити наше захтјеве и допринијети да се ова ситуација што прије разријеша. То би било од општег интереса.

У Никшићу, 10. септембра 2004.

НВУ Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа – Никшић, за, Веселин Матовић

Писмо студенаца

(Једно од писама које су студенти Одсјека за српски језик и књижевност упутили министру просвете г-дину Слободану Бацковићу)

Поштовани господине Министре,

Подсјећамо Вас одмах на почетку, да смо Вам послали писмо у четвртак, 25. марта, на које ни дан данас нисмо добили одговор. У њему смо Вас љубазно замолили да не бришете из наставног плана име српског језика, тј. да консултујете мишљење лингвиста, јер су они најстручнији по том питању. Такође смо Вас замолили да одговорите на наше захтјеве како не би били принуђени да ступимо у генерални штрајк глађу. Пошто од Вас нисмо добили никакав одговор били смо принуђени да то и урадимо. По ступању у штрајк јуче, 29. марта, упутили смо Вам писмо у коме смо још једном предочили оно за шта се залажемо. Одговор на друго писмо добили смо одмах, и због тога Вам захваљујемо.

После сједнице Одсјека за српски језик и књижевност, наши професори су нас као своју дјецу замолили да прекинемо штрајк глађу и да сачекамо коначну одлуку Научно-наставног вијећа Филозофског факултета и Савјета за опште образовање, па тек онда да реагујемо. Саслушали смо своје професоре, а пошто смо и од Вас добили „зрачак наде“ да можемо разговарати са Вама, ми смо одложили свој започети штрајк. Видите, господине Министре, да је са нама могуће разговарати. Сам Ваш одговор у коме сте изразили жељу за дијалогом уродио је плодом. Сада, надамо се, схватате како нас је увриједило игнорисање нашег првог писма. Питамо Вас, господине Министре, да ли треба да почнемо да гладујемо, да би Ви тек онда реаговали на наше писмо?!

Напомињемо још једном да са нама можете разговарати кад год хоћете, и наћи ћете нас на Филозофском факултету од 8 и 30 до 20 часова. Нећете нас никако наћи тамо одакле смо Вам упутили писмо. Послали би Вам писмо, драги наш Министре, и са другог мјеста да је ко хтио наше писмо прослиједити Вама. Суочени с том чињеницом, били смо принуђени да се обратимо за помоћ ономе на кога смо прво наишли. Нама није било важно одакле то писмо шаљемо, јер смо мислили да је Вама важно шта пише у њему, и да иза њега имате потписе студената. Изгледа да смо се преварили?!

Најоштрије осуђујемо Ваш неуспјели покушај да наше мирно изражавање незадовољства повезујете са Црквом или политичким партијама. Напомињемо Вас, господине Министре, да смо ми студенти и да припадамо Вама и Вашем министарству. Ви се можете одрећи нас, али ми Вас нећемо, јер сте Ви наш Министар од кога смо само затражили да нас саслуша и уважи наше оправдане предлоге.

Још једном, господине Министре, гарантујемо Вам својом академском чашћу (до које, надамо се, држите), да иза нас не стоје ни политика ни Црква, осим наши професори, лингвисти, као и лингвисти широм наше земље који нам нуде стручну подршку. То што мисли неки политичар, нас не интересује! Ми се бавимо науком о језику и књижевности.

Даље, господине Министре, по „стоти пут“ понављамо да одлично знамо да Ви не мијењате име језика (Ви то не можете све и да хоћете), већ бришете досадашње одреднице које су стајале уз матерњи језик: српски и албански), а не само матерњи, како Ви кажете. Гледано са становишта лингвистике, назив МАТЕРЊИ ЈЕЗИК не значи НИШТА без конкретног назива језика.

„Да ли је потврда одвећ дуго присутне одреднице „матерњи језик“ код вас изазвала револт због тога што је исту потписао министар физичар?“ Тако сте нас питали и ми Вам конкретно одговарамо!

Не, господине Министре, ми само истичемо да сте потписали нешто што стручњаци за језик нису научно оцијенили, што значи да Ви од самог почетка нисте били спремни на дијалог.

Кажете нама да јавности треба нешто да објаснимо? Наши ставови су јасни и засновани стриктно на науци, за разлику од Ваших, господине министре. Немамо ми шта јавности објашњавати, него Вас молимо да убудуће јавност не дезинформисете својом произвољном интерпретацијом наших захтјева.

Наше академско достојанство нам не дозвољава да допустимо неке да нас „окреће“ против Вас, као и да Вас ми „линчујемо“, како сами казасте. Ми смо студенти, академски грађани - немојте таквим изјавама да нас понижавате. Ви, прво изјавите како не можемо мијењати реалност, па тек онда нас позивате на дијалог!

Надамо се да сте нас овога пута правилно схватили и да ћете нам, што је могуће брже, одговорити и доћи да разговарате са својим студентима, како би показали јавности да се можемо договорити.

Ако ни овога пута не изразите разумијевање за нас, ми ћемо опет (кроз неколико дана) морати да наставимо да гладујемо. Схватите да смо ми нечија дјеца, и да наши родитељи брину о нама.

Вјерујемо у Вас и надамо се да до поновног штрајка неће доћи.

Унапријед хвала!

У Никшићу,
30. марта 2004. год.

С поштовањем,
студенти Одсјека за српски језик и књижевност
Бојан Струњаш, Јелена Перовић

Писмо ученика

(Писмо које су ученици IV₂ одјељења Гимназије „Стојан Церовић“ упутили министру просвјете г-дину Слободану Бацковићу)

Тамо гдје јесте језик, јесте и духовни организам читавог једног народа, оног народа који и сам језик именује, наш СРПСКИ ЈЕЗИК, а не некакав матерњи. Овај језик обухвата сву нашу духовност, сву нашу културу, и, баш, њега хоћемо да изучавамо. Све генерације ових професора које ми подржавамо су стекле дипломе на основу којих, по закону имају право да предају Српски језик. Али нашли сте се Ви господине Министре да им ускратите то право. Мислите да ће сад послѣ 26 година рада и предавања Српског језика наш разредни Светозар Ћираковић почети да предаје тај ваш матерњи. Одговорићете нам: „Има професора који ће предавати матерњи. Наћи ћемо замену.“

Као прво, боље и стручније професоре од ових наших шест професора Српског језика нећете наћи. А као друго, хоћете да нам предаје професор који кад уђе у учионицу не умије (или неће) да каже: „Добар дан!“

Господине Министре, тамо у оној рубрици недостаје ријеч коју ми тражимо, и која је наша свакодневна потреба „не од јуче, већ се одвајкада она појављује и нико није гледао одакле је она засвијетљела“. Да сте читали дивну Хедерлинову пјесму, тад би сте ухватили ширину

значањског поља ријечи која недостаје, за благо за које нам ускраћујете име у оној рубрици господине Министре, гдје сте проговорили језиком свијета силе. При том сте заборавили да осим Вас постоје и друге очи које гледају. У свему овоме звучи парадоксално поменути било какве принципе васпитања, јер Ви разористе наше другарство, подијелисте нас у два табора, умјесто да нам угледну поруку упутите да градимо искрено пријатељство, као најјачу тврђаву, као највеће богатство подмлатку достојног предака. Биједно је што Вашом одлуком ове велике људе сводите на ниво безимене индивидуе, безначајне геометријске тачке, и то гледајући са висине министарског ресора. При том заборављате да су они угледни професори и да међу њима има људи са стваралачким духом који полази из бескрајне слободе, а која је Вама можда недокучива. Ви господине Министре полазите из оне друге крајности, са позиције моћи.

Овом приликом желимо да кажемо директору Божовићу да престане са пребројавањем ученика. Не сјећамо се да је раније водио евиденцију колико ученика држи час. Једном приликом је директор Божовић рекао да му је наређено шта да ради. Није нам јасно како неко може наредити човјеку од 60 година? Како одрастао човјек нема своје Ја? Е, баш због тога цијенимо наше професоре, који су нас учили, да прије свега будемо људи. Надамо се да ћете схватити шта чините и да ће те нам вратити Српски језик и повући отказе нашим професорима, јер ће једног дана бити касно за спасење ваших грешних душа.

Истовремено се позивамо на основно демократско начело на којем како каже господин Бацковић, као министра просвете, утемељује школски систем. Ваљда ће се министар сјетити да је у питању хуманизам. У име тог хуманизма поздрављају га ученици IV₂.

УНИВЕРЗИТЕТСКА ПЕТИЦИЈА ПРОТИВ ПРОМЈЕНЕ СРПСКОГ ИМЕНА ЈЕЗИКУ ДО ЈУЧЕ СА 104 ПОТПИСА

Против Бацковићевог матерњег 57 доктора наука

• Међу потписницима су овогодишњи добитник државне награде „Октоих“ проф. др Жарко Павићевић и члан Савета за опште образовање Црне Горе др Борко Вујичић, 24 магистара и 23 асистента запослена на Универзитету

Потписници петиције

Потписници петиције су др Богољуб Шијаковић, Душан Крцуновић, др Борис Брајовић, Гордана Крцуновић, Драган Бојовић, Весна Шијаковић, Срђан Мараш, Радисав Маројевић, проф. др Радош Булатовић, проф. др Драган Копривица, проф. др Слободан Вујошевић, др Радоје Головић, др Миливоје Радовић, Милена Гарчевић, проф. др Биљана Зековић, др Радоје Шћепановић, проф. др Владета Радовић, др Ненад Кажичић, проф. др Радоје М. Остојић, Ранко Павићевић, доц. др Владимир Пешић, доц. др Емилија Ненозић, проф. др Војислав Новосел, др Јелена Ракочевић, Драгана Милошевић, др Саша Вујошевић, др Слободан Радоњић, др Драго Петровић, Божидар Самарчић, проф. др Миодраг Јовановић, др Миомир Абовић, др Маријана Церковић, Оксана Раичевић, др Гордана Ђурковић, Весна Вукићевић, Наташа Кривокапић, Горан Ђеранић, др Татјана Јововић, Нада Петковић, Ана Јањушевић, др Будимир Алексић, др Новак Ражнатовић, др Јован Чађеновић, Сања Тодоровић, проф. др Радојка Вукчевић, Срђан Тадић, др Милош Вукићевић, др Ратко Р. Божовић, др Слободан Калезић, др Лидија Томић, др Јелица Стојановић, др Милорад Симуновић, др Саво Лау-

шевић, др Живко Ђурковић, др Марко Дурутовић, др Веселин Јововић, др М. Дрецун, др Драга Бојовић, др Драгана Керкез, др Мирослав Додеровић, др Љиљана Вујадиновић, др Видосава Остојић, Татјана Вујовић, др Вукашин Влаховић, др Анђелка Вукићевић, Рада Дамјановић, Ђорђије Маловић, др Светлана Зечевић, др Вук Церковић, др Љубинка Милошевић, др Ана Јаничић, Новак Радуловић, Васко Милатовић, др Гојко Николић, др Страхиња Булајић, др Владимир Божовић, доц. др Мара Шћепановић, др Борко Вујичић, доц. др Јана Ковијанић, доц. др Светлана Терзић, доц. др Мира Вучељић, доц. др Ивана Пићурић, др Срђан Кадичић, доц. др Предраг Станишић, доц. др Стеван Шћепановић, др Милан Лакићевић, проф. др Милета Р. Ивановић, проф. др Радан Ђурковић, проф. др Славољуб Мијовић, др Данило Мрдак, проф. др Вучић Дашић, др Здравко Вукчевић, проф. др Милосав Лаловић, проф. др Драган Филиповић, проф. др Миливоје Пурић, доц. др Борислав Чолаковић, др Александар Стаматовић, доц. др Марина Мијановић, проф. др Жарко Павићевић, доц. др Миленко Мосуровић, др Љубомир Бјелалајц, проф. др Благота Мркајић, др Невенка Антовић и др Јела Шушић.

НВУ АКТИВ ПРОФЕСОРА И НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ СРЕДЊИХ И ОСНОВНИХ ШКОЛА - НИКШИЋ

МИСИЈА ОЕБС-а ЗА СЦГ – БЕОГРАД

Господину Маурицију Масарију, лично

Поштовани господине Масари,

Желимо Вас исцрпно упознати са актуелним проблемом око преименовања наставног предмета **српски језик и књижевност** у новим наставним плановима и програмима, који се, од ове школске године, примјењују у нашим основним и средњим школама. Проблем је за нас од огромне, такорећи, егзистенцијалне важности, јер га ми, професори српског језика и књижевности, као и преко 60% грађана Републике Црне Горе, који су се на посљедњем попису становништва (2003. године) изјаснили да говоре српским језиком, доживљавамо као грубу повреду Устава РЦГ (члан 9), али и повреду наших професионалних, грађанских и људских права. Тим прије што, ни поред упорног инсистирања, не наилазимо на разумијевање код надлежног Министарства просвјете и науке у Влади Републике Црне Горе. Управо зато, у посљедње вријеме, проблем је попримио драматичне размјере – професори у никшићким средњим школама, који не прихватају ново рјешење, тј. да се наведени предмет зове **матерњи (српски, црногорски, бошњачки и хрватски) језик и књижевност**, добијају отказе са посла, ученици, у знак протеста и подршке, не похађају наставу, а родитељи и огроман број незадовољних грађана широм Републике Црне Горе скоро свакодневно одржавају мирне протестне скупове. Све то лако може да поприми и димензије веома озбиљних грађанских сукоба. То и јесте основни разлог овог нашег обраћања са најљубазнијом молбом да овај проблем, чим прије, размотрите како бисте нам, у складу са Вашим надлежностима, пружили помоћ око његовог разрјешења.

Ради се о сљедећем:

Уочи почетка нове школске године Савјет за опште образовање је предложио министру просвјете и науке г. Слободану Бацковићу, а он то и прихватио, да се у новим наставним плановима и програмима наставни предмет **српски језик и књижевност** више не зове тако него **матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки, хрватски)**, с тим што би наставници у школске дневнике уписивали само термин **матерњи језик**, а ученици, односно њихови родитељи, бирали би који ће се од четири понуђена термина уписивати у њихова школска свједо-чанстава и другу документацију.

Ово је Савјет образложио резултатима пописа становништва, тврдећи да је демократско право сваког грађанина Републике Црне Горе да службени језик, који је у Републици Црној Гори прописан Уставом (члан 9) и зове се српски језик, именује према својој националној припадности.

Такође, Савјет и надлежни министар тврде да се и даље ради о истом језику, али са новим именима и да им је овакво рјешење сугерисано управо од надлежних институција Савјета Европе.

Међутим, ми тврдимо:

1. Да се оваквим рјешењем грубо повређује Устав Републике Црне Горе (члан 9) у коме се јасно каже да је службени језик у Републици Црној Гори **српски језик ијекавског изговора**. Из те чињенице, наравно, као и у свим уређеним и демократским земљама, произилазе три права и три обавезе за сваког грађанина Републике Црне Горе: право и обавеза учења тога језика, право и обавеза служења тим језиком у јавном комуницирању и право и обавеза употребе његовог имена у службеној документацији. Зато се он, са непромијењеним именом мора и учити као обавезни предмет у нашим школама. Дакле, увођењем термина **матерњи језик** извршено је **преименовање службеног језика** у нашим школама, а тиме и кршење Устава Републике Црне Горе (члан 9).

2. Термин **матрењи језик**, као назив наставног предмета неодржив је и са лингвистичке тачке гледишта, будући да је **матерњи језик** језик који се усваја у најужем друштвеном окружењу, у породици, у „мајчином крилу“ зато се и зове „матерњи“. Он никада није нормирани, стандардизовани језик, за разлику од службеног, који то јесте и који се, као такав, учи у школама.
3. Одреднице: „српски“, „црногорски“, „бошњачки“, „хрватски“ не могу се извести из некада заједничког имена српскохрватски односно хрватскосрпски језик, који је био службени језик у СФРЈ, до њеног распада 1992. године, од када се у Републици Хрватској тај језик зове **хрватски**, а у Федерацији БиХ **босански**, али и један и други са новом и нама, професорима српског језика, сада непознатом стандардизацијом, док је појам **црногорски језик** сасвим нов, досад непознат лингвистичкој науци и језичкој пракси, без норме и стандарда, идеолошки наметнут од стране неких политичких партија и центара моћи у Републици Црној Гори. Према томе, и када бисмо хтјели, ми, професори српског језика, не бисмо могли предавати наставне садржаје, које подразумевају ове одреднице. Управо такав став има и Вијеће Одсјека за српски језик и књижевност Филозофског факултета у Никшићу, на коме смо, већина нас, стекла своје дипломе. Зар је онда потребно наглашавати да је оваквим рјешењем Министарство просвјете и науке прекршило наша професионална, а тиме и људска права? Нико не може тражити од нас да предајемо оно за шта нијесмо квалификовани!!!
4. Сасвим је неоправдано чак бесмислено, буквално претакати резултате пописа становништва у назив службеног језика, тј. било ког наставног предмета. Какав би тек хаос настао када би се то примјењивало, рецимо, у великим и уређеним друштвима Европе и свијета као што је Њемачка, Француска, Велика Британија, САД итд.? Са друге стране, резултати пописа становништва, нијесу и непосредно исказана воља грађана, то су само статистички подаци, на основу којих се не може мијењати Уставом утврђено име службеног језика!
5. Захтјев да се ученици, тј. њихови родитељи, јавно изјашњавају којим националним именом ће се звати наставни предмет у њиховим свједочанствима, а што ће стајати и као директни национални предзнак у школским именицима, такође је кршење Устава Републике Црне Горе, тј. грађанских и људских права, али, то је и својеврсна **национална стигматизација** са веома опасним посљедицама, тј. директно инсталирање конфликтних и стресних ситуација у нашим учионицама!
6. Ако се даје право ученицима, тј. њиховим родитељима, да бирају име наставног предмета, тј. службеног језика са националним предзнаком, зашто би се то исто право ускраћивало нама, њиховим професорима?
7. Колико је неискрено образложење Савјета за опште образовање да су са ове четири одреднице уз термин **матерњи језик** жељели да испоштују право свих грађана Републике Црне Горе на име језика, најбоље нам потврђује њихова недоследност у томе, јер су испустили оне грађане који су се на попису становништва изјаснили да говоре **српскохрватски, муслимански и ромски језик**.
8. Апсолутно не оспоравамо ничије право на језик, нити име језика, што нам се неоправдано приписује од стране наших опонената, јер нам је веома добро познато да су то основна људска права, само тражимо да се то питање у Републици Црној Гори ријеша на научној и демократској основи, а онда и у уставној процедури, што у овом случају није учињено! Право на сопствени језик и његово име, **не значи и право на преименовање било ког или било чијег језика**, по сопственом нахођењу или вољом одређених политичких странака. **Такво право се не може извести ни из једног међународног правног документа! Доказ за ово су истраживања њемачког лингвисте Грашела, који је ово питање дефинитивно разјаснио управо за потребе Хашког трибунала.** Рецимо, ко би и на основу каквог међународног правног документа могао преименовати енглески или њемачки језик у било којој држави на свијету?! Супротстављајући се оваквом ненаучном и, по нашој оцјени, неуставном рјешењу Министарства просвјете, није право да ми професори, који бранимо научне принципе и уставни поредак, трпимо посљедице и бивамо отпуштени са посла! Напомињемо да је до сада 10 професора српског језика и 18 других струка из никшићких средњих школа остало без посла, као и један професор из Херцег Новог.

Поштовани господине Масари,

на све ове наше аргументе, на наше упорно тражење да се спорно питање ријешити на научној основи, без уношења политике у школе, министар просвјете г. Слободан Бацковић реаговао је потпуним игнорисањем и умјесто дијалога, према нама примијенио најстрожије санкције, пријетње, застрашивања, чак и кривичне пријаве, једном ријечју, репресију, као у најцрњим стаљинистичким временима. По свему судећи, њега не занимају ни наука ни Устав, њега занима само његов страначки циљ и дневно-политички интерес. А да је то тако, потврдиће Вам и једно од наших бројних писама, које смо упутили, господину министру, нудећи му предлог за разрјешење спора, а на које он, као и на сва остала, није нашао за сходно ни да нам одговори. Писмо Вам предочавамо у цјелини:

МИНИСТРАСТВУ ПРОСВЈЕТЕ И НАУКЕ РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ
Министру г. Слободану Бацковићу

Као НВУ чији је основни циљ „брига о заштити и очувању српског језика и књижевности, како у наставним плановима и програмима основних и средњих школа, тако и у јавној комуникацији“ (члан 4 нашег Статута), и чијих је 9 чланова остало без посла часно се супростављајући гажењу Устава РЦГ као и научних и педагошких принципа у нашим школама, нудимо Вам конкретан предлог за разрјешење проблема око Вашег преименовања наставног предмета српски језик и књижевност у новим наставним плановима и програмима, а који, ево више од мјесец дана, потреса Црну Гору, пријетећи да прерасте у грађански конфликт са несагледивим посљедицама.

Наиме, пошто ми сматрамо да је ово превасходно стручно, тј. социолингвистичко, а не политичко питање, а хоћемо да вјерујемо да му и Ви приступате на сличан начин, будући да у свим Вашим јавним иступањима упорно наглашавате као желите у РЦГ „школу без политике и конфликта“, зар онда није логично да питање имена овог наставног предмета превасходно и рјешавају лингвистички стручњаци?

Дакле, предложите 8-10 признатих лингвиста (ниво - професори универзитета и академици), а ми ћемо исто толико и на истом нивоу. Нека се ти људи састану, нека расправе ово питање, па ако резултат те расправе оправда Ваше рјешење, онда ћемо се ми повући, признати нашу кривицу и мирно прихватити казне које сте нам одредили. У супротном, дакле, ако расправа покаже неоправданост Вашег рјешења, онда сте Ви дужни:

- да одлуку о преименовању наставног предмета српски језик и књижевност одмах суспендујете;
- да поништите све отказе професорима из никшићких средњих школа и надокнадите им ускраћене плате и
- да, као одговоран човјек, поднесете оставку.

Након ове расправе, без обзира на њен исход, потребно је покренути акцију за постизање општедруштвеног консензуса по питању службеног језика у РЦГ што ће, као у свим уређеним државама, резултирати и одговарајућим уставним рјешењем. До тада, привремено суспендујте све активности око имплементације спорне одлуке у нашим школама и тиме демонстрирајте Вашу толерантност и одређеност за научно и бесконфликтно рјешавање свих друштвених проблема, о чему често говорите.

Молимо Вас да чим прије одговорите прихватате ли или не овај наш предлог. Мислимо да су за то довољна 3 дана.

Уколико га прихватите, сматрамо да би оптимални рок за одржавање предложеног симпозијума био 20 дана, трошкове би сносило Ваше Министарство, будући да се ради о проблему од општег друштвеног интереса и који сте Ви сами иницирали, а ми бисмо истог дана обуставили све наше протесте.

Уколико не прихватите овај наш предлог, онда, наравно, нећете моћи скинути са себе одговорност за директно увођење политике у школе, штавише, уградњу страначких ставова и одређења у наставне планове и програме, тј. најгори облик злоупотребе школе и дјеце зарад дневнополитичких интереса!

Напомињемо да смо ми о свим дешавањима око преименовања језика упознали домаћу и свјетску стручну и најширу јавност, па ћемо тако учинити и са овим предлогом.

У Никшићу, 11. октобра 2004.

НВУ Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа – Никшић
за, Веселин Матовић

Господине Масари,

Сматрамо да смо Вам довољно јасно предочили ситуацију око питања преименовања језика, као и ситуацију у којој смо се нашли ми, који смо се супроставили томе, по нашем мишљењу, насилном, ненаучном и неуставном чину, којим министар просвјете, злоупотребавајући школу и реформу образовања, инсталира у школске планове и програме, умјесто науке, страначке ставове и определијељења, а умјесто толеранције, дијалога и међуљудског разумијевања, идеолошке и националне подјеле, сукобе и раслојавања са несагледивим посљедицама.

Зато Вас, господине Масари, још једном најљубазније молимо, да размотрите ове наше аргументе, а уколико постоји могућност, ми бисмо жељели да Вам све ово изложимо и у непосредном разговору. Вјерујте, ми се не бавимо политиком, ми само бранимо науку, Устав а онда и своје људско и професионално достојанство. Због тога смо се на почетку XXI вијека, услед цивилизоване и демократске Европе, нашли на распећу заједно са својим породицама, изложени анатемима и прогону од стране оних који мисле да све могу и да им је све дозвољено. Са надом да ћете нас истински разумјети, и са најдубљим поштовањем и захвалношћу,

У Никшићу, 18. октобра 2004.

НВУ Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа – Никшић
за, Веселин Матовић

ПС

Писма сличне садржине прослијеђена су: Предсједнику Савјета министара СЦГ г. Светозару Маровићу, Предсједнику РЦГ г. Филипу Вујановићу, Премијеру Владе РЦГ г. Милу Ђукановићу, Црногорској академији наука и умјетности и многим институцијама које се баве угрожавањем људских права.

НВУ АКТИВ ПРОФЕСОРА И НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ СРЕДЊИХ И ОСНОВНИХ ШКОЛА - НИКШИЋ

САОПШТЕЊЕ ЗА ЈАВНОСТ

Супротно од става лингвистичке науке, кршећи Устав и законе о образовању, просвјетна власт у Црној Гори је, на почетку ове школске године, преименовала наставни предмет **српски језик и књижевност у матерњи (српски, црногорски, бошњачки, хрватски) језик и књижевност**. Бранећи наш професионални статус, и пружајући отпор насиљу над Уставом РЦГ и науком, одбили смо као професори српског језика и књижевности да држимо наставу **матерњег језика** и затражили да се поништи Одлука Савјета за опште образовање и рјешење министра Слободана Бацковића, којим је она стављена у функцију. Умјесто поништења спорне одлуке, почела је незапамћена хајка на нас професоре, ученике и све који нас подржавају. **Немилосрдан обрачун** са професорима и ученицима **јавно је наредио** предсједник Владе РЦГ Мило Ђукановић.

До сада је **28 професора српског језика и других струка добило отказе** – 27 из Никшића и један из Херцег Новог. Четири одлична ученика Гимназије у Никшићу исписала су се у знак протеста и наставили школовање ван Црне Горе.

Због тога што се залажемо за поштовање науке, Устава и закона, не спорећи било чија права, која почивају на европским стандардима и правним нормама, прогоњени смо, изложени притисцима и пријетњама, проглашени смо штеточинама и непожељнима у Црној Гори, реметилачким фактором и слично. Свему овоме изложени су и ученици који нас и даље подржавају, њихови родитељи, као и независни интелектуалци и невладине организације које заступају наша права и ставове, али, што је посебно индикативно, и СПЦ – Митрополија црногорско-приморска.

Сигурни смо да ће се насиље црногорске власти наставити и појачати. Но, то нас неће уплашити и спријечити да наставимо борбу за наша права. Напротив! До сада смо мирно протествовали, а од сада ћемо користити све ненасилне методе демократске борбе. За то тражимо подршку домаће и међународне јавности. Јер ово је 21. вијек! Забрањено је прогонити и животиње а камоли људе! Одстријел професора српског језика и књижевности и професора других струка, као и свих оних који нас подржавају у Црној Гори, мора престати!

У Никшићу, 20. октобра 2004.

НВУ Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа – Никшић, за, Веселин Матовић

НВУ АКТИВ ПРОФЕСОРА И НАСТАВНИКА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ СРЕДЊИХ И ОСНОВНИХ ШКОЛА - НИКШИЋ

Научницима, књижевницима, умјетницима, професорима,
свима који стварају на српском језику
у Црној Гори и изван ње

Супростављајући се насиљу над Уставом Републике Црне Горе, над научном истином, над педагошким принципима, начелима демократије и достојанством професије, нас 27 професора из Никшића одбили смо да изводимо наставу у својим школама све док министар просвјете не суспендује одлуку Савјета за опште образовање о преименовању наставног предмета српски језик и књижевност у матерњи (српски, црногорски, бошњачки, хрватски) и затражили да се питање имена језика у нашим наставним плановима и програмима ријеша на научној основи. Био је то једини начин да се питање преименовања језика у нашим школама учини видљивим у свој његовој слојевитости и погубности. Али, као што вам је познато, умјесто дијалога и разумијевања од стране надлежног министарства, добили смо отказе, против нас је покренута медијска хајка, изложени смо којекаквим пријетњама и притисцима.

Та наша жртва (уколико се тако може назвати извршавање професионалне и грађанске дужности), још увијек није у довољној мјери пробудила успавану савјест Црне Горе, нити изазвала адекватну реакцију оних од којих се то понајприје очекивало. Но, ми вјерујемо да хоће, јер у супротном – ако би овај наш чин остао без одзива преко 60% грађана Црне Горе, који су се на попису становништва (2003.) изјаснили да говоре српским језиком, била би то незапамћена морална мимикрија, кукавички и суицидни пристанак на културни суноврат и разарање духовних ослонаца на којима стоји Црна Гора, што је неспојиво са њеним историјским бићем и духовним наслеђем.

Ипак, сматрамо да ову борбу, а то је борба за очување, прије свега, вјере и језика, за коју смо добили безрезервну подршку СПЦ, САНУ, Матице српске, Одбора за стандардизацију српског језика, Одсјека за српски језик и књижевност Филозофског факултета у Никшићу, Филолошког факултета у Београду итд, као и огромног броја истакнутих стваралаца и грађана – **може на прави начин носити и изнијети једино стваралачка интелигенција, окупљена око јасног и јединственог програма за очување историјског, вјерског, културног и језичког идентитета аутентичног народног бића у Црној Гори.**

Зато апелујемо на све вас, који стварате на српском језику, у Црној Гори и изван ње и који растакање и затирање српског језика, као и дукљански пројекат насилне промјене идентитета државотворног народа у Црној Гори, доживљавате као лични проблем, на све вас који сте спремни да се истински суочите са дубином и комплексношћу овог проблема, одазовите се нашем позиву, цјеловито и са преданошћу, залажући своје име и свој стваралачки потенцијал, како бисмо се сабрано, промишљено, стваралачки, одлучно и достојанствено супроставили шовинистичком сљепилу и разорној монтенегринској идеологији властодржаца у Црној Гори!

Сматрамо да нико од вас нема право да остане по страни и ћути.

Јер – ко ће, ако нећете ви!?

И – када, ако не сад!?

Такође, сматрамо да нас 27 отпуштених професора (који смо се између хљеба и језика определијели за језик, између ропског ћутања и слободне ријечи, за оно за шта су се увијек опредјељивали наши преци и наши учитељи, између слугањског животарења и достојанственог трпљења, за оно за шта се опредјељују подвижници), имамо морално право на овај позив. Сходно томе, ми бисмо преузели организацију првог Сабора у Никшићу на коме би се усвојила заједничка декларација са јасним циљевима, правцима и методама дјеловања.

Вашом бројношћу на том скупу и ауторитетом ваших имена и вашег дјела, била би упућена снажна порука домаћој и свјетској јавности, што би за, ланцима страха и економске биједи увезану Црну Гору, био истински зрачак наде и охрабрења.

Прије тога потребно је да нам, на нашу адресу srpski@cg.yu, доставите потврду вашег прихватања ове иницијативе као и кратку библиографију. О времену одржавања скупа и свему осталом накнадно ћемо вас обавијестити. Начелно, пријаве би требало да стигну до 10. новембра, а Сабор би се одржао око 20. новембра 2004. године.

Никшић, 1. новембар 2004.

НВУ Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа – Никшић за, Веселин Матовић, професор с.р.
VI црногорске Т-10, Никшић. Тел. 067 880 452

Списак професора, који су, због отпора преименовању српског језика остали без посла:

Гимназија „Стијан Церивић“, Никшић

1. Светозар Ћираковић – српски језик и књижевност
2. Радован Чолаковић – српски језик и књижевност
3. Весна Тодоровић – српски језик и књижевност
4. Драгана Тодоровић – српски језик и књижевност
5. Борис Јовановић – српски језик и књижевност
6. Владенка Ковачевић – српски језик и књижевност
7. Небојша Ђилас – физика
8. Марија Лалтовић – физика
9. Драгомир Нинковић – биологија
10. Иванка Антоновић – биологија
11. Миодраг Тодоровић – философија
12. Душан Килибарда – математика (пом. директора)
13. Радинко Крулановић – философија (пом. директора)
14. Миомир Ковачевић – историја
15. Радосав Ђурковић – философија
16. Ранко Зечевић – биологија
17. Љубинка Радовић – кафе куварица

*Ученици који су се исписали из Гимназија
и најбољим Црну Гору:*

1. Николина Костић
2. Симеон Минић
3. Владислав Ђуретић
4. Милош Цицић

ЈУ Електро-металуршка школа, Никшић

1. Веселин Матовић – српски језик и књижевност
2. Радмила Митрић-Матовић – дип. инг електротехнике
3. Милојко Пушица – дип. инг електротехнике
4. Веселин Кандић – дип. инг електротехнике
5. Ратко Шкулетић – философија

ЈУ Економско-уџбенишњеска школа, Никшић

1. Станка Никчевић – српски језик и књижевност
2. Лидија Мијушковић – дипломирани економиста
3. Љубица Јововић – дипломирани економиста
4. Рада Радовић – руски језик и књижевност

ЈУ Машинско-металска школа, Никшић

1. Миланака Ђурђевац – српски језик и књижевност

СЦ „Иван Горан Ковачић“, Херцег Нови

1. Вуко Велаш – српски језик и књижевност

Писмо

(Писмо које је у име Актива професора српског језика, уручено патријарху Павлу)

Ваша Светости!

Обраћамо Вам се са најдубљим поштовањем и најискренијом љубављу, сигурни да ћете и овога пута бити најмудрији савјетодавац, најплеменитији умирник и најбољи помагалац. Обраћамо Вам се као најсвијетлијем пастиру, духовноме оцу и најпоузданијем брату у Христу.

Пишемо, а писмо личи на вапај, јер смо на правди Бога проказани и кажњени само због тога што одлучисмо да бранимо српски језик и да истрајемо на Господњем путу јер је то једини пут Словесности, Истине и Правде. Кажњени смо, јер смо спознали да је човјек слаб и кратковијек и да он не може бити мјера свих ствари, већ да је Милост Сведржитеља једина права мјера, а зеница Милостивог једино човјеково огледало. Ми смо, данас и овдје, бранитељи језика српскога, живимо у старој држави коју све чешће препознају као црно чудо у утроби Европе. Данашњи државници у Црној Гори желе да буду сведржитељи, желе да најмудрије прогласе најбезумнијим и да безумље воспоставе као мудрост. То су великаши, Ваша Светости, који су све ружно прогласили за лијепо, а све лијепо приказали као ружно.

Владаоци у Црној Гори су мјесец прогласили Сунцем помисливши да Свевидећи ноћу не види. Светог Саву су прогласили војсковођом земаљским, узурпатором суровим, заборавивши Савин кук и Савин извор. Зато су вабијек и хроми и жедни.

Ваша Светости, бранећи српски језик у Црној Гори бранимо државу од државника, Устав од уставотворитеља, правду од судија, народ од народних вођа, просвјету од Министарства просвјете, законе земаљске и небеске од безакоња силе. Ми морамо одбранили језик српски од варварског режања и благословени језик љубави од немуштог језика. Овдје и сада, бесловесни језик је растворио мрачну чељуст, а бесловесни ропац жели да се магијом оваплоти у језик постања.

Ваша Светости, Утјешитељу и Помиритељу, знате много боље него ми скромни тумачи, слуге и честити бранитељи језика српскога: Црна Гора је имала христолико лице и несрећни историјски ток. На извору бијаше то збјег гладних, али храбрих и часних који су животом бранили своје светиње, а сада је Црна Гора логор понижених и уплашених, разбраћених и отуђених. Родили смо се пред Господом једнаки, па се тужни питамо - шта је живот од нас учинио, кога је унизио а кога узвисио? У већини, грађани Црне Горе су сломљени и понижени, без права на увријеђеност. У мањини - Црна Гора је збор и сабор оних који су пострадали од земаљских господара, али су спокојни због благослова неба.

Ваша Светости, сви ми који бранимо Богослужбени језик српски и свесрпске светиње у Црној Гори смо под трновим вијенцем, вољом оних чија је дужност да бране оно што ми бранимо. Умјесто да смо на истом послу, они нас кажњавају и отпуштају, остављају без хљеба, иако смо, махом, породични људи. Они, којим Господ не господари, слуге су нечистога, а те слуге, чини се, у наше вријеме, постадоше господари. Знамо, и у том знању смо непоколебљиви - празни су они којима је мјера пуна врећа, а испуњени су они који носе Господа у себи. Ваша Светости, знате и ми смо руковођени вашом мудрошћу: Црна Гора је мјесто гдје је рођен и заколијевчен српски језик, она је кошница језика српскога и вјечно улиште најкрепосније вјере. Свака српска светиња у Црној Гори је најмудрија глава, највредије срце и најчистија душа, па зашто онда Црну Гору обезглављују, утуљују и прљају они који би требали да је чувају?! Ми, професори српског језика у никшићким средњим школама и наше часне колеге који се с нама солидаришу, остали смо без посла и то је јасна порука властодржаца да смо у Црној Гори непожељни! Непожељни смо ми који Црну Гору волимо искрено, свим бићем и који смо њени и Господњи!

Ваша Светости, црногорски режим не жели да чује наше ријечи, не желе да послушају ријечи љубави и траже мржњу у њима, као да пчела медоносна може бити разљућена оса.

Пострадали смо због љубави, а не због мржње. Обраћамо Вам се као првом међу једнакима, као Угоднику Божијем који ће нас примити, благословити, посавјетовати и просвијетлити.

Борис Јовановић

Благослов живої свеца и надлежної ейскоїа

Патријарх српски г. Павле заједно са епископом будимљанско-никшићким г. Јоаникијем, примио је 22. септембра 2004. професоре средњих школа из Никшића, који су због одбране српског језика и његовог преименовања у матерњи остали без посла.

Послије срдечног дочека Патријарх је саслушао са каквим се проблемима ови просветни радници сусрећу у Црној Гори и каквим су све репресијама изложени. Професор Веселин Матовић захвалио се Његовој Светости на пријему, ријечима да су они „као грешна чеда морали доћи код свога духовног оца, најмудријег, најплеменитијег и најбољег помагоца“.

На крају пријема, испред свих отпуштених колега, професор Р. Крулановић прочитао је писмо које су Његовој Светости упутили чланови Актива професора српског језика.

У знак захвалности професори су Патријарху поклонили примјерак Горског вијенца као азбуку језика којим се у Црној Гори говорило, говори се и, ако Бог да, говориће се.

ШТА КАЖУ ОТПУШТЕНИ ПРОФЕСОРИ, РОДИТЕЉИ, ЂАЦИ

Професори Гимназије у очекивању одговора Савјета за опште образовање

КОЛЕГАМА НАСТАВНИЦИМА, СТУДЕНТИМА, БАЦИМА, ГРАЂАНИМА ЦРНЕ ГОРЕ

Познато вам је како је прије два мјесеца, у вријеме школског распуста, Савјет за опште образовање, пиратски, из засједе, газећи Устав и законе, газећи научне и педагошке принципе, газећи правила демократије и светињу дате ријечи преименовао наставни предмет Српски језик и књижевност у научну и лингвистичку наказу Матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки и хрватски) и тиме извршио кукавички атентат на духовно биће преко 60% грађана Црне Горе који су се на недавном попису становништва недвосмислено изјаснили као се зове први и главни предмет у нашим школама.

Њихова аргументација којом покушавају оправдати овај скандалозни чин да је тиме наводно испоштована воља грађана исказана на попису становништва те да није промијењено име језика већ само назив наставног предмета, те да је то и даље исти језик само са различитим именима и на крају да им је све то наложено од европских демократских институција, незапамћен је примјер моралне мимикрије која дубоко вријеђа и здрав разум сваког мислећег грађанина Црне Горе.

Ризикујући да се нађем у улози онога који доказује очигледне истине морам се и овом приликом још једном позабавити суштином и технологијом те аргументације.

1. Не постоји држава на свијету у којој се резултати пописа становништва буквално претачу у име службеног језика тј. у име било ког наставног предмета у школама, напосто што је то нелогично и немогуће. Када би се то радило, рецимо у Америци, онда би њихов службени језик морао имати најмање 350 имена и морао би се мијењати сваке десете

године. Питање службеног језика може се ријешити само на два начина: по принципу мајоритета што значи да се као службени језик усвоји онај којим говори већина становништва у једној држави, или по принципу паритета а то значи да се усвајају два или више службена језика а то значи вишејезичје или мултилингвизам, и тако задовоље национална права свих грађана у тој држави. Који ће од ова два принципа бити примјењен у некој држави зависи од воље њених грађана и њиховог друштвеног договора. Ми, професори српског језика немамо ништа против да се уколико за то постоји друштвено оправдање и у Црној Гори уведе вишејезичје али само под једним условом, - да то буде резултат друштвеног договора грађана Црне Горе који ће се утврдити и у Уставу, а не вољом појединих друштвених група или центара политичке моћи. Дакле, гнусна је лаж да ми било коме оспоравамо право на језик или било које грађанско право. То управо чине они који нас најгласније оптужују.

2. Колико пута, тим тврдим ушима, треба поновити просту чињеницу да се у школама не изучава матерњи језик, он се учи, односно усваја у мајчином крилу, тј. у најужем друштвеном окружењу, зато се и зове матерњи, а у школама се учи службени језик, зацртан у Уставу и који је увијек стандардизован, нормиран за разлику од матерњег који то није. То је јасно сваком ученику првог разреда средње школе али, нажалост, није члановима Савјета за опште образовање а посебно министру Бацковићу који недавно изјави „матерњи језик је један од јужнословенских језика који се у Црној Гори појављује под три или четири имена“. Овом реченицом тај учени господин је казао све о себи као научнику, професору, интелектуалцу, а посебно министру просвјете и језичком реформатору.
3. Колико пута, тим тврдим ушима, треба поновити да се између имена службеног језика записаног у Уставу и имена оног који се као једини обавезни предмет учи у свим разредима основних и средњих школа не може бити разлике. Службени језик је уставна категорија и из тога произилазе три права и три обавезе према њему за сваког грађанина: право и обавеза његове употребе у јавном комуницирању, право и обавеза употребе његовог имена и право и обавеза његовог учења. Дакле, увођењем предмета матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки, хрватски) јесте кршење Устава Републике Црне Горе (члан 9) у коме је јасно записано да је службени језик у Републици Црној Гори српски језик ијекавског изговора.
4. Колико пута, тим тврдим ушима, треба поновити да свако име подразумијева и одређену суштину и да промјена имена увијек подразумијева и промјену садржине онога што то име означава. Дакле, имена српски језик и матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки, хрватски) не могу подразумијевати исти садржај, исто као што имена Ана и Ана Марија не подразумијевају иста лица. Према томе увођење назива матерњи језик (српски, црногорски, бошњачки, хрватски) дефинитивно је укинут српски језик у нашим школама. То је непобитна логика па нека се сад запитају чувари националних и људских права у Црној Гори чија су то права погажена. Да је ово тачно најбоље нам потврђује реченица једног од чланова тог фамозног Савјета, извјесне професорице биологије Станке Вучинић, изречена поводом расправе о програму за матерњи језик: „ми сада имамо матерњи језик и не можемо више говорити о српском“!
5. Тврдња да су они све ово урадили да би изашли у сусрет захтјевима Европске заједнице такође је лажна и нелогична, јер ако би Европска заједница од нас тражила овакво нешто онда би тражила и од Хрватске, Словеније, Албаније и других земаља у окружењу. Међутим, сви знамо да о томе нема ни говора у овим државама.

Овакву одлуку Савјета за опште образовање и овакву њихову аргументацију ми, професори српског језика, доживљавамо као израз безобзирног насиља над нашим људским и професионалним достојанством а тиме и гажење наших основних људских, грађанских и националних права. Зато смо ради ефикаснијег и организованог отпора том насиљу формирали Актив професора и наставника српског језика у Никшићу чији је основни циљ поништавање спорне одлуке Савјета за опште образовање. Против те одлуке и за њено темељно разобличавање пред грађанима

Црне Горе ученицима и родитељима, њену правну и моралну дискредитацију Актив ће се борити свим Уставом дозвољеним средствима.

Један од видова те борбе јесте и наша одлука да не изводимо наставу у својим школама све док се овај спор не ријеша на научној основи. Тиме заправо прилажемо своју судбину и егзистенције својих породица на олтар српског језика и истине. Бићемо избрисани са платних спискова црногорских властодржаца али можда уписани у некакве много важније и трајније именике. Када је коначно дошло да се бира између хљеба и језика ми смо се определијели за језик. Не осуђујемо оне који су изабрали оно друго и који данас ћуте јер и то је људски, нити завидимо онима који ће смоћи снаге да сјутра узму наше дневнике и, на крају да парафразирам славног професора Милоша Ђурића: ми предајемо етику и естетику!

Зато, Господе, ако си нас изабрао да будемо жртве којима ће се пробудити успавана савјест Црне Горе нека буде воља Твоја!

Веселин Мајковић, професор српског језика, Електро-металуришка школа у Никшићу, изречено на јавној трибини „Трећи час српског језика“ 2. септембра 2004. године у Никшићу.

ДУЖНОСТ ИНТЕЛЕКТУАЛЦА ЈЕ ДА ПРОГОВОРИ, ДА ИЗНЕСЕ СТАВ

Обраћам вам се као један од професора никшићке Гимназије који је истрајао, и истрајаће, у подршци колегама из Актива Српског језика и књижевности, и због тога се налазим пред отказом. Претпостављам да и моју замјену директор Божовић интентивно тражи ових дана, као што тражи замјену за сваког ко и даље стоји – главом и брадом, принципом и чашћу, иза свог потписа колегијалне солидарности и захтијева да се пониште откази људима који су се, ето, усудили да бране сопствене дипломе, интегритет, интелектуализам и, на крају, здрав разум. Који су се, на њихово запрепашћење, усудили да инсистирају да се поштују закони и правила, да се поштује наука, и, посебно, демократска процедура на коју они, све чинећи то што чине, воле да се позову. Исто као што воле да се позову на неотуђива права, на конвенције, и на ово и на оно, толико често да заборавише (а можда и не заборавише, него хтједоше) да сопственим поступцима и сами собом, нама ускратише све, па и често помињана елементарна, најелементарнија права.

Пожурио је директор Гимназије да напише 6 отказа. И то након 5 дана неуласка у учионице. Боље би било, и по њега и по нас остале, да остаде запамћен по нечем другом. По неком добру, на примјер. Не би му међутим сметало, и не би се успротивио да се ми сада предомислимо и вратимо се у те исте учионице и то након дупло више времена не држања часова. Ово би га шта више веома обрадовало. У томе он можда види свјетлост. Ми, за разлику од њега, свјетлост видимо на другој страни. На страни правде, Божијих, па и људских закона. И колико то год звучало као фраза, ово јесте оно мјесто у нашој историји, онај тренутак у нашем трајању у коме се, као ријетко кад, јасно уочавају границе, јасно раздвајају насиље и аутократија на једној и слободна интелектуална мисао на другој страни! Дужност интелектуалца је да проговори, да изнесе став. По страни што није ни људски оћутати! Али се ћути! У Црној Гори се, на жалост, поново ћути!!! И поново се крију иза ћутања. И поново се то исто ћутање образлаже високим интелектуализмом. Недодирљивошћу. У институцијама којима би таква питања требало да буду приоритетна. Баве се они неким другим темама очигледно далеких од ових наших, овоземаљских, по њима малих, а по нама суштинских...

Неће бити да се ради о интелектуализму и науци, прије ће бити да се ради о кукавичлуку, сервилности и страху да се не изгубе неке ко зна како стечене и чиме заслужене позиције и интереси. Они који немају интересе су уплашени, њима као да је усађен чип безначајности и зависности, па стрепе и од данас и од сјутра. Готово да стрепе и од јуче!

Због овога се не изјашњава Универзитет, као што се никада није ни изјаснио ни о једном значајном питању. Ни о држави, ни о нацији, ни о вјери, ни о језику, ни о науци. Иако у опису њихових активности стоји: Научно-наставна установа! Не оглашава се ни Црногорска Академи-

ја наука и умјетности. Ни ово не чуди. То би значило напасти једног од њених чланова – актуелног Министра просвјете, идејног творца новонасталог проблема. Он је свакако јединствена појава у црногорској стварности. Између осталог, успјело му је да се учлани у обје Академије. Редовно или нередовно свеједно. Успијева му да се појави кроз разне ликове – председника Савјета за опште образовање, директора Завода за школство, директора Гимназије у Никшићу и свих осталих школа у Црној Гори, и тако редом. Има га, тамо њега, на свим мјестима, у свим тренуцима и сваком времену, изричито на нашем простору, никако на демократском западу кога он исти тако здушно преферира. Дотичног господина добро познајем из периода кад је био декан Природно-математичког факултета. Тада ме је његово овакво понашање приморало да напустим ту институцију и запослим се у Гимназији. Излишно је да говорим о томе да њему валидне одлуке ништа не значе. Никаког значаја нема ни то што имате просјечну оцјену 10, ни што сте магистрирали у року за то предвиђеном, а врло кратком, што професионално обављате свој посао. Напротив, то може да буде само сметња, уколико сте принципијелни и јавно износити став који се, наравно, не поклапа са његовим ставом и намјерама. То је бодља коју поменути господин отклања хирушки, у рукавицама! Због тога он хоће новог, свог човјека! По другој и другачијој мјери кројеног, лијепо обликованог полукичмењака са slabим вратним пршљеновима због чега глава неконтролисано пада, и клима у знак слагања. Биће да се код тог новог, његовог човјека и једна рука сама подиже кад је потребно, кад се гласа. Ова посебна врста полукичмењака била би ендем црногорског простора и била би препознатљива у свијету. За овим ваљда вапи господин Министар. Он наине хоће да нас препознају у свијету!

Насупрот њему, ми хоћемо да нас препознају по кичми и памети, по ставу и стварно демократским принципима, по науци и култури. Да нас препознају по квалитетним раду. Иако нам представници Министарства просвјете и науке рекоше да је најлакше не радити и шеткати се! Не, господо из Министарства, људи који савјесно и професионално раде свој посао нејтеже је не радити! Нама је најтеже не држати часове! И неопростиво је што сте нас на то приморали! Можда је, у овом нашем надреализму, и лакше живјети без плате од 200 евра него с њом, али не радити посао за који смо се школовали, који волимо и у који смо уградили дио, а неки и цјелокупне, радне животе, нама јесте најтеже! И жалосно је што сте нам учинили. И што се због тога не кајете...

Али, ма шта они уображавли треба да знају да НИКО ОД НАС НЕМА ВЈЕЧНУ САДАШЊОСТ! Па ни њихове скарадне и насилничке одлуке нијесу, нити смију бити трајне!!!

На крају, колико год их то иритирало ми смо ЈОШ ту. И бићемо ту, уз Божију помоћ!
Поздрављавам вас и захваљујем вам на подршци коју нам пружате!

мр Иванка Анђковић, биолог, изговорено на јубилејном митингу 1. октобра 2004. г.

БИЋЕ И ПРИРОДА ЈЕЗИКА

У Црној Гори се дешава насиље над језиком од Министарства просвете и Савјета за опште образовање који су донијели одлуку о преименовању предмета Српски језик и књижевност у матерњи језик. А све то како се, тобоже, не би повриједила национална осјећања и да би показали да је Црна Гора грађанска држава. Пошто су народ преименовали у грађане, православну вјеру изједначили са вјерским заједницама, онда су и језик аналогно томе могли назвати – грађански.

Преименовање било ког другог предмета у школама је нешто друго, али преименовање предмета Српски језик је питање које је исувише важно да би о њему могли доносити одлуке некомпетентни људи, ма какве позиције или политичке амбиције имали. Донијети одлуку да Српски језик као наставни предмет буде и црногорски, и бошњачки, и хрватски, супротан је бићу и природи самог језика. То је чак подвала и за оних 140 000 људи који су се на попису изјаснили за неку од ових „језичких одредница“. Ово што се покушава спровести големи је притисак министра Слободана Бацковића који можда сматра да га у овим „макијавелистичким“ околностима треба прогласити за новог реформатора језика, за кога ни наука, ни Устав, ни

закон, не значе ништа. Све је то увијено у доминантну причу атавистичког патриотизма и космополитизма увученог у причу о цивилном друштву. Какво смо ми то цивилно друштво које је и посвађано и разграђено, а ево смо свједоци да је Црна Гора разграђена и самим Уставом. Просвјетна власт, позивајући се на „демократију“, дала је могућност да свако назове језик по свом осјећању, из чега произилази став: „Говори како хоћеш, кад већ не смијеш говорити што хоћеш“. Међутим, ћутати и не супростављати се овоме био би наш највећи и неопростиви грјех.

Завршићу стиховима Љубомира Симовића:

„Мајко Слова и Спаса, Тројеручице,
нека наше чамце у благе луке
из густих олуја с пучине доведу
птице, излетеле из твоје треће руке!“

Владенка Ковачевић, професор српског језика и књижевности, Гимназија у Никшићу, изговорено на прошестом мјесину 30. септембра 2004. г.

ЈЕЗИВА ЈЕ СТВАРНОСТ СА КОЈОМ СЕ СУОЧАВАМО ОВИХ ДАНА

Добро вече усправна, несаломљива слободноумна Црна Гора.

По ко зна који пут овдје смо сви заједно повезани истим циљем да сачувамо – језик од језикомрзаца, устав од уставобранитеља, вјеру од невјерника.

Црне прице грабљивице надлијећу изнад Црне Горе да уграбе што је слабо и духом нејако. Лоше слуге, горег господара свако чудо спремни су да чине.

По налогу министра Бацковића данас је против мене и мојих колега, отпуштених професора, започео чувени Кафкин „Процес“. Судски иследници нас саслушавају као осумњичене на основу Кривичног закона, а да при томе не знају какву смо то кривицу направили и зашто то раде.

У овом бирократски уређеном друштву неко је унапријед крив, казна долази прије кривице, а неком опраштају тешка кривична дјела.

Очигледно је да нас оптужују само зато што смо „Оно што јесмо – што смо свјесни свога идентитета“.

Моћници власти покушавају да преко тоталитарних институција угуше све људско у овом народу.

Намјерају да непостојећи свијет фикције претворе у реалан, а реалан да постане фиктиван.

Бирократски апарат је отуђен од нас, али неће успјети у намјери да нас отуђе од нас самих – правдољубивих слободноумних људи.

Очигледно је да је терор силе присутан у свим сверама друштвеног живота, али назире му се крај. Јер „Сила бога не моли а бог силу не воли“.

Ми се боримо за праву ствар, за очување духовног бића нашег народа и вјерујемо да је истина на нашој страни.

„Ко искрео и страшно љуби истину слободу и отаџбину, слободан је и неустрашив као Бог, а презрен и гладан као пас“.

Зато поручујем успаваном дијелу Црне Горе да се у овом судбоносном тренутку пробуди из сна, и супростави духовном геноциду и декомпозицији индивидуума у условима у којима влада слијепна сила са апстрактним законима.

Драјана Тодоровић, професор српског језика и књижевности, Гимназија у Никшићу, изговорено на прошестом мјесину 28. септембра 2004. г.

НА ОВОМ МЈЕСТУ ЋЕМО ПРОСЛАВИТИ НАШУ ВЕЛИКУ ПОБЈЕДУ

Ја сам Станка Никчевић, професор српског језика и књижевности у Економско-угости-тељској школи у Никшићу.

Припадам одважној групи од 5 професора Економске школе који се штрајком боре против свих безбожника, секташа, неписмених академика и људи који су задњих 15 година припадали свим вјерама и нацијама и говорили свим језицима који се сада налазе између, надалеко, чувених заграда.

Стојим на овом светом мјесту, пред дворцем краља Николе, који је мислио и писао на српском језику, на мјесту гдје су деценијама пролазили угледни професори и ђаци чувене Никшићке гимназије, који нијесу ни сањали, да ће у зору 21. вијека, помрачени умови покушати, али неће успјети, да оскрнавe највишу светињу нашег народа, наш Богом дани српски језик.

Али, не постоји тако дугачка и оштра сјекира која може ишчупати наше вишевијековне коријене, нашу бесмртну историју, културу, књижевност - Тирила, Св. Саву, Доситеја, Вука, Петра I и Петра II Петровића Његоша.

Шта ћемо, када несрећни Дукљани не знају да је велики Гете учио српски језик да би читао наше народне бисере у оригиналу, и да нас је наша народна поезија, писана на српском језику, увела у друштво најмисаонијих и најкултурнијих народа Европе.

Сада ћу направити једно поређење. И док је професор српског и француског језика у предратној Никшићкој гимназији Стојан Церовић, чије име Гимназија носи, као оснивач часописа „Слободна мисао“ подстицао људе да отворено и гласно говоре истину и због тога 1926. године, по трећи пут, казном премјештен у Требиње, дотле неко ново, мутно вријеме је створило, изненада и неочекивано, медијску звијезду у лику садашњег директора Гимназије Мијата Божовића.

Са тужним лицем и још тужнијим осмијехом, директор Божовић, упорно, са свих канала црногорске телевизије, осим Елмага, до бесвијести, понавља да само штрајкује 6 професора Гимназије, а ја морам да вам кажем истину: у штрајку је 25 професора Гимназије, што са професорима других средњих школа чини број 39.

А како је само директор Божовић био одлучан, чврст непоколебљив и моћан када је брзином најспретнијег специјалца дао, истовремено, 6 отказа професорима српског језика и књижевности.

Био је спреман да замијени, одмах, 25 професора других струка - као да у џеповима држи дипломе 25 професора.

И, на крају, драги родитељи, ученици, колеге и сви Ви, којима је на срцу име нашег српског језика, позивам Вас да останемо заједно, до краја, када ћемо, на истом овом мјесту, прославити нашу велику побједу! Хвала!

Станка Никчевић

СПАВАШ ЛИ ЦРНА ГОРО?

Спаваш ли Црна Гора? Јеси ли се од силне доброте и милине умирила, па једва дишеш? Зар не чујеш глас из Никшића, зар не чујеш глас професора, ученика, родитеља? Зар не знаш да нас ударише неке нечастиве силе, неке птице злослутнице које хоће да нам позобљу језик, име, памћење?

Без стида и зазора черече језик, прекрајају азбуку, запрећу огњишта, чупају коријене, преврћу колијевку.

Чујете ли поруке министра просвјете који пројектује ново доба и новог човјека, чујете ли глас „homo dukljaničusa“, и није ли то глас авети из мрачне прошлости? Или, можда, глас лингвистички незнавених људи који од једног језика створише неколико, а све у име демократије

и демократских начела. Зар не знају, тамо они, да то нигдје на свијету не постоји, и нијесу свјесни да нас тим чином пред свијетом руже? Умјесто да брину о дјечи, они угрожавају њихова права и није их брига ни за конвенцију о праву дјетета. У члану 16 те конвенције стоји: „Ни једно дијете не смије бити изложено самовољном и незаконитом мијешању у његов приватни и породични живот, дом или личну кореспонденцију.“ Али, ти непоменици пребројавају дјецу и по вјерској и националној основи. Зато сви заједно упутимо поруку министру просвјете да под хитно поднесе оставку. Истовремено од помоћника министра просвјете тражимо објашњење како нас двојица из истог села говоримо различитим језицима, он непостојећим црногорским, а ја српским?

Није онда чудно што свим средствима ударише на нас професоре, прво рјешењима о прекиду радног односа, а онда и кривичним пријавама. Јесмо ли криви што бранимо морални, интелектуални статус, што штитимо закон и Устав Црне Горе?

У овој кући, у овој Црној Гори имам своје огњиште, дуге коријене и памћење, имам ријеч праву, звучну и мелодичну, имам мој српски језик. Не дам никоме да ми разара темељ, и да се одричем традиције, части и достојанства.

Признајем само суд и оцјену мојих ученика. Учио сам их љубави, правди и истини, и то су најбитније одреднице човјековог карактера. Нијесам погријешио. Радићу то, надам се и даље и то ускоро.

На крају, драги пријатељи, даме и господо, све вас срдечно поздрављам, живјели и срећно!

Радован Чолаковић

РИЈЕЧ ЈЕ ПОЧЕТАК И СТУБ ЧОВЈЕКОВ

У почетку бијаше Ријеч и Ријеч бијаше од Бога и Бог бијаше Ријеч.

Не погани човјека оно што улази у уста његова већ оно што из њих излази.

Уби ме прејака реч.

Проговори да Те видим. Љепше је свашта јести, но свашта причати.

На Страшном суду положићете рачун за сваку ријеч.

Мићуновић и збори и твори.

Званије је свештено поете

Глас је његов неба влијаније

луча света руководиатељ му

Дијалект му величество Творца.

И могли би овако у недоглед. О ријечи која је Почетак и Стуб човјеков. Од Тирила и Методија, преко Светог Саве, деспота Стефана, монахиње Јефимије, Светог Петра Цетињског, владике Рада, па до Андрића, Црњанског, Настасијевића, Селимовића, Десанке Максимовић, Пекића и Бећковића, чувана је, његована, повијана и њихана, у златној колијевци, свака ријеч српског језика. Језика којим су преуносили молитве Богу Свети Василије Острошки и Петар Цетињски, уморни више од зла домаћега него од вражјега кота.

Игуман Теодосије у Шћепану Малом, на опаску да Црна Гора није мјесто за живљење каже:

„Ако није мјесто за живљење

а оно је мјесто за причање

причање је души посланица!!!“

Језик који има искуство чојства (браћења другог од себе, жртвовање за другог) прелази границе оностраности и узноси се у „весело царство Поезије, у Бесмртност.“ Мирослављево Јеванђеље, Октоих, народне пјесме, Посланице Петра Првог, Лучу и Вијенац, Пиву и Морачу, Острог и Савину Европа познаје као своје, као европско. А ми хоћемо да их се одрекнемо, да их заборавимо, да омутавимо, да ослијепимо за љепоту и да се Европи представимо као пука сиротиња, као дивљаци које треба да похвата по шумама и кланцима, и да нас научи да сричемо нову азбуку.

Французи, Енглези, Руси, Њемци, Грци и остали и даље ће долазити да се диве Гаврану који храни пророка Илију, поштујући наше претке који су куће покривали блатом а књиге окивали златом. Причаће у својим земљама о чојству Марка Миљанова, а ми ћемо се на њих бацати камењем јер ће нам бити далеки и страни.

Зато се вратимо себи. Својим корјенима, ријечима које су нас оживјеле и у људе увеле. Вратимо се Прволику који нас гледа са наших фресака и икона. Савијмо свој дом у језику живоме, у језику предака наших да нас паучина не премрежи, да останемо народ Божји, са језиком на коме се ствара, воли и моли.

Сачувајмо духовно благо предака наших да би га подарили потомцима који треба да стасају у здраве личности, свјесни своје духовне вертикале и лишени скоројевићевских комплекса. Помолимо се за оне који не знају шта раде, који хоће да стварају новог човјека у 21. вијеку и то у срцу Европе. Покушаји стварања новог човјека у 20. в. родили су Аушвиц, Јасеновац, конц-логоре у Совјетском Савезу, Голи оток, и кућу Жуткића у Никшићу. Не призивајмо такве школе. Отријезнимо се. Саберимо се. Окупимо се око своје традиције, усправимо се на својим темељима, манимо се лажних учитеља који експериментишу нашом дјецом. Будимо својим моралом, истинским знањем и самопожртвовањем прави учитељи младих нараштаја. Они који уносе немир, неслогу, разградњу и ниподаштавање у све темељне и истинске вриједности, оне који руже лице Црне Горе нека би Свети Василије, заштитник града Никшића, вратио на пут и у крило народа свога.

Миодраг-Шујо Тодоровић, професор философије Никшићке гимназије. Говор одржан 12. октобра на пројектној скупштини у Никшићу.

УЧИЛИ СУ НАС КАКО ДА ПОСТАНЕМО ЉУДИ

Ја сам Владислав Ђуретић, од данас бивши ученик III₈ разреда Гимназије „Стојан Церковић“ У знак протеста, због најбруталнијег гажења људског достојанства и поноса професора и ученика Гимназије, ја и моја два друга – Милош Цицмил ученик II₁ и Симеон Минић ученик I₇, прилажемо данас као скромну жртву на олтар борбе за српски језик, наше исписнице.

Ми смо, Милош, Симеон и Владислав, ми смо они који носе древна имена српске историје, имена кроз која можда само провиђење даје симболичку снагу овом нашем чину.

Већ сјутра напуштам Црну Гору ради наставка школовање у Републици Српској у којој, надам се, може да се бар слободно говори и мисли, па чак и ћути, ако је то наравно нечији избор на чистом српском језику.

Мислим да више немамо шта да тражимо у учионицама у којима су ријечи: Светог Саве, Деспота Стефана, Јефимије, Гундулића, Доситеја, Његоша, Вука, Љубише, Црњанског и других великана наше мисли замијењене „грандиозним дјелима“ фризера Брковића и његових безличних и безимених следбеника, чија дјела не познају и не читају ни чланови њихових фамилија.

Није ми мјесто у школи из које је протјеран српски језик, из које су прогнани слободна мисао и усправни ход, у којој нема мјеста за мог разредног старјешину Душана Килибарду, мога ујака Небојшу Ђиласа, који ми замјењује оца кога сам изгубио, и за остале професоре који су ме учили како да будем човјек.

Част ми је што сам био, и што смо сва тројица били ученици оваквих учитеља, свјedoци овакве људске врлине, следбеници оваквих узора. Скромно се надам да и они немају разлога да се стиде нас.

Вратићемо се у Гимназију и поново је назвати својом школом тек кад се то омогући нашим отпуштеним професорима.

Владислав Ђуретић, Никшић, 6. октобар 2004. г.

ВРАТИМО ШКОЛИ ОНО ШТО НАС ИСТИНСКИ МОЖЕ ПРОСВИЈЕТИТИ

„Имали смо школу без вере, политику без поштења, војску без родољубља, државу без божјег благослова. Отуда нам пропаст школе, и политике, и војске и државе“.

Школа нам је више мислила о стомаку а мање о образу. Зато смо се данас претворили у људе великог стомака а малог срца. Угађали смо себи, умјесто да с љубављу служимо другима. Заборавили смо да није битно колико ко зна, већ ко је какав човјек. Заборавили смо како је једина оправдана подјела на људе и нељуде, али и овим другима опростимо, јер су радили шта су знали, а нијесу знали шта су радили. Вратимо школи оно што нас истински може просвијетлити, јер узалуд нам сво благо овог свијета уколико својој души наудимо.

Језиче наш српски, од када је људи, било је лудости, од када је људи, било је и глупости, ал' овакве лудости и овакве глупости тешко да ће се наћи у људској прошлости.

Читајући ових дана Борхеса, наишао сам на причу *Зид и књије*. Прича је сјајна, запањујућа и говори о једном феномену за који се можемо запитати какве везе има са нашом ситуацијом. Борхес приповиједа како је некада давно живио један кинески цар, и то што је живио и није нека новина и то што је живио давно није нека новина и то што је био цар и Кинез није нека новина, али тај цар Ши Хуанг Ти је онај цар који је подигао чувени кинески зид, а он је и онај цар који је наредио да се спале све књиге прије њега. Историјат кинеског зида ме није много интересовао, већ ово друго, Зашто је цар наредио да се књиге спале?

Борхес одговара „јер се опозиција позивала на њих да би славила некадашње царе“, а они који су сакривали књиге били су обиљежавани усијаним жељезом и осуђени да до смрти зидају зид.

И можда не бих схватио ову Борхесову причу да скоро нијесам прочитао један разговор пуковника Воје Поповића и команданта ваздухопловних снага нацистичке Њемачке Александра Лера. На питање зашто је у првим ваздухопловним нападима срушена Народна библиотека Србије, Лер одговара – зато што је у тој установи сачувано оно што је вјековима чинило културни идентитет тог народа.

Али ни ово можда не бих схватио да се нијесам запитао - Зашто Дукљанима данас толико смета Његош? И не само данас, засметао им је и онога трена када је своје народу оставио у аманет да његово тијело почива у православној капели на српском Олимпу, пјесник коме је васиона била тијесна кажњен је од свог народа да тамнује у оној проклетој гробници што притиска и душу и тијело. И данас им смета јер је Његош скоро сва наша библиотека смјештена у *Горском вијенцу, Лучи, Шћейану Малом*, смета им због тога што смо га ми приметили и уметнули у срца наша да док куцају куцају српски, смета им што је он она луча свјетлоносна која чува оно најсветлије, неупрљани Христов лик, идентитет, традицију, светиње, чојство и јунаштво, српски језик са којим смо научили тако дивно да говоримо са Богом.

Зашто српски језик ставих испред хљеба, егзистенције своје породице, кривичне пријаве и ко зна чега још, одговорићу једном причом која се везује за Данила Киша. Великог нашег савременог писца питали су негдје, како то да он као мађарски Јеврејин пише искључиво на српском. Он је одговорио: **На српском само могу да сањам.**

Радинко Крулановић, На иројесинном скују у Пљевљима 4. 11. 2004. г.

ДРЗНУШЕ СЕ НЕПИСМЕНИ ДА НАС ОПИСМЕЊАВАЈУ

Ударише безумници, дрзнуше се неписмени да нас описмењавају, заблиста зло сво сиљном свог лажног сјаја, но не заваара нас, спадоше лажне хаљине пред истином, а ђаво оста наг, смрдљив и ружан. Но, зло не зна за стида, да зна за стид не би ни било зло чак и такво ругобно, смрдљиво и прљаво не предаје се, јурца наоколо, купи своје трање, граби своје оружје и јуриша на нас, не знајући да не ратује против нас, већ против себе самога. То зло које долази од тзв. Савјета за опште образовање и Министарства просвјете хоће да нам, како то пјесник каже,

„краде памћење, скраћује прошлост, отима векове, ара азбуку, чекића гробове, издире темеље и размеће колевку“. То зло хоће да „промијени национални идентитет Црногораца“ тиме што жели да обликује свијест нашој дјечи, а што би било у складу са њиховом монструозном идејом о новом човјеку. Због чега то они желе? Сигурно због тога што су видјели сопствено лице у огледалу, па свјесни да су наказни, а у намјери да ту наказу што боље заташкају, желе и нашу дјецу да претворе у безглаве робове, полтроне, бескичмењеке и кукавице.

Они су заборавили, или никад нијесу ни знали, како се црногорска мајка опраштала од мртвога сина, великог пјесника и филозофа, од истог оног владике Рада, који је прославио Црну Гору, и за којег они исти кажу да није био свјестан своје националне припадности. А он каже:

„Српски пишем и зборим,
сваком громко говорим,
народност ми србинска,
ум и душа славјанска!“

Након што се Богу помолила, без грча на лицу и сузе у оку, поносна је старица погледом ошинула окупљене главаре и казала: „Браћо Његуши, соколови Црногорци није то лијепо што кукате и плачете за Владиком. Нијесам ја њега родила ни за кукање ни за плакање, већ за добро имена вашег и српског...Вазда сам била, и сада сам, најсрећнија мајка, кад ми је Бог даривао Тебе, мој вазда најмилији сине. Био си најљепши међу најљепшима. Не само тијелом, него и душом. А за ваистину,, ја твоја мајка, за тобом, никада нећу заплакати, јер када бих то учинила, ја не бих била твоја права мајка. Треба да плачу мајке које рађају издајнике и погани људске, а не ја. Проста ти сине материнска рана. Просто ти сине материнско млијеко којим сам те подојила. Слава нек је Богу који ми те тако лијепог даривао и тако лијепог и младог узео. Барем ће Он, сине мој, од тебе имати шта да види.“Ове ријечи изговорила је Ивана Петровић, мајка Његошева, на српском, на језику који се одувијек говорио у Црној Гори и због тог се српски језик мора неодложно заштитити и бранити свим средствима: језичким, историјским, научним, правним и законским. Због тога и поручујем: Проклетници, јаничари, зулумћари не дам да ми укаљате душу својим грешним животом, не дам да ме сломите - радије ћу умријети непослушан него вама указати покорност, не дам да ми крадете памћење, не дам да ми скраћујете прошлост, не дам да ми отимате вјекове, не дам да ми арате азбуку, не дам да ми издирете темељ и размећете колијевку. **А, ви јуришајте на мене удружени, знам да сте кивни што сам вас препознао!**

Професор српског језика Светозар Ђираковић, професор Никшићке гимназије. Говор одржан 11. октобра на прошлешњем скупу у Никшићу

ВРИЈЕМЕ КАД ПРЕСТАЈЕ ИСТОРИЈА И ПОЧИЊЕ МУКА ДУХА

Поздрављам те витешки народе!

Да су тамо они као Ви, Црна Гора би била најмногљуднија земља. Али, тамо су они ван себе и ван памети.

Зашто ова прича око језика није лингвистичко и политичко питање? Она је психијатријски проблем јер Црна Гора је најнеорганизованији психијатријски санаторијум на свијету! Ово је аветињско доба у коме као правило важе најсулудније ријечи: „Његош је био у заблуди...“ Овим је успостављена најневјероватнија комуникација између **надчовјека и надчовјека**.

„Боже драги на свему ти хвала,
какве власти дарова ђаволу.
Ма ако смо за гријех прађедовски
закривили да се измучимо,
ма нијесмо да се истражимо.
Јер ако се листом истражимо?“

Ко ће ти се за гријех кајати
који паде на српско кољено
ко ли ће ти уживат милости?
Кад се једном на Србе смилујеш.

Ово је једна жалба коју је човјек икада упутио Свевишњем, с дубоким разлогом за спас свога народа. Као да је велики пјесник наслутио „потоње вријеме“, када престаје историја, а почиње мука духа.

Проклетство је почело онога тренутка, када су безбожници и кидисали на Ловћен и Његоша, када су најсрпскију планину за главу скратили, а на закољку утамничили великог пјесника. Једино су тада били при себи, знајући да ако претекне Његош биће и народа којем је припадао, и језика којим је говорио, и Бога којем се искрено молио.

Тако да данас имамо располућену Црну Гору, гдје Црна припада њима и њиховој Црној памети, а нама Гора, гора ловорова. Све што ми имамо ини немају: и цркву и памћење и претке и језик, и довољно снаге да све ово сачувамо.

Они немају ништа, све су изгубили. Стигла их је матерња клетва: „Дабогда језик прегризао“.

Због тога су се удружили са црним ђаволом и јуришају на нас, не бирајући средства, па смо ми данас у Црној Гори хајдуци без јатака, стијешњени врагом и ђаволом. Зато данас у Црној Гори постојимо ми и савршени поредак **демократије!** Бог нас гледа и ћути, преци се у гробу преврћу, свијет нас посматра, хоће на нама да докторира.

А Његош не ћути: „Над свом овом грдном мјешавином опет умна сила торжествује“!

Послј скрпийиум:

Данас добих највеће признање, добих отказ: **Сад сам и званично с људима!** Једино су они добили отказ с највишег мјеста од Бога и људи. И то усмено. Бог и народ су усменији!

Миомир-Бели Ковачевић 19. октобар 2004. године

ГРАНИЦА ТРПЉЕЊА ЈЕ ПРЕКОРАЧЕНА

Ево, по ко зна који пут вам се обраћам ових дана и знам да истина, правда и добро морају побиједити, па ма како пут до њих био тежак и мукотрпан.

Данас је најстарија никшићка институција Гимназија „Стојан Церовић“, деведесетогодишња стара дама, претворена у грдно судилиште, гдје се професорима, ђацима и ђачким родитељима утврђује морална, политичка, вјерска, национална, на крају крајева, и сама људска подобност у МУП-у, и на Суду од стране разних иследника, истражитеља, инспектора, дифовца и режимских новинара, док дилери дроге криминалци и лопови шетају овим градом.

„Мора да је неко оклеветао Јозефа К. јер је једног јутра био ухапшен, иако није учинио никакво зло“, почетак је великог Кафкиног романа „Процес“ који говори о 20. вијеку као времену монструозног тоталитаризма који гута јединку и укида јој право на свако лично испољавање.

Моје колеге и ја, ошћушћени професори никшићких средњих школа, смо објекти у мношћим процесима ових дана. Овдашњи режим Мила Ђукановића је са запрепашћењем констатовао да ова држава има појединце који смију јавно да изнесу свој суд о било чему и о било коме, па су почеле хајке и процеси.

Поручујемо: Није нас страх, иако осим пера и језика немамо никакве друге силе коју би у времену терора, репресије, лажи и незнања могли да употребимо као инструмент своје часне борбе. „Нешто је труло у држави Данској,“ узвикнуо је Хамлет и изгубио живот. Био је сам! Ми кажемо: **Нешто је труло у држави Црној Гори!-и чекамо. Полако, у њорођајним мукама се рађа слободна мисао.** Пуцају окови страха и у одбрану језика устају црногорски градови: Херцег Нови, Бар, Пљевља, Плужине, Жабљак, Шавник, припремају се Подгорица и Беране!

Јозеф К. се није побунио. Кад су му целати у срце заболи нож „Као пас“!, рече он и чинило се да ће га стид надживјети.

Да нас не би стид надживио у времену, како каже Св. Петар Цетињски „од свашта тијесном и оскудном“, када су нас наши властодршци ослободили сваке имовине и могућности да својим радом зарадимо кору хљеба својој дјечи, кад се глад, сиромаштво, немаштина и изолација, као јахачи апокалипсе надвијају над нашим главама, будимо усправни и достојанствени људи и сачувајмо оно што је још остало - своју част, свој српски језик, свој идентитет!

Даме и ђосјого, граја дјецо!

Под великим надзором одговорности почињем ову причу вечерас, вечерас када су све очи и уши овога града окренуте на ову страну, да „чаршија“ чује и сазна шта један од оних „ретроградних и назадних професора који наносе дугорочну штету Црној Гори“ може да каже у своју одбрану, онда када је „чаршија“ већ рекла своје.

Научена на интимну атмосферу учионице морам да направим велики напор да изађем из властитих могућности па да говорим, а да својим слушаоцима не видим очи. Тешко је сваком предавачу да се смјести у оно што слушалац може да разумије. Али, ту је и суштина.

Ми, отпуштени професори Никшићке гимназије, отпуштени смо за манипулацију и злоупотребу дјече, ми који знамо да разумијети дијете и помоћи му не значи владати над њим, већ служити му, радити као професор не значи показивати крајњу амбицију, већ крајње стрпљење. И то наши ђаци одлично знају!

Оптужују нас да иза нас стоји Српска православна црква, а ми поручујемо њима да Црква стоји испред и изнад и нас и њих, а да ми припадамо нашој Цркви, да се не стидимо тога, већ да нам импонује друштво најбољих, најморалнијих и умом најзрелијих људи у овом народу.

Оптужују нас да су нас инструирале политичке партије са српским предзнаком, а ми поручујемо тим партијама да је жалосно да „језик као саборно мјесто свих знања“ није могао бити заједнички именитељ и за њихово дјеловање у одбрани идентитета.

Оптужују нас за хаос и неред они који су тај хаос и неред изазвали. Ми смо схваћени као чудаци и лудаци што смо јавно рекли да и математичком логиком гледано четири не може бити један, тј. четири језика се не могу предавати на једном језику, по истој норми и истој граматици.

Интелектуална Црна Гора, на своју велику срамоту, ћути, ваљда схватајући нас, који се боримо, физикалцима који треба да одраде свој посао уз наклон и дискретан благослов уважене господе, јер је наука рекла своје. И њима поручујемо да прави и велики интелектуалци реагују и када наука није у питању а уоче проблем који ће маргинализовати сваку истину, па и научну. Онда нико више неће имати интересовања, ни воље да чује шта о нечему мисли наука.

И на крају велико хвала овим дивним људима, родитељима никшићких гимназијалаца који су препознавши у нама пријатеље своје дјече у времену страха, присиле, лажи, лудила и сваковрсне тортуре, стали као прави људи испред своје дјече и нас, њихових професора, показујући да је граница трпљења прекорачена!

*Весна Тодоровић, професор Никшићке гимназије, изговорено на јубилејним скупојима у Никшићу
4. октобра и 20. септембра 2004. г.*

НА ЦРНОГОРСКОМ ЈЕЗИКУ ЈЕ ДУХОВНО СТВАРАЛАШТВО ПРАЗНО, САМО ТАШТИНА

Дозволите да Вам се обратим, изражавајући се отворено за овом говорницом. Ја ни најмање не сматрам да чиним неко јуначко дијело, не живимо више у временима када се мишљење плаћало главом, а да живимо у њима био би гласнији стотину пута. Најбољи штит су отворене груди, које се не плаше рећи истину.

Нарочито сам далеко од тога да бацам сјеме раздора нашој у Републици и зато ћу се уздржати од излива страсти. Када би био увјерен да барем једно дијете треба да буде задржано

у тихим и срећним оквирима живота, да би се обезбиједио грађански мир за 650 хиљада људи у Црној Гори, сматрао бих злочином сваку ријеч која није у складу са тим потребним циљем и временом. Ми отпуштени професори Гимназије „Стојан Церовић“ предали смо се без бојазни „утицају“ јавног мњења, ни најмање не страхујемо, зовемо и зваћемо стално надзор народа, то је непоколебљиви стожер отаџбине, то је јединствен надзиратељ и једина моћна допуна сваког Устава, то је свето јемство друштвеног мира, са којим се ни један појединац, ничији интерес и никакав разлог не може мјерити.

Па да почнем, чујте ме, судите ми по својој памети и пробудите своју памет да боље про- судите. Ви сте слободни људи! Ако овдје има некога ко не може бити слободан, тога ћу увриједити. Онда овдје никога нећу увриједити!

Желим да се обратим председнику Владе, јавно са ове говорнице: Научите председника Владе да је једино поштење најбоља политика и да је добар углед државе већа вриједност за државу, од њене територије или количине новца којом она располаже. А да ли сте за вријеме своје владавине стекли добар углед Републике? Напротив, стално сте, по ријечима судије Шелзија, осумњичени код сусједних држава због наводне повезаности са мафијом, ради кријумчарења цигарета и прања новца, пишу Вијести од 9. октобра. Грађани, сами се увјерите купујући цигарете без финансијске маркице Републике Црне Горе?!

Председниче Владе, ко је одговарао и ко је заташкао случајеве трговине бијелим робљем у нашој Републици? Зар да то сазнајемо од Бијеле куће, зар та прича о нашој и Вашој домовини да кола на Капитол Хилу? Зар трговина која је извор богатства једног народа да спане на трговину људског бића, и то код нас и у овом времену?

Председниче Владе, довољно је за једну државу 10 година да би доживјела привредни препород, да би сустигла или бар пратила привредно развијеније државе, а Ви сте на власти безмало 14 година, а констатујемо да је национални доходак по глави становника на дну европске лествице! **Умјесто да журимо у будућности са Вама, сјидосмо у прошлости!!!**

Председниче Владе, важно је да сте пружили безрезервну подршку министру просвјете Слободану Бацковићу поводом преименовања језика и наставног предмета, и слично сте сада одговорили за кршење Устава Републике Црне Горе. Да Вас подсетим, председниче Владе, Вашом подршком одобрено је да се на једном истом наставном часу истовремено изучавају на службеном српском језику Уставом прописани следећи језици; хрватски језик, босански језик, српски језик и црногорски језик. Прва два језика, хрватски и босански, су различито нормирани од српског језика и морају се изучавати као страни језици, одвојено. Предавати српски на српском је таутологија, а предавати црногорски језик на српском је немогуће јер он није нормиран и не постоји у каталогу европских језика.

Када би неки европски омладинац сурфовао по интернету и дошао до адресара европских језика, и узгред вектором открио лист стваралаштва на црногорском језику, био би запањен; **на њом црногорском језику је духовно стваралаштво празно, само њаштина**. Запањео би се и похитао да саопшти друговима да је на предворју Европе открио прашуму звану Црна Гора и егзотичне домородце коју су узгред највисочији по анатомском расту у Европи. **Да њукнемо од смијеха, јосјодине председниче, какав улед са Вама загобисмо.**

Ових дана обавијестићемо Мауриција Масарија, одговорног амбасадора Европске уније за Србију и Црну Гору да је у 35 експерименталних школа у Црној Гори на снази безочно кршење људских права и слобода следећих народа; Бошњака, Хрвата, Муслимана и Црногораца. Сви поменути народи, овдје на овим просторима, желе бити равноправни у заједничком животу и то су вјековима испољавали. Поручујемо демократској јавности Црне Горе да устане и брани слободу, јер истина чим буде опште позната мора побиједити лукавство и лажи. **Не може се из њуди слободних људи искоријенити начело правде!!!**

Демократска јавност Црне Горе мора да схвати да одлуком Савјета просвјете о преименовању српског језика у матерњи, и начином изучавања последњег, је непознато и несхватљиво школству Европске Уније. Драги суграђани, ако желите слободу за себе треба да је желите за све људе и под свим небесима, јер ако је тражите само за себе она Вам никада неће бити додијељена. Помозите нам да ту слободу добију сви, кад им је већ Министарство просвјете Црне

Горе одузима, па ћете бити још слободнији, хоћу да кажем, постаћете истински и прави господари своје слободе!

Поштовани суграђани, прошле године је посјетио нашу Гимназију опуномоћени амбасадор ЕУ за Србију и Црну Гору, Џефри Барет, којег се сада присјећам. Можете замислити колико је био одушевљен дијалогом са гимназијалцима на енглеском језику, да није осјетио да сједи, удостојио их је двочасовним разговором. А нашто је сада спала наша Гимназија, питајте њене ученике? Или пак њене професоре. Отпуштене професоре, за то барем, више не питајте!

Главно је једно, да баш Министарство просвјете сирема њачку коју ће понудити народу и назвају је поклоном. Прогласит ће српски језик ијекавског изговора за црногорски језик јер им је реформатор компликован. После толике славе српског језика коју су наши духовни оци саградили, са њихове стране ће бити разграђено. Е послије те славе, да ли треба трпјети ову срамоту која је кулминирала у Министарству просвјете кроз незнање и заблуду? Требамо се упитати да ли смијемо више да им повјеримо будућност Црне Горе, нашу омладину? Тежак је дах и рука која се сада надвила над њима. Није довољно да нова поколења долазе, већ да предавно настављају над темељима претходних поколења. Јер просвјетљивати значи градити. Ја више нијесам имао повјерења (надам се да сам вам и доказао) да слиједим одлуке Министарства просвјете Слободана Бацковића. Узгред сјетимо се лика Нушићевог министра, који нити шта види, нити што чује, осим председника Владе.

Свјетлост коју је носио српски језик вјековима они желе да ујасе, свјетлост која је дошла од Боја ејо желе да ујасе а ми да сачувамо!!! Желе да запуше уста сопственом народу, а ја вам кажем да је овај народ успавани лав, жив живца! Они се ослањају на силу, али ако им она за неколико мјесеци измакне из руку неће нимало бити згодно да се жале. Таква је људска природа и може неко од Вас питати како даље; **одговарам треба имати смјелости, само смјелости и увијек смјелости и Црна Гора је сјашена!**

Професор Душан Килибарда, замјеник директора Никшићке гимназије, изговорено на протестном скупу у Никшићу 8 октобра 2004.

„Вратите нам Кебу“

Ученике III-IV Гимназије „Стојан Церовић“ из Никшића, њих 36, јуче ујутро је директор школе Мијат Божовић и просвјетни инспектор „замолио“ да напусте школу и школско двориште. Како су нам рекли ученици, разлог за овакав поступак су мајице које су ученици обукли, а на којима пише: „Вратите нам Кебу“ (разредног старјешину). Међутим, овај „мали“ гест подршке разредног старјешини, професору математике и бившем помоћнику директора Гимназије Душану Килибарди, није се баш допао надлежнима у школи, па су прео ученике удаљили из зграде школе, а пошто су добили бучне аплаузе од осталих ученика Гимназије, директор их је удаљио и из школског дворишта. Ученици су нам потврдили да, иако директор школе изјављује да је настава заступљена са преко 90 процена, ипак се сви часови не одржавају јер ученици данима не држе часове из математике и хемије, а и они који држе нијесу задовољни добијеним знањем. Иначе, ово одјељење је једно од најбољих у Гимназији, а прије неколико дана, због немогућности да издржи притисак и својом подршком врати професоре који су добили отказ, ученик Владислав Ђуретић је отишао у травањску гимназију да настави школовање.

Мијат Божовић, директор никшићке гимназије, рекао нам је да су ученици изазвали буку у школи, па су стога замољени да изађу.

— И ја се слажем са њима и волио бих да се мој колега Килибарда врати, али то није разлог да они на такав начин изржавају своју подршку њему. Не би било никаквих проблема да у холу школе није настала галама, што је ремећење реда установе. Прво су замољени да скину мајице како би се стање смирило што су они одбили – рекао је Божовић, додајући да је јуче због протеста у Подгорици било примјетно одсуство „неколико“ ученика.

Револтирани ученици нијесу хтели да се врате у учионице нити да скину мајице, већ су се придружили многобројним Никшићанима који су отишли пред зграду Министарства просвјете у Подгорици.

Б.БРАШЊО

У име Одбора родитеља г.
Миле Цицил

Цицил је у име свих родитеља никшићких средњошколаца који су против преименовања наставног предмета позвао и све посланике црногорског и савезног парламента да се придруже протестним шетњама. У супротном, Никшићани ће бити увјерени да не мисле исто као и они.

— Треба да су овдје са нама када се одлучује о битним питањима за сва будућа поколења а, осим тога, ми плаћамо порезе. Ми, родитељи никшићких гимназијалаца, остаћемо при одлуци своје дјеце да се име наставног предмета врати на старо и да се сви професори никшићке гимназије који су добили отказ одмах врате на своја радна мјеста. Нека знају, узмаћу нећемо, јер иза нас је провалија, а испред нас наша дјеца и њихови часни професори – рекао је Цицил.

„ДАН“ субота 9. октобар 2004.

„ДАН“ субота 25. септембар 2004.

И 905 ученика Гимназије чекају одговор Савјеша за ошћише образовање

УПОРНОСТ ПРОКЛЕТЕ АВЛИЈЕ

Једном, не тако давно, постајаше једна школа. Та школа бијаше утемењена на плећима људи, несагледиво широких душа, наших учитеља, пријатеља, који у нама њиховим ђацима гледаше и називаше нас својом дјецом. Бијаху ту, како смо их ми „из милоште“ звали: Кеба и Круле, Бота и Бели, Ћиро, Ћидо, Иванчица, Сека и Весна, Марија, Шујо, Драгана и Драган, Чоле, Радосав и Ранко.

Али као и у свакој бајци, тако и у овој нашој, иако непозван, појави се опаки вилењак и својом демонском снагом обурда темеље те школе, наше школе, и на њеним рушевинама подиже Проклету авлију, доведе неке нове Карађоз-бегове како би што вјерније представио трагизам и безумље те авлије, проклете, у којој нема Кебе да нас подсјећа да ће лењивци завршити у четвртом кругу Пакла, ни Бориса да својим духом поете украде покоји уздах некој сањалици, ни Ћира да својом крџом утјера ђаке у учионице... Нема ни Крула, ни Весне, ни Драгане, ни Секе, ни Чола, ни Шуја, Ћида нити Белог, Иванке, Марије ни Радосава нема, ни Драгана ни Ранка. Нема их, јер нијесу били квалификовани за спровођење духовног геноцида над својим ђацима, јер су превише конзервативни да би разумјели суштину новог, хитлеровског човјека и исте такве свијести. Нема их, јер су људи.

Бијаше једна земља у којој живљаху све сами мирни и ваљани људи. У тој земљи највећа част за једног човјека бијаше да га јашу велеважни људи – и кога су више јахали, тога су сматрали за бољег и већег човјека. Но у ту земљу, гдје живљаху све сами мирни и ваљани људи често долазаху свакојаки пробисвијети, те ове друге квареше и учише злу. Да би се распознавали грађани те земље од осталих, власти наредише да се свим тим мирним ваљаним људима удари

жиг на чело. Похрлише људи да се што прије жигошу, а они који не хтједоше бијаху презрени од ових других. Неки чак, како би доказали своју лојалност и људску величину тражише да им се два жига ударе на чело. Ето, једно крдо таквих, жигосаних, печатираних, палих анђела, разапеше нам језик, такви срушише нашу Гимназију, отјераше наше професоре, наше пријатеље, такви кренуше против наше традиције, такви су први људи наше просвете, такви нам очни живац растурише и такви сад хоће и бели штап да нам отму. Али не побиједи Голијат Давида, нити шакали истријебише јагањце. Неће ни они моћи против нас. Јер нас ни олује нису могле сломити, а камоли неки повјетарац коме се не зна ни у ком смјеру дува. Сувише су они мали и нејаки да би наше коријене могли ишчупати.

Ја се сада сјетих оних светосавских ријечи: „Нека је проклета она земља у којој су пашчад пуштена, а камење свезано“, али нећу их клети – проклети су они од рођења, нити ћу им судити, а њихова казна – то је блато по којем им душе рове.

Жељка Ђираковић, ученица IV разреда Гимназије у Никшићу, 14. октобра 2004.

ЧАСТ ЈЕ ДОБИТИ ОТКАЗ ОД ОНИХ КОЈИ СУ ОТКАЗАЛИ ПОСЛУШНОСТ СМISЛУ И ЉУДСКОСТИ

Позивајући за свједока простор, вријеме, историју због насиља над нама и нашом дјецом први школски час држим пред вама. Први час сам увијек почињала ријечима – *Волиће све људе јер смо сви род*. Нажалост језик мржње је протјерао језик љубави и умјесто дневника ОТКАЗ.

Част је добити отказ од оваквих тужилаца који не праштају слободну мисао и ријеч!

Част је добити отказ од оних који су отказали послушност смислу и људскости!

Част је добити отказ од директора који су своју савјест предали на реверс министру Бацковићу и који немају право на њу док им министар исту Уредбом не врати!

Нас тридесетак професора и ви окупљени грађани, данас на српском језику, не желимо да ћутимо. Дужни смо се побунити због наших предака јер желимо да оно што су они градили пренесмо нашим потомцима. Незнање и зло ником добра донијело није. Из незнања прекрајају историју и традицију а у свом злу стварају „нове цркве“, „новог човјека“ и „нове језике“. Безумно бјеже од себе самих и хоће да у 21. вијеку створе „новог, лебдећег Црногорца“. Ми смо неугодни свједоци такве безумности и глупости.

Да ли незнање, сиромаштво и успаваност овога народа треба да се изговара на четири језика како би смо заборавили да смо понижени и увријеђени.

Да ли ће нам образ бити мање црвен ако на четири матерња језика изговоримо да смо својим ћутањем дозволили да нам умање духовну величину. Ово је питање слободе и ропства. Ако данас прећутимо своје мишљење криви смо за издају десет вјекова – криви смо за издају Црне Горе. Говорили су нам да смо немоћни, да немамо снаге да се ухватимо у коштац са државном машинеријом. Најгласнији су у томе они који данас ћуте и који полеђушке чекају да будемо додатно понижени и као они сведени на мјеру поданика. Рекли смо им и понављамо – *ми немамо другог избора, јер смо људи који одбијемо ројство духа*. Стога су наша дјела невина. Из руку су нам отели креду али им Црна Гора неће дозволити да испишу најсрамнију страницу црногорске историје. Несретно Министарство се не стиди што не зна, јер и не зна да се нешто може знати. За њих је кривично дјело да се нешто зна, па професоре гоне и до својих судова.

Поручујемо им да нам ријеч не могу ухапсити! Њихов језик је тај који је утамничен и заробљен мржњом. Можда тек сада схватамо њихову потребу да за свој језик мржње нађу име, а ми ту мржњу не можемо предавати на српском језику. Ових дана држимо час усправним грађанима Црне Горе, држимо час храбрости, етике и љубави. Ови часови су застава над бесмислом, насиљем и кукавичлуком.

Свакодневно добијамо телеграме подршке од наших колега из других црногорских градова. Молимо их да ту подршку упуте себи и да као слободни људи изађу на улице својих градова. То је достојно позива оних који васпитавају омладину.

Нажалост, и црногорска новинарска пера, част изузецима, постали су недемократско оруђе лажи. Срамни извјештаји РТВЦГ, ТВ Пинк и осталих су достојни нашег сажаљења. Медијском блокадом пружају помоћ црногорском режиму чији је једини циљ да нас уљуља у нашој менталној љености. Прецијенили су себе мислећи да ће нас потцијенити, а требало би да знају да ће их ћутање о нама притиснути као велика срамота.

Борба за српски језик је тек почела. Пренесите је, ојачајте је због свега што носите у себи, јер, можда већ сјутра ће нас натјерати да заволимо њихове ланце, а онда смо изгубљени и као народ и као појединци!

Не заборавите на понос слободних људи јер победа не припада силнима већ храбрима!

Миланка Ошашевић-Ђурђевац

ШТИТ ЈЕ ЈАК КОЛИКО ЈЕ СНАЖНА РУКА КОЈА ГА ДРЖИ

Ми родитељи ученика Гимназије „Стојан Церовић“, сабрани око своје дјеце, окупљени њиховим правом да расту и васпитавају се као слободни и достојанствени људи, обраћали смо се по ко зна који пут, актуелним поводом, свим називи „институцијама“ у Републици, а овај епитет су заслужиле све оне које газе Устав и законе ове земље.

Тражили смо да се испита спорна и бесмислена одлука Савјета за опште образовање и врати српски језик као наставни предмет у свим, основним и средњим школама. Без успјеха, наше ријечи, ријечи разума, нити је могао нити може да чује глухи фанатизам надлежних. Властољупци без савјести, у лику некаквог Нушићевог министра Бацковића и његових послушника, безобзирно су насрнули на једну од највећих светиња овог народа, на језик, на слободну њиме обликовану мисао, приносећи их на жртву своме квази образовном пројекту, поново долазећем надчовјеку хомо-дукљаникусу.

У суманутој жељи да створе бескичмењака по својој мјери и лику који ће, ропски служити њиховим садашњим и будућим господарима, потирући нам свијест и поништавајући сјећање, изабраше нашу дјецу за објекат опита надајући се ваљда да ћемо, премрли од страха, пред њиховом сулудом обијешћу и моћи, то нијемо посматрати. Кренули су да голем силом сатру све што не мисли као они. Претворили су Црну Гору у тамни вилајет из кога су човјек и човјечност сурово прогнали и у коме господари живота и смрти владају судбинама и душама. Поштовани суграђани, питам се подсећа ли вас ово на неке давно читане лекције историје; не изазивају ли асоцијације које неизбјежно намећу језу; није ли ово само још један ефекат дежави.

Овакав наук хтједоше дати и такве перспективе намијенише нашој дјечи. Но између њихових накана и нама најдражих поставише се часни и смјели, други родитељи, њихови професори и удар глупости и обијести моћника са дјеце примише на себе. И отвори се погром и покренуше се хајке на часне људе, који својом ријечју и дјелом, који примјером, дадоше дјечи, али и цјелокупној јавности, прве и праве лекције из етике. Заложише они своју егзистенцију и судбину својих породица за част професије, за истину историје, за будућност ове земље, не поклонише се лажи и не поклонише сили.

Наша су дјеца имала част да их уче, а ја се у Свевишњег уздам да ће их и у будуће учити, ови људи, људи страшних и елегичних стихова Крваве бајке.

Господо они су штит и то гранитни над главом наше дјеце и ја сам сигурна да тај штит неће пући под падајућом дукљанском сјекиром. Не заборавите штит је јак колико је снажна рука која га држи, а та смо рука у овом тренутку, само ми и наша дјеца, те ако она буде слаба, ако их сложено не подржимо, њихова ће жртва бити узалудна.

Зато скупимо развијани пепео, расуте душе нашег народа на једно мјесто и станимо уз професоре у борби за будућност наше дјеце, за истину, за правду, за право да говоримо нашим српским језиком.

Дубравка Ђурешић, Одбор родитеља, изречено на прошлој окупљању, 20. септембра 2004. године у Никшићу.

ИЗАБРАЛА САМ ДРУШТВО ЉУДИ

Нијесам баш вична састављању и држању говора, па ми опростите ако баш и не испадне онако како сам замислила. Стицајем невјероватних околности дођох у ситуацију да Вам се обратим са неколико реченица.

Добро ме погледајте!

Ја сам та, од скоро надалеко позната и страшно опасна радница гимназијског бифеа. Ако ме боље погледате, видјећете да нијесам баш толико страшна, а још мање сам опасна па, ипак, од мене стрекнуше, ни мање ни више министарства.

Министар просвјете Црне Горе и директор Гимназије Мијат Божовић са свитом одабраном, те пожурише да ме се брже боље, по сили закона и по налогу већ поменутог министарства отарасе, дају отказ и, наравно, затворе школски бифе.

Мало вјероватно, али као што видите, ипак могуће. Сада ћу Вам рећи нешто што је много вјероватније а то је; њихов циљ није био да се затвори школски бифе и обустави испијање кафе и освјежавајућих сокова, него да се ови часни људи, отпуштени професори, што више удаље од школе па чак и из школског дворишта, јер им је бифе био једино мјесто окупљања, након што им је директор саопштио да су непожељни у зборници школе.

У свом великом страху, а знамо да су у страху велике очи, директор Божовић је изгубио компас па је бифе прогласио мјестом политичког дјеловања свих оних који не мисле као он, а све, наравно у циљу очувања директорске позиције, јер је сам изјавио да је морао да иде из школе он, или они.

Наравно, као сви егоисти и властољупци, највише је волио себе и своју директорску функцију, па да би се додворио министру Бацковићу и показао му своју лојалност, био је спреман не само да отпусти све „непослушне“ професоре, него да истјера све ђаке, макар затворио и саму школу.

Пошто је двије трећине Колектива спремно и одважно устало да подржи своје колеге, професоре српског језика, дало чврсту вјеру, ставило потпис, помислих да ће и тако бити, али се грдно преварих и разочарах. Не прође мало времена, а неки од њих окренуше ћурак наопако и погазише задату ријеч, јер чим је директор Божовић јавно припријетио отказима, многи од њих окренуше леђа својим колегама, заборавише на потписе и чврста обећања.

Многе од њих сам видјела својим очима како се враћају у школу, покуњени уплакани и тужни. За разлику од њих, иако нијесам ништа потписала, остала сам достојна себе, чврста и непоколебљива, и поносна, са осмјехом на лицу, уздигнуте главе и чиста срца прихватила овај директоров „незаслужени дар“. Иако сам остала без егзистенције, овдје пред вама, драги моји суграђани, изражавам дивљење отпуштеним професорима, чију сам судбину и ја доживјела, али финансијски моменат ми никада није био у првом плану, него част, образ и достојанство, јер сам тако васпитавана, да то буду моји врхунски принципи живота и да никада пријатеље не издам и оставим на цједилу, ма шта се десило, па макар отишла и глава са рамена.

Мика Раговић, кафе куварица која је остала без посла пошто је директор Никшићке гимназије наредио да се зајвори школски бифе. Изговорено на пројектном скупу у Никшићу 7. октобра 2004.

ИМА ТЕ ЦРНА ГОРО, СВЕ ДОК ТВОЈИМ ТРГОВИМА И УЛИЦАМА ШЕТАЈУ УСПРАВНИ ЉУДИ

Храбри, разборити, усправни људи, часна и честита Црна Гора. Ево још те има иако те гази вражији кот. Ево још се чује глас слободе слободом, истине пред небеском истином, правде пред божијом правдом. Да ли нас је мало и јесмо ли сами? Има нас таман толико да чувамо и сачувамо, бранимо и одбранимо оно што је свето: вјеру, истину, правду, љубав, слогу, мир, и то оним у којем је све сажето, оружјем уста, нашим језиком којег се не стидимо зато што знамо ко смо и чији смо. Нико од нас није сам, ако смо сами да нас је више и да смо заједно и у једном језику сербском сабрани. Бранимо светињу, ријеч и језик који траје. Ми бранимо оно што је бесмртно, и зато морамо побиједити. Ми смо побједници и зато нама радост. Али и туга за онима који нијесу личности већ хоће да буду лицемјери. Честита Црна Гора, има те и биће те док су ту они који клече само пред Св. Василијем Острошким и Петром Цетињским. Има те Црна Гора, све док твојим трговима и улицама шетају усправни људи, а не гмизавци који гмижу за сваким бедним црвом као мамцем. Слободно гледамо јер видимо, а „будале су с очима слијепе, које виде а залуду виде“. Мислимо јер смо словесни. Говоримо, имамо Језик а не халапљиве језичине за облизивање и улизивање. Ми волимо јер имамо језикословно срце, у срцу Његошеву Црну Гору. Лажу кад кажу како ми мрзимо Црну Гору и да је рушимо, па нас шаљу некуд возовима како би сами у мраку остали. Не идемо ми никуд. Одавно је ово наше. Узвисиће се Ловћен светом капелом Петровом и биће Црне Горе његове док је Светиње Острошке, а српски језик да сија вјечном зубљом док је имена Његошева у нама и са нама до краја у којем почиње све!

Рагосав Ђурковић

МИ И САД ДРЖИМО ЧАС

Лекција чојсїва

Драїе колеїе, їрофесори Гимназије „Сїојан Церовић“ у Никшићу, їоносан сам на вас їрофесоре школе у којој сам їровео їоїово чїїав радни вијек, а мноїма од вас и їредавао!

Судбина је додијелила їрофесорима Країујевачке їмназије, да час чојсїва и јунашїва своїм ученицима држе, 1941. їодине, їред сїројем за сїријељање. Вама је додијелила да часове држїїе исїред школе, на їрїовима и їроїесїним шейњама само збої їоїа шїо їражїїе їошїовање Усїава РЦГ. И највећих їринциїа їрадиције.

Ваши ученици су већ научили да је лекција чојсїва на їрвој сїраници свакої уџбеника. Залуду ће їокушаваїїи да вас и ваше ученике клонира Минисїарсїво їросветїе, јер је їо обећао, їлавом, њеїов минисїар. Каква је їо власїї која не їошїује КОД народа Марка Миљанова.

Било је їокушаја однарођивања и раније, и на више начина, али је до данас сваки їроїао, їа ће свакако и овај.

Драїе колеїе, ви бијеїе биїку за велику сївар, биїку за име језика. Сїари Хелени су смаїрали језик бићем. Он їо и јесїе. Све нам је садржано у језику. Ви ћеїе, без обзира на їешкоће їобиједиїи, јер наш народ вуче сокове живоїа из коријена дубоких више сїоїїина їодина. Њих без коријена, ће їрви хладан вјешар одуваїїи, као да их никад није ни било!

Подрику вам је, їоред осїалих дао миїроїолиїї Амфилохије, који је једнако їошїован у Цеїињском манастиру, колибама на Лукавици до Васељенске їаїријаршије. Надам се їодрици нашеї живої свеца, їаїријарха Павла. Крсїї часни је їромобран над иденїїїеїом ової народа.

И на крају, ваш їензионисани колеїа и їрофесор, са своїм колеїама їензионерима, најомињемо оно шїо добро знаїе, да школу не моїу чинїїи жељезно-беїонска консїрукција зїраде, и они који їек їреба да їосїану їрофесори, већ да сїе Гимназија ви и ваши ученици, едуковани у духу їрадиције Марка Миљанова.

На вашој смо сїрани, ако їреба до Сїразбура – Међународної суда їравде.

мр Славко Бојанић

Бране професију, етику и истину: у Никшићу више од два месеца трају протести професора

И сад држе час

НИКШИЋ. – Већ више од два месеца трају протести професора српског језика из средњих школа у Никшићу због одлуке Савета за образовање и Министарства просвете да српски језик примењују у матерњи језик. Њима се придружило и неколико хиљада житеља овог града, студенти са одсека за српски језик и књижевност са Филозофског факултета, њихове колеге са других одсека, као и један број ученика.

Професори српског језика из Гимназије „Стојан Церовић“ њих шест, први су у Црној Гори дигли глас против одлуке о преименовању језика. У знак protesta најавили су штрајк. Почели су да штрајкују у згради гимназије. Њима се придружују колеге који предају друге предмете, не само у овој него и у другим средњим школама, њихови колеге су директори написали отказ из 28 професора.

У Гимназији „Стојан Церовић“ 16 професора је добило отказ. Без посла је шест професора српског језика, професори математике, физике, биологије и географије. У Машинској школи један професор српског језика је добио отказ, у Економској четари. Електро школи шест, на улици је и један професор из ОШ „Лука Симоновић“. Није без посла остали само они који предају српски језик већ и они професори других предмета који су се солидарисали са својим колегама.

Протести завичину итељом главном никшићком улици. Његошевом, а завршавају се испред двора црногорског краља Николе, светице мезара од Храма светог Василија Острошког. О српском језику и праву на одбрану од преименовања, на протестима говорили су не само професори већ и научни радници, лингвисти и бројни интелектуалци. У последње време и лидери опозиционих партија. СНД, НС, СНС и ДСС су стали у одбрану српског језика и подржали професоре из Гимназије и других средњих школа. У томе 30 одсто становништва које се у Црној Гори по последњем попису изјаснило као Срби, док је према 60 одсто њих својим именом а преименовањем казало да говоре српским језиком.

Истово су оптужени професори на никшићких средњих школа су породили људи са двоје или троје деце. Већ други месец не примају плату, њих шест из Гимназије се недавно валило и пред невладиним органима црногорске полиције у Никшићу. Скупштина су да су позива-

„Наша савест је мирна. Нисмо хтели да подлегнемо владајућој идеологији која је у складу са дукљанском. Покушавају да униште српски језик, веру и идентитет овог народа“, каже Драгана Тодоровић, једна од 28 професора који су добили отказ због „матерњег“

Верујемо да ће се ова бакља слободоумља из Никшића проширити и на остале градове у Црној Гори и да ће људи постати свесни трагике која се дешава овде, да ће се супротставити злоупотреби од стране владајуће манипулаторске идеологије

ли кривично дело позивања на побуњу. Бројне новозеле претње и удене дошле су након њихове одлуке да устану у одбрану не само српског језика, него и Устава Црне Горе у коме пише да је у овој репу-

Где сте, Срби

– На којим се то одговорним местима у црногорској власти или на директорским у јавним предузећима или установама налазе они који су се изјаснили као Срби. Ни на једном месту нема Срба, зашто – пита Вујадин Никчевић.

– Из нас су 1948. истеривали Русе, сада истерују Србе – каже Никчевић.

Четири ученика из никшићке Гимназије су у знак protesta напустили ову школу и сада се школују у Републици Српској.

блици у службеној употреби српски језик.

Драгана Тодоровић, проф. српског у Гимназији, мајка двоје деце, у разговор за „Експрес“ каже:

– Како време одмиче са нама је све више младих људи који постају свесни дубине овог проблема и дешавања на овим просторима. Они нису присутни само на протестним шетњама него и на трибинама, свесни да није само преименовање језика главно питање него нешто много дубље – злоупотреба владајућег режима да се потпуно избаци свест овог народа на овим просторима.

– Нас 28 професора је остало без посла. Наша савест је мирна, јер смо поступили на прави начин. Достојанствено смо стали у одбрану наше професије и лични интегритета. Нисмо подлегли владајућој идеологији која је

у потпуном складу са дукљанском адеологијом, која покушава да уништи српски језик, веру и идентитет овог народа. Законски смо што протести не јеканају Верујемо да ће се ова бакља слободоумља из Никшића проширити и на остале градове у Црној Гори и да ће људи постати свесни трагике која се дешава овде, да ће се супротставити злоупотреби и употреби од стране владајуће манипулаторске идеологије.

Посла колегиња Владанка Ковачевић, итече да знамо што професори хоће јесте да докажу да се у Црној Гори крије устава, наука и час.

– Ризиковали смо своју егзистенцију својим послом, да бисмо указали колико је дубок овај проблем. Преименовање српског језика је одеснишљавање и покушај да се нечужо уништи и потре име српског

језика са ових простора, што је део нашег идентитета и националне свести и постојања у духовном смислу.

Весна Тодоровић, професор српског језика из никшићке Гимназије, остала је без посла, али и њен супруг Миодраг – Шуцо, професор географије. Имају троје деце, сада су у тешкој материјалној ситуацији, али када је у питању одбрана српског језика Весна каже:

– Према о језику је најозбиљнија прича о човеку. Ако би променио језик, онда би променио и идентитет. У одбрану свој идентитета увек бих стала као и у одбрану професије, етике и истине, без обзира на последица. Није баш угодно у 42. години остати без посла. Надамо се

Дукљанска окупација

НВО Актив професора и наставника српског језика и књижевности средњих и основних школа обратио се писмом за помоћ научницима, књижевницима, уметницима, професорима, самма који стварају на српском језику у Црној Гори и ван ње, да им помогну у одбрани српског језика, и спрече реализацију дукљанског пројекта насилне промене идентитета православног становништва у Црној Гори.

да ће се ваћи некако решено, и сам изатак из тог просветног система који нас је прилично онемоћало и за свако друго деловање и нормално живљење, у једну руку сматрам егзистенцијом. Можда је било и краће време да се из тог система изађе – закључује мајка саговорница.

Из средње Машинске школе без посла је остала и Владанка Ђурђевић, професор српског језика, мајка двоје деце, која у овом проблему каже:

– Мислим да је ово почетак борбе за српски језик. Надам се у ово извесно дубоко да ће проградити код ових људи којима, најжалост, ових 15 година влада страх. Надам се да ће бити много брже. Сад тек видимо да ће ово бити једна дуга борба и да ће нам требати много снаге да изађемо као победници. Мислим да су ово последњи покушаји администрације која влада Црном Гором, последњи покушај да нам промене идентитет и да нас нетерају да мислимо као они. Да верујем да смо нас 28 професора потпуно у праву, а то дефинитивно – каже професорка Ђурђевић.

Раде Вукчевић

ЈЕЗИЧКЕ ЗАНИМАЉИВОСТИ

ОДБОР ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Комисија за односе са јавношћу и рјешавање неодложних питања

Ком. бр. 7, број 14/2004, 17. септембар 2004. г. Београд

Г. МИЈАТУ БОЖОВИЋУ, ДИРЕКТОРУ ГИМНАЗИЈЕ „СТОЈАН ЦЕРОВИЋ“ У НИКШИЋУ

Партизански пут б.б. 81400 Никшић

Цијењени господине директоре,

Данас је, 17. септембар 2004. године, у „Вечерњим новостима“ објављена је краћа верзија нашег отвореног писма Вама поводом „замјене“ изворног назива језика у вашој школи и поводом „замјене“ шест професора српског језика који су поштовали и Устав Црне Горе, и већинску народну вољу, и културну историју огромне већине Црногораца.

У прилог Вам, по договору с члановима Комисије за односе с јавношћу и рјешавање неодложних питања (Одбор за стандардизацију српског језика), а по овлашћењу председника Одбора академика Ивана Клајна, достављамо цјеловит текст нашег отвореног писма, с надом да ћете га уручити колегама које сте у међувремену отпустили с посла или барем једном од њих како би га сви могли прочитати. Вољели бисмо да и свој колектив и своје ученике упознате с нашим дописом. Надамо се да ћете га сачувати у архиви школе да би и потоњи нараштаји знали како се поступало с људима у немилим временима.

У тој нади, молимо Вас да Ви, ваш колектив и ученици ваше школе примите наше поздраве.

Секретар Одбора
Бранислав Брборић

*директор Гимназије М. Божовић
у разговору са новинарима*

ОТВОРЕНО ПИСМО Г. МИЈАТУ БОЖОВИЋУ, директору Гимназије „Стојан Церовић“ у Никшићу

Цијењени господине директоре,

Осиона власт увијек рачуна с послушношћу својих поданика и њиховом (разумљивом) егзистенцијалном зебњом. Па ипак, подсећамо Вас на то да се и војна наредба може одбити кад је посриједи издаја отаџбине. Језик није отаџбина, али је у неком смислу изнад ње или је, барем, старији од ње.

У уторак, 14. IX 2004, одлучили сте да „замјените“ професоре који предају српски језик. Сјутра ћете их можда и отпустити извршавајући налог министра просвјете и науке. Слободан Бацковић, министар, даје и противуставне, и противнаучне, и противнародне налоге о „замјени“ уставног назива језика – „матерњим“, а заграда се користи да се поброје и они језици који постоје и они који не постоје. Матерњим језиком говори свако, био писмен или неписмен. У школи се, у свим предметима, а не само у језику и

књижевности, учи књижевни и стандардни језик, који има своје име, као што и директор и министар, и сваки човјек, и сваки предмет, има своје име.

Је ли могуће замислити предмет под називом „мој завичајни земљовид“, с називом *теограф* у загради? Уосталом, и „матерњи језик“, увијек различит од књижевног или стандардног, има свој назив, свакако подударан с именом књижевног језика.

„Замјеном“ назива језика и професора који га предају вријеђа се народ Црне Горе, сав народ, а поготову онај његов дио (60%) који се, упитан на попису становништва 2003. године о

своме језичком идентитету, изјаснио да говори *српски*. Пребацавањем назива језика у заграду гази се: и Устав, и већинска народна воља, и културна историја огромне већине Црногораца, па и права оних који никад нијесу били ни Срби ни Црногорци, јер сви имају свој књижевни језик. И сваки језик има свој назив. Стога се Вашом одлуком о „замјени“ газе људска права, и појединачна и скупна.

Далеко од струке и далеко од *лица мјеста*, министар Бацковић може бити и хладнокрван, али, на дуже стазе, ни он не може бити миран. А Ви, господине Божовићу – Ви сте, ипак, на лицу мјеста. Гриже ли вас савјест? Можете ли погледати у очи својим колегама од лингвистичке струке, онима који сте „замјенили“, али и другима, њиховим колегама и њиховим и Вашим ученицима који су се солидарисали са својим професорима? Можете ли погледати у очи својим сусједима, својим суграђанима, Никшићанима, свима онима који су знали којим језиком говоре и прије него што су пошли у основну школу, знајући и то да се у школи учи језик друкчији од „матерњег“. Уосталом, и страни језик, који се такође нормално именује, некеме је „матерњи“, али му се име не ставља у заграду!

Одбор за стандардизацију српског језика – у чије Вам се име обраћа његова Комисија за односе са јавношћу и рјешавање неодложних питања – изражава најоштрије негодовање због невиђеног насиља над чашћу толиких људи, над њиховим идентитетом, над истином и моралом.

Господине Божовићу, Ви сте имали прилику да изаберете и јунаштво и чојство. Изабрали сте нешто друго. Зашто?

Ипак, молили бисмо Вас, господине директоре, да копију овог нашег писма, које ћемо Вам послати и поштом, уручите професорима које сте „замјенили“. Тиме ћете се бар дјелимично искупити за гријех који сте починили – и према професорима, и према српском језику, и према његовој књижевности. Зар сте заборавили ону поруку коју нам је, свима нама који говоримо српски, послао Бранко Ћопић преко својих јунака: *Дошло из шџаба бригаде да нема Боја*. Ми се питамо зашто сте допустили да се *убије(гу) Боја у Вама*.

Поздрављајући Вас господине Божовићу – без разумијевања за Ваш поступак, недоличан и незаконит, јер више нема рата, а и Стаљин је одавно умро (још 1953) – ипак Вас молимо да својим професорима и ученицима пренесете, и усмено и писмено, изразе наше искрене солидарности.

Чланови Комисије за однос с јавношћу и рјешавање неодложних питања:

Бранислав Брборић, Иван Клајн, Новица Петковић, Слободан Реметић, Драго Ћупић

ПОВОДИ

сриједа, 15. септембар 2004. **ДАЧ**

МИНИСТАРСТВУ ПРОСВЈЕТЕ ПРИСТИЖУ РЕЗУЛТАТИ ИЗЈАШЊАВАЊА О ЈЕЗИКА

За црногорски, бошњачки и хрватски мање од 10 одсто ученика

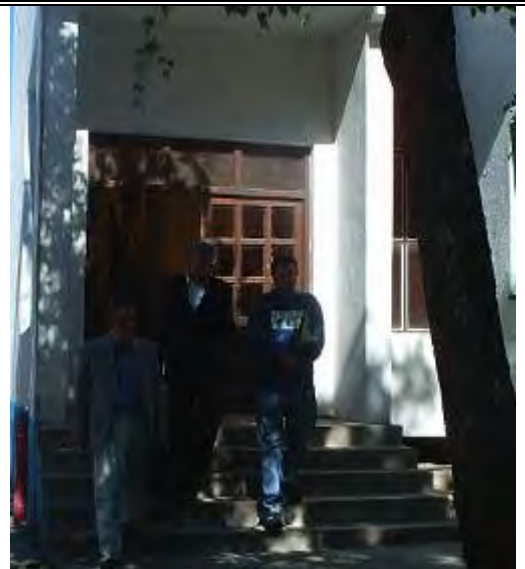
● Просјек „новим језицима“ значајније су поправили родитељи ученика са Цетиња
● Ови подаци, који су унијели велику нервозу у ресорно министарство, држе се у тајности, прије свега због резултата али и чињенице да Министарство на ову „операцију“ није имало било какво право

Карикатура: Г.ШЋЕКИЋ

Нејасноће и у зборници

проф. Вилас испред ЦБ у Никшићу

Поднијет захтјев за испитивање кривичног дјела професора

Министарство просвјете и науке поднијело је захтјев основном тужиоцу да испита да ли у поступку професора који штрајкују због преименовања језика, има елемената кршења закона, саопштио је јуче помоћник министра просвјете **Радован Дамјановић**.

Група од 42 професора никшићке Гимназије обуставила је наставу због одлуке о преименовању језика.

У циљу превазилажења тог нередовног стања, већ је поднијет захтјев основном тужиоцу, са иницијативом за предузимање радњи у циљу процене има ли елемената кривичног дјела понашања у радњама групе професора никшићке Гимназије, казао је Дамјановић Радију „Антена М“.

Он је навео да ће, уколико се утврди да су професори пре-кршили закон, бити покренут одговарајући поступак против починиоца.

(Мина)

Republika Crna Gora
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA RCG
Centar (Odjeljenje) bezbjednosti NIKŠIĆ
Број Рв - 570
30.09 2004 год.

POZIV
osumnjichenom

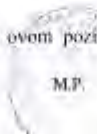
Na osnovu čl. 231 st. 7 ZKP poziva se BRULANOVIC MIRA RADINKO
(ime, ime jednog roditelja i prezime)
JMBG 2602970260029 po zanimanju PROFESOR - POMOĆNIK DIREKTORA
sa stanom u NIKŠIĆU, ul. VEJICA 141
br. 12 da dođe dana 4.10.2004 godine, u 11.00 časova, u
prostorije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Crne Gore, Centar (odjeljenje)
bezbjednosti NIKŠIĆ, ul. NARODNIH HEROJA
br. 88, ulaz 1, sprat 1, soba br. , kao osumnjičeni, radi
saslušanja zbog krivičnog djela ZLOUPOTREBA PRAVA NA STRAŽU I ČLANA
ZDS, POZIVANJE NA OTPOR I ČLAN 378 KRIVIČNOG ZAKONA

(naziv krivičnog djela, član, stav, tačka, krivičnog zakonika)

U vezi sa ovim pozivom imate pravo da angažujete branioca - advokata, koji može prisustvovati Vašem saslušanju.

UPOZORENJE:

U slučaju vašeg neodazivanja po ovom pozivu bićete prinudno dovedeni na osnovu čl. 231 st. 1 ZKP.

Овлашћени полицијски службеник:

[Signature]

МИЛО ЂУКАНОВИЋ О ПРОТЕСТУ ПРОФЕСОРА И УЧЕНИКА ОТКАЗ И ЂАЦИМА

У Црној Гори није на дневном реду промена језика, него назива предмета у наставном плану. Реч је о чисто техничком питању. Погледао сам своја сведочанства током школовања и видео где пише да сам учио матерњи језик. Овде није реч да је било ко оспорио неком грађанину Црне Горе да говори српски, бошњачки, хрватски или црногорски, него је реч о амбицији лидера опозиције да афирмишу ексклузивно право да бране српство и српски језик, оспоравајући прво другима да тај језик назову именом којим они желе. Па и Новосадским договором из 1954. године у називу језика легитимно је фигурирао српско-хрватско-црногорски. Ово није тема о којој се може разговарати само са

лингвистичког аспекта, рекао је Ђукановић, и истовремено изразио безрезервну подршку министру просвете Бацковићу поводом одлуке о преименовању српског у матерњи:
«Око тога им не замерам ништа, али замерам због чега се доследно и немилосрдно не примењују прописи. Ако неко своју потребу да ради и питање своје егзистенције стави у функцију политичких и партијских интереса немам ништа против, али према њима треба применити закон. Онога ко не дође пет дана на посао треба отпустити, без било какве сентименталности, јер је то његов избор! Исто је случај и са децом. Треба констатовати да се заокружно број неправданих часова и година је изгубљена.

„НОВОСТИ“ четвртак 7. октобар 2004.

Савјет за опште образовање

**Бошњаци не прихватају никакве
заграде**

Рохаја (МИНА) - Бошњаци у Црној Гори неће никада прихватити да се њихов матерњи језик ставља у заграде и смјешта у такзване друге језике, саопштио је јуче Савјет Бошњачко-демократске алтернативе (БДА).

„Он је једнако стар и вриједан као и језици других јужнословенских народа, а тим што је као најчистији био основа за стварање књижевног језика и писма, каже се у саопштењу. Савјет ове организације протестовао је због недоследности Министарства просвете и министра Слободана Бачковића и осудио њихову спремност на штетне и непријателске компромисе. Најновији поглед просвјетних власти оцењује се као политички „полукорак напријед - корак назад“, који у основи појединачно уставно одлучења у овој области и пријети да замрачи постојеће неприхватљиво рјешење. Синтагму матерњи језик и књижевност разумјели смо само као прелазно рјешење и нужни компромис потребан заствареним црногорским приликама, оцењује БДА.

(Публика, 7.04.2004. Гол.)

Црногорски прогласити званичним

Подгорица (МИНА) - Матица муслиманског Црне Горе подржала је јуче предлоге да се црногорски језик прогласи званичним службеним језиком у Црној Гори.

„Црногорски језик је матерњи језик црногорског и истовремено матерњи језик аутоктоног муслиманског народа Црне Горе, каже се у саопштењу Председништва Матице муслиманске.

Наводи се да је легитимно право сваког грађанина да има свој матерњи језик и тиме се не оспорава право другима да имају свој матерњи језик. Оцењује се да се под видом одбране матерњег језика манифестује негирање и асимилација права матерњег црногорског језика, чиме се крије норма међународног права којима се гарантују и штите национална и етничка права и слободе свих људи.

„Нико нема право да се договара о овим питањима којима се негира право на матерњи језик ма којег народа у Црној Гори, јер су то индивидуална права и слободе која се не могу колонијализовати“ - политичке нити асимилаторске циљеве, каже се у саопштењу.

(Публика, 7.04.2004. Гол.)

Вујичић: Срамота ме је што сједим у Савјету

Јучерашња сједница Савјета за опште образовање, на којој је за председника Комисије за одобравање уџбеника за матерњи језик изабрана проф. др Рајка Глушица са Филозофског факултета, иначе проректор Универзитета, трајала је непуних пола сата и протекла само са једним помињањем дешавања пред Министарством. Члан Савјета проф. др Бојко Вујичић одбио је да гласа за било коју тачку дневног реда и казао: „Срамота ме је што сједим у Савјету за опште образовање, кад је пола Црне Горе на ногама управо због одлуке овог Савјета“. Председавајући Благоје Церовић изјавио је да „то није на дневном реду. Ако се отвори то питање, причаћемо и о томе“.

„ДАН“ субота 9. октобар 2004.

Проф. др Миодраг-Мишко Јовановић шеф Одјека за српски језик на Филозофском факултету у Никшићу присутне је детаљно упознао с тим како су текуће припреме за реформу образовања и преименовања језика.

„Док је на челу савјета био **Перко Вукотић** он није хтио да криш Устав и закон, а онда долази **Благоје Церовић** који криш све и ради потпуно смишљено подвалом преименовања српског језика у матерњи. Није српски језик у свом вишејезиковном постојању ни слутно да ће доживјети судбину преименовања. Вечерас сам дошао да на избору српског језика у Шанику браним српски језик и не дозволимо да се српски преименује у матерњи и црногорски - то би био лоповлук. Није ва дјца се школују у иностранству и уче енглески и то ће им бити матерњи, а нас свађају и хоће да нам униште српску духовност - заслужно је проф. Јовановић.

М.Б.Ч.

„ДАН“ субота 9. октобар 2004.

INTERVJU

**Ministar Slobodan
Bacковић за Republiku
o jeziku i politici**

PRESUDIO AMFILOHIJE U MAINAMA

Neki tvre да је "materњи језик" Ваš изум і да је то пош којим покушавате да, корак по корак, u школе уведете crногорски језик?
- Ош који то тврде недостојно су обавештени. U Србији су, под-
стјети, биле усвојени наставни планови са назвом матерњег
предмета "језик і комуникације". Са мисли које покренуо кам-
пањи предлог назва предмета? Како изгледа u Црној Гори, Срп-
ска православна црква. На пројекцији саопшћу u Матеопа угра-
ви оца је покренула питање "materњег језика" u овом настав-
ним плановима с подјезовањем питања ембије ојегу, на Црвензи-
стоу і u школама. Оно што је било изложено за одређене кругове u
Црној Гори, посебно СПЦ, је ао што се u назву предметног про-
грама који је усвојиле Савјет у српски језик і crногорски језик.
Савјет је усвојио један програм за српски, crногорски, бошњачки і

бевачки језик і књижевности і ево актно српски језик. Не је мисли
додат crногорски, бошњачки і брвачки.
Овај програм, као і сви други, изводи се на службеном језику
како је (прописано Законом). Сва прѣла о околности і угрѣоности
српског језика је крајње провѣдана і мога се на то да се испри-
праву Црногорцама да језик којим говоре назову својим наци-
оналним именом. U црној галији су се забрѣвила јудѣка пошћу і
u том контексту 140.000 јуди кој-су испрѣли на папину да се језик
којим говоре зове crногорски. Аш, crногорски језик доводи а пита-
ње "истина" да је све u Црној Гори српској држави, јуди, истерије
језик і књижевности, црква... Заштѣнително јис није јасно да је та јис-
та испрѣдана, да је дошло нека друго вријеме і да нема поватка
u прошлост.

**Бацковићево „помирљиво
рјешење“ завадило
Црну Гору**

**Дамјановић замолио новинаре да не
пишу да физичар укида језик**
- Молим средства информисања да не дижемо тензије, као
што пишу да неки тамо физичар укида језик. Нема потребе.
Добро је да сачувамо мир і толеранцију – казао је помоћник
министра Дамјановић током сједнице і констатовао: „U ду-
ховном смислу направили смо искорак і на наредној сједни-
ци овој теми можемо прићи конструктивно“.

„ДАН“ субота 27. март 2004.

**Којим ћете језиком дефинисати
данашње закључке?**
На питање „Дана“ којим ће се језиком дефинисати јучера-
шњи закључци, с обзиром на шаролику националну структу-
ру чланова Савјета, Станка Вучинић, наставник биологије у
Средњој пољопривредној школи у Бару, није могла да одго-
вори. Без иједне ријечи, Вучинићева је окренула леђа нови-
нарима на ходнику Министарства і отишла.

„ДАН“ субота 27. март 2004.

Институт за црногорски језик и језикословље: Црногорски је језик већине

Подгорца (MUNA) - Rok службене употреbe српског језика у Црној Гори је истекао и будући Устав мора садржати одредницу да је црногорски службени већински језик, саопштио је данас Институт за црногорски језик и језикословље.

Наводи се да је почетком августа прошле године истекао рок службене употребе српског језика у Црној Гори, јер Устав Црне Горе из 1992. године није усклађен са Уставном повељом државне заједнице.

Институт истиче да се мора позвати од научних језичких проучавања. Уставне повеље која забрањује језичку дискриминацију, резултата прошлогодишњег пописа и међународних декларација о људским правима и грађанским слободама.

Устав Црне Горе и Уставни закон или закон о употреби језика и писма морају прописати и прокламовати да је у Црној Гори већински службени језик црногорски, као и да се српски, босански(бошњачки), албански, хрватски и ромски мањински језици у употреби у складу са законом - каже се у саопштењу.

Истиче се да је назив предмета матерњи језик и књижевност једно од могућих решења, којих је било и у прошлости, којим се склопо у основним и средњим школама представљају црногорски, српски, босански(бошњачки), албански, хрватски и ромски језик и њихове књижевности, сагласно њиховом рангу и статусу који имају у Црној Гори.

„Вијести“ уторак 30. март 2004.

DANU: Amfilohije pokušava da izazove krvave sukobe

Подгорца (MUNA) - Dukljanska akademija nauka i umjetnosti optužila je juče mitropolita crnogorsko-primorskiog Amfilohija "i njegovih 800 isanija u Crnoj Gori" da stoje iza pobune u nišičkoj Gimnaziji "Stojan Cerović".

Општење се да је покушај изазivanja просветног рача у Gimnaziji требало да буде митрополита капitulа за рушење легитимне власти у Црној Гори и изазивање свеопштег Јакоса.

Српска Mitropolija у Црној Гори је штаб великог српства, ђетинства и ксенофобизма, којег нагов команданти и комесар Amfilohije активно према потреби и београдским упитима - наводи се у саопштењу DANU и додаје да "за Amfilohija crkva nije odvojena od države, već je država njegov logički aeriv, koji mu obezbjeđuje nesmetanu restauraciju teokratske Crne Gore, gdje bi Vlada i sve državne institucije mему pomagale računati o uspješnom poseljavanju Crnogoraca, crnogorske kulture, kulture i pravosvjete".

Општење се да су неколико нишких професора Amfilohijeva "zamorčad", u velikoj i opasnoj igri izazivanja etničke pobune u Crnoj Gori.

DANU amara da se crnogorska država i Ministarstvo prosvjete moraju odaprijeti pokušaju Amfilohija da izazove "krvave sukobe" u Crnoj Gori.

„Вијести“ субота 18. септембар 2004.

ЗБОГ ТЕКСТОВА У „ЦРНОГОРСКОМ КЊИЖЕВНОМ ЛИСТУ“

Траже заштиту ОЕБС-а од Јеврема

Група од 34 просвјетна радника обратила се јуче подгоричкој канцеларији ОЕБС-а писмом, у коме протестује због „језика мржње, шовинизма, лажи и фашизма“ у текстовима „Црногорског књижевног листа“, чији је оснивач књижевник **Јеврем Бркић**.

У писму се тој међународној организацији среће пажња на такав вокабулар у тексту „Прочитани сте, закашњели дражиновци, павловци, латишевици, јововићевци и актуелни амфилохијевици“, у коме се аутор, под псеудоимом, окомио на ученике, родитеље и наставнике Средње машинске школе „Иван Ускоковић“ у Подгорци.

„Расистичке поруке у тексту су опомена свима онима који брину о

дјечјим правима да стану у одбрану дјеце којој пријети геноцид од протагониста фашистичке идеологије у Црној Гори, који су спремни да зарад остваривања својих паклених наума морално, па чак и физички, дискредитују и уклоне све оне који не мисле њиховом главом“, наведено је у писму.

Потписници додају и да иза тог часописа „стоји црногорска власт и министар просвјете **Слободан Башковић**, који је један од оснивача те назови новине“.

„Посебно забрињава чињеница што издажење једног таквог јавног гласила у Црној Гори и финансијски подржава актуелна црногорска власт“, наведено је у писму. (Танјуг)

„ДАН“ уторак 9. новембар 2004.

АКАДЕМИК БРАНИСЛАВ ОСТОЈИЋ ПОДРЖАО СТУДЕНТЕ

Игнорисана наука о језику

Подржанујући своје студенте, лингвистички лингвиста српског језика у Црној Гори, проф. др Бранислав Остојић каже да је питање еквиваленца појма матерњи језик као општег појма у језику историјски, а често и практично, знатно сложеније него што то изгледа.

Прво питање је - објашњава академик Остојић, који се то језик сматра матерњим. Обично се тај језик једначи са мајчиним језиком, што није тачно. У пракси се то често често подудара, али уопште не мора да буде тако. Оно што се назива матерњи језик може да буде и језик оца - ако је дружнији од мајчиног, или језик некег трећег или коле средине, нарочито у ситуацијама веће етничке измешаности и живљих етничких контаката. Милioni људи у свијету имају по два матерња језика, ређе и три, мајчинше не знајући који је од њих овај прави. Па и код нас у Црној Гори дјети одмах по рођењу неке зна неколико језика која су се политички проманисала из једног језика - српско-хрватског. Друго питање је да ли је матерњи језик први научени језик или је то можда први језик по степеном знања и језик који се најчешће користи или овај за који се

БРАНИСЛАВ ОСТОЈИЋ

индивидуа одлучила да га прихвати?

Углавном, ми у лингвистички кажемо да је то језик у појединцу, да разлику од језика у друштву, од језика у простору, од језика у времену. Због великих нејасноћа и могућих забуда данас се у науци о језику - у лингвистици и сам термин матерњи језик најчешће избјегаваша, а у неким случајевима било би било користити термин заичајни језик.

Дакле, наши планери и програмери несрећно су одабрали термин матерњи језик и грдно се оканжули, прекривши Устав државе и животињу науку о језику - категоричан је академик Бранислав Остојић.

Г. К.

„Побједа“ субота 3. април 2004.

ПРОФЕСОРИ СРПСКОГ О ПРОМЈЕНИ НАЗИВА ПРЕДМЕТА

Писмени из језика на оцјену код мајке

Немогуће је предавати предмет који би се звао матерњи језик и књижевност, кад и испрва није писмени запитак ученицима разних националности у нашим школима, када почну да пишу онако како им мајке говоре, јединствено закључак људи из струке, наставника и професора српског језика и књижевности у основним и средњим школама у Црној Гори. Они подјезају министра да сви људи на свијету говоре матерњим језиком, али – сви језици имају име.

Министарство просвјете и Наука за опште образовање морају да кажу која је дефиниција тог матерњег језика и која језичка норма треба да стоји иза тога, а то су већ теме за расправу у оквиру струке. Мислим да широк изабрани контекстни људи. Та људи не знају шта да кажу и треба да питају оне који су их наставили шта ће они ту. Мислим да је немогуће и не могу да схватим и прихватим да Министарство употребљава и вентрише провинцијалне шовињима, а да чак нема на уму шта они треба да представљају. Просто би било сулудо да ти људи овакве круцијалне ствари оставе без језичке норме и дефиниције. Немогуће би било предавати предмет са тим именом и исправити писмени запитак. То значи да би сви имали право да пишу на свом локалном дијалекту – казала је професорка српског језика из Електротехничке школе у Подгорици **Снежана Вуковић**, додајући да професор очекују дефиницију овог општег имена.

По ријечима **Чедо Терзића**, професора српског језика у Гимназији "Баназије Петровић" у Пљевљима, познато је бисмо

и бисмо знало да се предмет са тим именом може реализовати у пракси.

— Ко може тај такозвани матерњи језик предавати тамо гдје има дјеце која су Бошњаци, Хрвати, Албанци, Роми и други? Како предавати и испрва није писмени запитак, кад знамо не би писмени језички нормал, као у случају српског језика. Шта да радимо и како

да исправимо, кад почну да пишу онако како им мајке говоре код куће? Како да пишу и говоре дјеца одмах 80 одсто грађана Пљевља који су се на попису изјаснили да говоре српским језиком? То се

не може потрпа – такозваним матерњим – како Терзић.

Сви језици свијета су матерњи, али сви имају своје име, каже професор српског језика у ОШ "Босшко Буша" у Пљевљима **Десимир**

Савић, и пита како исправити писмени запитак ако га дјетица пишу онако како му мајка говори.

— Министар **Слободан Башковић** може сад. Стрпљив се таког министра. Умријебан сам, обесправљен и потижен свим људским угодима матерњег језика од стране некомпетентних људи. Умјесто што мајкама каже језику, боље би било да одговори зашто су њим писмени објекти дограђени, зашто стандарти просвјетних прописа никад нису били горни, зашто дјеца не долазе у школе и зашто су они усвојили овак и стручне часописе по његовом указу на мјесто министра – пита **Савић**, додајући да српски језик живи већ 1.000 година, а ови ко бжемо од овог језика и мајке и треба да се стичу српског језика.

— Не да је немогуће, то је апсурдно и пошасити да се може предавати – коментарише професор српског у Електротехничкој школи у Никшићу **Веселин Митровић**.

— Та свјетлота ништа не сварила, то је бисмо знало свих који немају норма и зна не се крде нешто друго, то је прелазно рјешене по угодима црногорског језика и провинце Уства. Та што терде ми је најгора разноврсност свих националности у Црној Гори поштено је и десиће се супротно и најважнише манање у срединама гдје је у употреби службени језик, мораће да га зову матерњим – појашава **Митровић**. **Н.МРДАК**

Министре, држите се физике

Ни гласовитије министра, ни већте незнања о језику једног народа. У својој хајкачкој бусији над српским језиком, министар Башковић налази да ће јавности бити јаснији и угоднији назив „матерњи језик и књижевност“, уколико се пажња обрати на другу компоненту – књижевност. У нестручној обради свог става, **Слободан Башковић** наводи: „Назив матерњи језик и књижевност је општија форма, која означава књижевност у ширем смислу“. Заиста дилетантско мислање. Јар, матерњи језик сам по себи не означава никакву књижевност. Књижевност је посебна дисциплина, коју ваља стварати знањем и напором произведати. У крајњем сви су језици матерњи. Министре Башковићу, ако су Вам лингвистика, филологија, семантике и фонетике законитости језика подале од Ваших прага знања, држите се ФИЗИКЕ, нека у језику истински стручњаци батрају, поручује у свом разговору на изјаву министра **Слободана Башковића** професор језика и књижевности **Јован Петровић** из Пљевља.

Бруталан егzekуција

Својим потписом министар **Слободан Башковић** починио је најновији насилнички атак на српски језик, културу и национални идентитет и извршио бруталну егzekуцију, не питајући се зашто се на попису 60 одсто становништва изјаснило да говори српским језиком, а не неким безименим, у пољубантској филици увијеним језик, каже се између осталог у писму које су Влади Црне Горе упутили професори српског језика **Мија Божовић** и **Славољуб Шошкић** из Берана, и члан Савеза књижевника Црне Горе **Радмир Губеринић**.

Ако име није важно – зашто не бисмо дјечи на рођењу давали бројеве

— Стршно је ово што је удаћено и запрепаштује таква дрскост. Без иједног језичког стручњака, некомпетентни људи жртвују 60 одсто грађана Црне Горе који су се изјаснили да говоре српским језиком. Ако министру није битно име, да ли то значи да и дјеца на рођењу треба умјесто имена да добију бројеве? Сви људи на свијету говоре матерњим језиком и сви језици имају име. Осим нашег суда, за министра постоји и суд његове свјести – каже професорка српског језика у Економској школи у Никшићу **Миланка Бурђевац**, додајући да министар треба јавно да објасни професорима српског језика како да предају на матерњем.

Цивилизацијска срамота Црне Горе

Активи за Српски језик и књижевност Гимназије и Средње поморске школе из Котора обратили су се јуче дописом министру просвјете и науке **Слободану Башковићу**, изражавајући свој прогност у вези са промјеном назива предмета Српски језик и књижевност у Матерњи језик. Активи су у допису објаснили да је матерњи језик општина формулација која би у примјери могла да изазове манипулације неспуштених разлијера.

— Нас језичке стручњаке са вишегодишњим искуством нико није консултовао за промјену назива језика. Ви лично својим потписом и Министарство нанјели сте цивилизацијску срамоту Црној Гори, духовно и материјално пострупају. Циљ оправдава средство, али са средством ипак треба живјети. Не постоји цивилизацијски примјер да један народ једковима валпоти свој дух на једном језичком принципу и да је одједном, нис због чега, одлучио да му проишти идентитет – стоји у допису актива за Српски језик и књижевност Гимназије и Средње поморске школе из Котора. **Б.М.**

ПРЕМА ПОДАЦИМА МИНИСТАРСТВА ПРОСВЈЕТЕ И НАУКЕ

У Црној Гори 35 хиљада

• Црна Гора се посебно карактерише као подручје које посједује висок степен неписмене популације

неписмених

Према подацима Министарства просвјете и науке шест одсто становништва у Црној Гори је неписмено, саопштио је јуче помоћник министра Радован Дамјановић. То је близу 35 хиљада становника, а посебно је проблематичан податак да је од тог броја 25 хиљада жена, казао је Дамјановић агенцији МИНА. Он је навео да је у рјешавању тог проблема Црна Гора много урадила у последњих десет година.

„Сматрам да је задњих десет година поста ураћено на томе и да је обухватност похађања школе већа, а креће се око 99 одсто, што значи да се не продукује нови број неписмених лица и сви становници завршавају основну школу“, рекао је Дамјановић.

Данас је Свјетски дан борбе против неписмености, а према

подацима свјетских организација Србија и Црна Гора и у 21. вијеку су на дну лествице. Према извјештају УНЕСЦО-а објављеном почетком године, у свијету је 20,3 одсто од укупног броја становништва старости од 15 година на више неписмено.

Од око 800 милиона неписмених, двије трећине од тог броја односи се на женску популацију.

Дамјановић је подсетио да се Црна Гора посебно карактерише као подручје које посједује висок степен неписмене популације.

На основу података из 1991. године са последњег пописа становништва, Црна Гора, према европским стандардима спада у заостале земље, јер је дозвољени проценат неписмености 0,2 одсто.

Подаци Завода за статистику из 1991. године показују да је од 460 хиљада пунољетних грађана Црне Горе, неписмених 7,1 одсто.

Предвиђено је да следећи попис становништва буде одржан на јесен. (МИНА)

Ко се не слаже са тренутном политиком – може да иступи

– Свако неодржавање наставе кршење је Уредбе о минимуму процеса рада и мора се санкционисати. Уколико директор не поступи по процедуром, што је дужан, онда се подноси захтев за разрешење директора. Савјет је доним одлуку какву је доним и та се одлука неће мијењати притиском. Постоје и други начини, што значи да човек који се не слаже са политиком која је у том тренутку у обраћавању може да – иступи, поручио је министар Слободан Бајковић.

„ДАН“ уторак 31. август 2004.

Брковић: Преко матерњег – до црногорског језика

• Брковић је официјелно нормалним то што су фолклорне и митоманске просрпске странке у Црној Гори искористиле именовање језика матерњим да, по ко зна који пут докажу своју антицрногорску свјест и свјесно антицрногорство

Брковић

Председник Дукљанске академије наука и уметности Јеврем Брковић огласио се јуче тврђом да је Црна Гора коначно смогла свјест да у својим школама, када је ријеч о именовању језика, уведе повољније рјешење, које ће послужити као прелазна етапа до услиједног именовања језика црногорским. Он је официјелно разумљивим што то тешко изди неким наставницима који су своју каријеру засновали на историји Црне Горе и њене историјске и националне свескупности.

– Њима је чудно што су

студенти Филозофског факултета у Никшићу пристали да буду жртве разних равногорских и несчетних постанкарија у редовима њихових наставника. Побунили су их и на штрајк главу наговорили др Лидија Томовић и слично удомителни на Одељењу српског језика и књижевности. Данас црногорски студенти, потпуно Филозофског факултета, полажу европски цивилизацијски испит отуђујући се великосрпској инфраструктури и злоупотреби науке и језика, како то чине неки њихови наставници. Одавно на

Филозофском факултету ствара мрачна тензија због њега црногорских студената у прошлости, митоманију и крвожеду фолклористику. Штрајковати данас по упутима једног Швајковића, Лаушевца, Јовановића, Лидије Томовић и сличних „булгоњаника“ под мјаском великосрпства, значи упустити се у битку за прошлост, универзалну свјест и националну свјест – зашто и њега Јеврем Брковић.

Он је официјелно нормалним то што су фолклорне и митоманске просрпске странке у Црној Гори искористиле именовање језика матерњим да, по ко зна који пут, докажу своју антицрногорску свјест и свјесно антицрногорство.

– Револт Амфилохијевих милосника и милитарних безумника нико не узима озбиљно. То су већ одавно чулене и виђене сторије, које имају доста комичног, гудларског, баболошког и надасре харикатуралног – сматра Брковић.

Н.М.

РЕАГОВАЊЕ

О стручним питањима са Јевремом Брковићем нико озбиљан не разговара

Изазвана блажењем и лежилом Јеврема Брковића, објављеним у Ваљев листу, ради истине и јавности, примљена сам да реагујем. Јеврем Брковић говори језиком мржње и једноумља, овјешталим, дукљанским фразама. Он има право да говори и заслуга шта год хоће, али нема право да подмеша и вријеђа. Од његових прича и дукљанске памети угрљано је име црногорског и његово национализам је срмота за Црну Гору. Није истина да неписан Црну Гору, на против, својим досадашњим радом на Филозофском факултету у Никшићу, трудила сам се да афирмишем тековине и приједности Црне Горе. А још је већа лаж Јеврема Брковића да „лобујујем“ и „наговарам“ студенте на штрајк, и то главо, као да су студенти дјеца, а не зрели људи који се баве науком и књижевним вриједностима. О стручним питањима са Јевремом Брковићем нико озбиљан не разговара, а о језику и његовом именовању, Јеврем Брковић је последња особа са којом бих polemисала. О стручним и научним питањима језика се говори на научним скуполинама, где Јеврему Брковићу није мјесто. Уосталом, питање језика јесте питање науке, народа и државе, а не дукљанских импровизација. Др Лидија ТОМИЋ

„ДАН“ субота 27. март 2004.

„ДАН“ понедељак 29. март 2004.

САОПШТЕЊЕ СА ТРИБИНЕ „ОДБРАНА СРПСКОГ ЈЕЗИКА“

Београдски сајам 23. 10. 2004.

1. Друштво за одбрану српског језика у Црној Гори сматра преименовање српског језика антицивизацијским чином са далекосежним последицама не само по културни идентитет Црне Горе. Стога подржава наставнике, ученике и родитеље у Гимназији „Стојан Церовић“ у Никшићу, и у свим другим мјестима у школама, у њиховој борби за очување свог наставног предмета, културног идентитета и достојанства професије.
2. Отпуштање с посла професора који бране част професије и име свог језика, који се супротстављају кршењу Устава своје Републике и насиљу над културном традицијом, чин је без преседана у историји. То подсећа на најцрња фашистичка и стаљинистичка времена.
3. Предлажемо да се оснује Фонд за помоћ отпуштеним професорима у Црној Гори.
4. Предлажемо да се размотри могућност одржавања допунске наставе за ученике у штрајку и да се у том послу ангажују отпуштени наставници.
5. Предлажемо да се за ученике у штрајку организују припреме за пријемне испите на факултете.
6. Апелујемо на друге институције које се по природи свога посла баве српским језиком да узму свој језик, његово име и писмо у заштиту и да пруже подршку онима који се боре за српски језик у Црној Гори.
7. Апелујемо на професоре универзитета – лингвисте, слависте, историчаре, философе, социологе – да се јаве и објасне све погубне последице које могу произаћи из преименовања језика и губљења језичког идентитета.
8. Апелујемо на директоре школа да буду свјесни историјске и моралне одговорности. Директор који није са својим наставницима и ученицима наћи ће се на стубу срама.
9. Апелујемо на младе наставнике да не долазе на мјеста отпуштених колега. Они који то трајно учине, биће за цио свој вијек обиљежени и остаће без моралног наставничког ауторитета.
10. Молимо све људе добре воље да помогну у одбрани српског језика, а посебно оне који су поријеклом из Црне Горе да својим потписима оснаже наш протест и нашу солидарност са наставницима у Црној Гори.
11. Друштво ће настојати да интернационализује како ово питање, тако и питање статуса Црногораца изван Црне Горе и њихових права у одлучивању о питањима од виталног значаја државне заједнице СЦГ.

БОРБА ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК ЈЕ ТЕК ПОЧЕЛА. ПРИДРУЖИТЕ НАМ СЕ.

НАСИЉЕ НАД СРПСКИМ ЈЕЗИКОМ У ЦРНОЈ ГОРИ

*Да би се промијенило име жени, дјетићу, човјеку,
на селу, улици, расном коњу или њу с педигреом потвредна је дуга процедура.
Црна Гора је без те процедуре промијенила име српском језику
супротстављајући се сопственом Уставу и вољи народа.
Сви који су се супротставили тој неуставној, незаконитој и диктаторској промјени,
изгубили су њоца.
Позивамо Вас да помогнете борбу за српски језик у Црној Гори,
за очување људских права, уставности и законитости.
Будите са нама.
Борба за српски језик у Црној Гори тек је започела.
Устајајмо заједно.*

ДРУШТВО ЗА ОДБРАНУ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И ПИСМА

"ИМЕ МИ ЈЕ ВЈЕРОЉУБ
ПРЕЗИМЕ МИ РОДОЉУБ
ЦРНУ ГОРУ, РОДНУ ГРУДУ
КАМЕН ПАШЕ ОДАСВУДУ
СРПСКИ ПИШЕМ И ЗБОРИМ
СВАКОМ ГРОМКО ГОВОРИМ
НАРОДНОСТ МИ СРБИНСКА
УМ И ДУША СЛАВЈАНСКА"

ЊЕГОШ 1833.

